

Täysistunto

Tiistai 29.11.2022 klo 13.59—20.30

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto keskeytettiin klo 18.50. Täysistuntoa jatkettiin klo 19.06. Täysistunto päättyi klo 20.30.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (13.59—15.58, 17.57—18.50 ja 19.06—20.30) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (15.58—17.57).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Toimenpidealoitteet

Puhemiesneuvosto on 24.11.2022 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpidealoitteet TPA 124-130, 132-144/2022 vp.

3. Mari Rantasen vapautuspyyntö lakivaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 38/2022 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 30.11.2022 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.11.2022 kello 11.

4. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (Kiuru)

Valtioneuvoston kirjelmä VN 5/2022 vp

Keskustelu

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 310/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen eduskunnalle nyt hallituksen esityksen liittyen arvonlisäverolain muuttamiseen. Käytännössä esitetään muutoksia hyväntekeväisyys- ja avustustoimintaan liittyvien hankintojen arvonlisäverokohteluun, ja lisäksi ehdotetaan Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välisiä tuonteja koskevia muutoksia.

Arvonlisäverolakiin lisättäisiin arvonlisäverodirektiivin edellyttämä verovapautus. Yleishyödyllistä toimintaa harjoittavalle järjestölle ja uskonnollisille yhdyskunnille annettaisiin oikeus saada palautuksena hankintaan sisältyvä arvonlisävero sellaisista tavaroista, jotka nämä toimijat vievät EU:n ulkopuolelle osana siellä harjoittamaansa hyväntekeväisyys- tai avustustoimintaa. Palautusta haettaisiin Verohallinnolle tehtävällä hakemuksella.

Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisä- ja valmisteverolainsäädäntöön annettuun lakiin tehtäisiin ehdotettuun palautukseen liittyvä muutos.

Lakiehdotuksessa esitetään myös, että avustus- ja hyväntekeväisyysjärjestöjen maahantuomia perustarvikkeita koskevaa maahantuonnin arvonlisäverovapautusta tarkistettaisiin, koska nykyisin nämä toimijat voivat maahantuoda verovapaasti puutteenalaisille lahjoitettuja perustarvikkeita, kuten elintarvikkeita, vaatteita ja lääkkeitä. Maahantuontidirektiivin mukaan verovapaus kuitenkin koskee vain vastikkeetta saatujen perustarvikkeiden tuontia. Nykymuodossa arvonlisäverolain vapautus on siten direktiiviä laajempi ja aiheuttaa kilpailuneutraalisuusongelman, koska yleishyödyllisten järjestöjen on edullisempaa maahantuoda perustarvikkeet kuin ostaa vastaavat tavarat Suomesta tai muualta EU:sta. Lakiehdotuksen mukaan verovapaata olisi ainoastaan sellaisten puutteenalaisille lahjoitettavien perustarvikkeiden maahantuonti, jotka on saatu ilmaiseksi. Tämä vastaisi maahantuontidirektiiviä ja poistaisi kilpailuneutraalisuusongelman.

Lisäksi, arvoisa puhemies, Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välisistä tuonneista suoritettavan arvonlisäveron ja sen perusteella tehtävän vähennyksen ajallista kohdistamista koskeva erityissäännös kumottaisiin tarpeettomana. Lakiehdotuksessa esitetään, että myös näiden tuontien osalta sovellettaisiin arvonlisäverolain ajallista kohdistamista koskevia yleissäännöksiä. Tämä olisi mahdollista, koska Tulli tekee nykyisin sähköisen tullauspäätöksen myös näistä tuonneista. Tullin tiedonantovelvollisuus Verohallinnolle koskisi esityksen mukaan myös Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välistä tuontia.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Lisäksi eräistä vakuutusmaksuista suoritettavista veroista annettuun lakiin tehtäisiin tähän liittyvä tekninen viittaustarkistus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Ja pyydän, että muut keskustelut siirtyvät salista ulkopuolelle. Keskitytään tähän asiaan. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

14.03 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille lain esittelystä. Tämä on ehdottomasti tärkeä niille — yleishyödyllisiä yhteisöjä ja myöskin uskonnollisia yhdistyksiä koskettava — jotka tekevät tätä hyväntekeväisyystoimintaa ja myöskin yleishyödyllistä toimintaa. Sitä kautta pystymme auttamaan taloudellisesti siinä tärkeässä työssä, mitä he tekevät yhteisön ulkopuolelle tapahtuvassa työssään.

Tässä talossa oli kesällä käsittelyssä Ukrainan pakolaisiin liittyvä vähän vastaavan tyyppinen avustusjärjestely, jolla siis tarkoitus oli tukea myöskin sitä toimintaa, jota tehdään ja kohdistetaan ukrainalaisiin pakolaisiin, ja siinä oli vastaavan tyyppinen verovähennysmahdollisuus. Sen kuulemisen yhteydessä nousi huoli siitä, kuinka hyvin nämä erilaiset järjestöt — monta kertaa kohtuullisen pienetkin toimijat — selviävät sitten siitä lisäbyrokratiasta ja erilaisista hakemuksista. Ja myöskin sieltä järjestöjen taholta tuli se epäkohta esille, että aika harvoin erilaisissa avustuserissä välttämättä erotellaan selkeästi, että tämä on menossa nyt nimenomaan esimerkiksi Ukrainan pakolaisille tai tämä on menossa kolmansiiin maihin kohdistuvaan työhön — eli siinä hetkessä kun ostetaan, ostetaan kokonaisuuksia.

Tästä olisinkin halunnut kuulla ministeriltä: onko mietitty ensinnäkin tätä tiedottamista näille järjestöille mahdollisimman selkeäksi, jotta sitten ei tule lisää byrokratiaa näille toimijoille, ja sitten onko toisaalta tämän lain valmistelun yhteydessä tullut esille kysymys siitä, miten tällaisissa erissä, joita ostetaan kokonaisuuksina, pystytään huomioimaan sitten eri ryhmille kohdennettu apu?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.05 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri! Kovin harvoin olen teitä, ministeri Saarikko, kiitellyt tällä vaalikaudella. Tänään olisi enemmänkin aihetta keskustaa kiittää, mutta nyt haluan kiittää erityisesti tästä esityksestä. Tämä on hyvä ja tervetullut esitys, arvonlisäverolain muutos, joka helpottaa hyväntekeväisyyttä tekevien järjestöjen toimintaa. Niin kuin ministeri kertoi, toivottavasti tämä kannustaa ja mahdollistaa sitä, että näitä hankintoja tehtäisiin enempi Suomesta. Se olisi kaiken kaikkiaan win-win-tilanne auttaa, ja toisaalta auttaa myös vaikkapa suomalaista ruoantuotantoa tätä kautta.

Ukrainalle annettu apu on tärkeää, ukrainalaisille myös Suomessa annettu apu on tärkeää, ja toivotaan, että tämä myös sitä osaltaan on lisäämässä ja edesauttamassa. Edustajakollega Essayah nosti tärkeitä asioita esille, ja toivon, että myös yrityksille mietitään vielä uusia kannustimia siihen, että yritykset entistä aktiivisemmin olisivat tässä auttamistyössä mukana. Meidän pitää auttaa Suomeen tulleita Ukrainan Putinin sodan pakolaisia, mutta meidän pitää myös auttaa Ukrainaa lopulliseen voittoon asti sodassa julmaa Putinin Venäjää vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laukkanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

14.07 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Toisin kuin edustaja Heinonen, usein keuhun ministeriä, ja aion jatkaa samalla linjalla tänäänkin, koska siihen tuli tässä esityksessä vielä erittäin hyvä ja painava syy. Tämä esitys on niin sanottua hyvää veropoliitiikkaa, joka kannustaa järjestöjä niiden perustyössä ja osaamisessa. Järjestötoimintaa, sen potentiaalia, Suomi ei vieläkään osaa hyödyntää täysin, täysimääräisesti. Nyt, kun kuljemme tässä aika vaikeassakin hetkessä, yhteiskunta tarvitsee järjestöjä yhä enemmän — ja enemmän kuin se ehkä tällä hetkellä haluaa myöntää — joten kaikki sellainen tuki, jonka järjestöt voivat kokea ikään kuin itseänsä rohkaisevana, on todella tervetullut.

Puhemies! Tässä yhteydessä haluan nostaa esiin myös nämä lahjoitukset, joita annetaan järjestöille. Olisikohan aika vihdoinkin kypsä siihen, että myös kansalaiset saisivat verovähennysoikeuden lahjoituksista, jotka kohdistuvat näille merkittävälle yhdistyksille, jotka tekevät tätä auttamistyötä? Aikanaan presidentti Martti Ahtisaari esitti tätä mallia. Hän oli asunut Yhdysvalloissa pitkään ja tiesi, että tämä malli luo valtavaa aktiivisuutta kansalaisissa. Hän oli teettänyt laskelmat, joista arviointiin, että se voisi tuoda jopa 50 000 työpaikkaa. Malli kuitenkin silloin tyrmättiin. Siitä on nyt yli 20 vuotta. Olisiko aika nyt kypsä siihen, että voisimme uudelleen käydä tämän keskustelun läpi?

Suomalaisten auttamishalu on aivan valtava. Meillä on suuri sydän. Me tunnistamme tarpeet ympärillämme ja olemme valmiit laittamaan kolikkomme likoon. Mietin, kuinkahan paljon tämä auttaminen kasvaisi, jos siihen saisi vielä yhteiskunnalta tukea ainakin sillä pienellä henkisellä tasolla, että voisimme saada näitä verovähennysoikeuksia. Tämän jätän ministerille nyt pohdittavaksi. Ministerillä on kyllä paljon pohdittavaa, mutta ehkä sitten ensi kaudella. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

14.09 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Minä myös puolestani kiitän ministeriä ja hallitusta tästä esityksestä, jota tosin arvonlisäverodirektiivi edellyttää tuotavaksi kansalliseen lainsäädäntöön. Todellakin yleishyödyllisille järjestöille ja uskonnollisille yhdyskunnille tuo osaltaan helpotusta, kun annetaan oikeus saada näihin hankintoihin sisältyvä arvonlisävero palautuksena sellaisissa tilanteissa, joissa harjoitetaan hyväntekeväisyys- ja avustustoimintaa yhteisön ulkopuolelle. Mutta kun Suomessa on paljon erilaisia yhdistyksiä ja myös näitä uskonnollisia yhdyskuntia, jotka harjoittavat avustus- ja lahjoitustoimintaa, niin tiedustelen ministeriltä: millä tavoin tästä aiotaan tiedottaa niin, että pienemmätkin yhdistykset ja yhdyskunnat tietävät tämän, ja millä tavalla sitten myös tuetaan sitä, ettei näille pienille yhdistyksille koidu liian suurta byrokratiaa tästä toiminnasta?

Yhdyn myös tähän edustaja Antero Laukkasen esiin tuomaan kysymykseen ja huoleen kansalaisten verovähennysoikeudesta lahjoituksista, joka monessa maassa toimii. Tästähän kristillisdemokraatit ovat tehneet usean vaalikauden aikana aloitteita. Oletteko, ministeri, pohtinut tätä: voisiko olla paikallaan, että myös lainsäädäntöön tällainen saataisiin — kenties sitten vaikka tulevilla kausilla, jos tämä hallitus ei enää näitä pysty tekemään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja al-Taee, olkaa hyvä.

14.12 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! Arvoisa valtiovarainministeri! Tähän lakiin liittyy tällainen epäkohta, joka on myöskin tuotava esiin. Se ei liity varsinaisesti lain

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

esitykseen, mikä on erinomainen, vaan taustalla tapahtuvaan kokonaisuuteen, josta valtiovarainministerin ja myöskin eduskunnan on hyvä tietää.

Tällä hetkellä eurooppalainen lainsäädäntö liittyen rahanpesuun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen on johtanut siihen, että järjestökenttä, myöskään pienet yritykset, ei kykene tällä hetkellä tekemään sitä normaalia toimintaansa. Eräs erittäin tunnettu, vakavarainen, maailmallakin kuulu suomalainen kehitysyhteistyöjärjestö ei ole kyennyt enää esimerkiksi ruoka-apua toimittamaan Pohjois-Koreaan. Toiminta, joka on vakiintunut heillä — ja se on myöskin omalta osaltaan sekä vahvistanut Suomen asemaa maailmalla ja neuvotteluissa että myöskin heikentänyt osittain Kiinan asemaa Pohjois-Koreassa — on estynyt täysin, koska rahansiirtoja ei ole mahdollistettu enää viime vuosien aikana. Monet muutkin suomalaiset järjestöt kärvistelevät tämän asian kanssa.

Toinen osuus, joka liittyy Suomeen järjestöjen luvattuna maana, liittyy siihen, että pienet suomalaiset yhdistykset ja järjestöt eivät pysty enää avaamaan pankkitilejä Suomessa, ja näin ollen tämä järjestäytymisvapaus yhdistyksillä on tässä kohtaa vaarantunut. Ja jotta pystyttäisiin täysimääräisesti tämän lain erilaisia pykäläiä hyödyntämään suomalaisille järjestöille, niin sen pankkitilin avaamisen täytyy olla mahdollista. Tänä päivänä kaikki tehdään internetin yli pankkipalveluiden kautta, ja jos yhdistykset eivät pääse tekemään normaalia toimintaansa, muun muassa varainkeruuta, niin tällainen laki, vaikka se olisi kuinka hyödyllinen, jää rajalliseksi.

Toivonkin, että valtiovarainministeri ottaa huomioon tämän pankkitileihin liittyvän epäkohdan ja ohjeistaa uudelleen lainsäädäntöä niin, että pankeille syntyy velvollisuus avata suomalaisille yhdistyksille tilejä, vaikkakin rajattuja, jos tapahtuma tapahtuu Suomen sisällä tai EU—ETA-alueella, ja varmistaa, että suomalainen yhdistysvapaus niin uskonnollisilla yhdistyksillä kuin kaikilla muillakin yhdistyksillä koirakerhoista urheilukerhoihin olisi jatkossakin mahdollista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.14 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että tällainen mahdollisuus suodaan, että arvonlisäveron voi saada pois sieltä sellainen henkilö tai yhteisö, joka on toiminnallaan tukenut Ukrainan tilannetta. Kun katsoo tuota esittelytekstiä, niin kysymyksessä on Euroopan unionin arvonlisäverodirektiivin muutos, joten lienee tulkintani oikea, että tämä sama asia koskee sitten koko EU-aluetta. Kysynkin ministeriltä: onko näin, että tässä on kysymyksessä ihan yleiseurooppalainen käytäntö? Toivon mukaan on.

Olen itsekin hämmästynyt, kun viikonlopunkin aikana törmäsin tuolla maakunnassa, Pohjois-Karjalassa, liikkeessani monen ihmisen keskustelun kautta siihen tilanteeseen, että he ovat henkilökohtaisesti toimineet aktiivisesti auttaakseen Ukrainan hädänalaisia ihmisiä, sekä auttaneet sieltä tänne pakolaisina sotaa karkuun tulleita ihmisiä että olleet myös aktiivisia viemässä sinne apua Ukrainan hädässä oleville ihmisille. Oli suorastaan liikuttavaa, miten paljon apua on sinne viety. Se on todella inhimillistä, että hyökkäyssodan uhriksi joutunut kansakunta saa meiltä apua.

Tilanne siellä on äärimmäisen vaikea, kun talvi tulee ja kaikki yhteiskunnan tärkeät palvelut, lämpö, vesi ja sähkö, ovat käytännössä hyvin monelta alueelta kokonaan pois, terveydenhuolto on mitä on ja ihmisillä on aito hätä. Silloin pitää ihmisiä auttaa, ja tämä nyt tehty esitys on erittäin hyvä siihen nähden. Toivottavasti tämä nyt lähtee yleiseurooppalai-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

sena ilmiönä leviämään, niin että saadaan apua sinne, kun ensi talvi tulee olemaan siellä todella vaikea.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Multala, olkaa hyvä.

14.16 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Uskon, että näin on niin kuin tässä edustaja Hoskonen edellä toivoi, koska tämä laki taisi olla direktiivin toteuttamista, joka on erittäin kannatettava sinällään, eli autetaan järjestöjä auttamaan. Kiitos ministerille, että toitte esityksen tänne eduskuntaan.

Haluan tässä myös yhtyä niihin toiveisiin, joita täällä edustaja Laukkanen ensimmäisenä otti esiin, että meillä mahdollistettaisiin entistä vahvemmin se, että ihmiset voivat auttaa myös omilla rahoillaan. Kun he ovat jo kertaalleen veron maksaneet niistä tuloista, joilla auttavat, niin sitten voitaisiin ehkä helpottaa sitä parantamalla verovähennysoikeutta myös yksityishenkilöiden osalta. Olisi kiinnostava kuulla, mitä ministeri ajattelee tästä edustaja Laukkasen esiin nostamasta ajatuksesta.

Kiitos tästä esityksestä. Se on oikein hyvä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.17 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on siis arvonlisäverolakiin liittyvä esitys. Lakiin lisätään säännökset arvonlisäverodirektiivissä edellytetystä verovapautuksesta liittyen yleishyödyllistä toimintaa harjoittavien järjestöjen ja uskonnollisten yhdyskuntien toimintaan, eli ne voivat hakea palautusta arvonlisäveroon sellaisista tavaroista, jotka nämä toimijat vievät yhteisön ulkopuolelle osana siellä harjoittamaansa hyväntekeväisyyttä ja avustustoimintaa. Kyllä tämä lakiesitys on tärkeä.

Nostaisin esiin lausuntopalautteesta muun muassa Kirkon Ulkomaanavun huomion liittyen pieniin järjestöihin ja heidän toimintaansa. He toteavat täällä, että mikäli näitä palautuksia olisi vähän Verohallinnolta, niin siinä voisi aiheutua enemmän sitä hallinnollista rasitetta kuin palautusten taloudellista merkitystä. Ymmärrän tämän lauseen ja tämän kappaleen niin, että miten pienet järjestöt ja toimijat voivat toimia nyt sitten tässä byrokratian kentällä, eli kannattaako heidän hakea niitä palautuksia ja millä tavalla ohjeistetaan ja neuvotaan tässä toiminnassa näitä järjestöjä, jotka tekevät varmasti myös tärkeää työtä siellä hyväntekeväisyyden kentällä.

Kannan huolta yleisestikin kaikista järjestöistä. Meillä on sote-uudistus tulossa ensi vuoden alusta ja hyvinvointialueet aloittavat toimintansa, ja siellä on paljon pieniä toimijoita ja järjestöjä, joiden mahdollisuus toimia on vaakalaudalla. Siinä mielessä pidän tärkeänä, että tiedonanto ja ohjeistus välittyvät myös näille pienille toimijoille. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri: miten huomioitte esimerkiksi Kirkon Ulkomaanavun huolen tässä lakiesityksessä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ari Koponen, olkaa hyvä.

14.19 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkanen puhui ansiokkaasti tässä hetki sitten, ja myös minun on pakko nostaa esiin tämä suomalaisten auttamisen halu. Siitä tuli juuri uusimpia tilastoja, ja vaikka muuten meillä meneekin tällä hetkellä hieman hei-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

kommin, niin nämä auttamiseen käytetyt varat eivät ole laskeneet, vaan suomalaiset haluavat olla mukana talkoissa auttamassa näitä apua tarvitsevia. Ja kyllä näissä korostuu todella usein se, että ne ihmiset, jotka ovat itse joskus saaneet apua, haluavat sitten jatkossa auttaa näitä ihmisiä, jotka avun tarpeessa ovat. Joulun tulossa, ja silloin on jälleen hyvä hetki auttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Onko ministeri Saarikolla tarvetta? [Annika Saarikko: No, lyhyesti, puhemies.]

14.20 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa Puhemies! Kiitän edustajia keskustelusta ja myöskin tästä myönteisestä vastaanotosta tälle esitykselle, jossa teemme asiat pykälän verran helpommaksi, jotta me, joilla on jotakin mistä antaa, voisimme tehdä sen kestävämmällä tavalla. Tämä koskee erilaisia yhteisöjä Suomessa, ja niin kuin viimeisessä puheenvuorossa kävi ilmi, kysymys ei ole vain hyvyydestä joulun lähestyessä vaan ylipäätään yhteiskunnan toimintatavoista heikompiensia varten siinä maailmassa, joka apuamme tarvitsee.

Kiitos siis eduskunnalle tuesta, ja toivottavasti vastaava yhteisymmärrys tämän lain eteenpäin viemiseksi näkyy myös valiokuntatyössä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 299/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskustelua varten varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Nyt näyttää siltä, että ministeri Kiuru ei ole pitämässä esittelypuheenvuoroa, joten edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.21 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies, hyvät kansanedustajat! Tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun joudun pitämään esittelypuheenvuoron. En ihan valmistautunut tähän, kun toivoin, että ministeri Kiuru olisi ollut täällä kertomassa näin tärkeästä lakiesityksestä, mutta teen nyt parhaani tässä puhujapöytätyössä ja kerron, mistä tässä on kysymys.

Kysymyksessä on siis hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Mistä tässä laissa on kysymys? Tämähän on äärettömän tärkeä laki. Tässä laissa ehdotetaan säädettäväksi uusi

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

sosiaali- ja terveydenhuollon yksityisten ja julkisten palveluntuottajien toimintaedellytyksiä, rekisteröintiä, omavalvontaa ja valvontaa koskeva laki. Laissa täsmennetään voimassa olevaa lainsäädäntöä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunjärjestäjien omavalvontaa ja valvontaa koskeviin säännöksiin.

Kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajat ja palveluyksiköt sisältyisivät samaan rekisteriin, jolloin palvelunjärjestäjillä, palveluja käyttävillä asiakkailla ja valvontaviranomaisilla olisi entistä paremmat mahdollisuudet arvioida eri palveluja. Eli nostan tässä esiin niitä teemoja, joita pidän itse äärettömän tärkeinä.

Palveluntuottajien rekisteröimisvelvoite ei ole aiemmin koskenut julkisia sosiaali- ja terveyspalvelun tuottajia. Tähän lakiehdotukseen sisältyy siis periaatteellinen muutos, koska sen myötä yhdenmukaistetaan julkisten ja yksityisten palveluntuottajien toimintaedellytykset ja rekisteröinti. Nämä julkiset palveluntuottajat ovat käytännössä hyvinvointialueita ja valtion yksiköitä tai itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia.

Tämän lakiesityksen tarkoitus on äärettömän hyvä. Tarkoitus on varmistaa henkilön asiakas- ja potilasturvallisuutta ja oikeutta laadukkaisiin palveluihin siten kuin niistä säädetään etenkin potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa. Eli lain tarkoitus on edistää palvelunjärjestäjän, palveluntuottajan ja valvontaviranomaisen välistä yhteistyötä.

Sitten sana, joka on äärettömän tärkeä. Se on ”omavalvonta”. Tähän lakiin sisältyy myös se, että palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan, joka toimii kahdessa tai useammassa palveluyksikössä, tulisi laatia omavalvontasuunnitelma. Tämä olisi strateginen väline ja ohje palveluyksiköittäin tehtäville omavalvontasuunnitelmille. Eli omavalvonta on päivän sana. Se tarkoittaa sitä, että toimijat valvovat itse itseään, ja näin vähennetään riskejä ja vahinkoja myös siellä yksikössä.

Mutta se, mistä haluan puhua ja mitä pidän äärettömän tärkeänä, on se, että lain mukaan omavalvontaan sisältyisi myös palveluntuottajan velvollisuus tarkistaa iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden kanssa työskenteleviksi aikovien henkilöiden osalta rikosrekisteriote, jos työskentelyyn kuuluisi pysyväisluontoisesti ja olennaisesti iäkkäiden tai vammaisten henkilöiden hoitoa tai muuta huolenpitoa taikka muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa iäkkään tai vammaisen henkilön kanssa, ja tämän on äärettömän tärkeää.

Olen vuonna 2014 tehnyt kirjallisen kysymyksen siitä, milloin terveydenhuoltoalalla opiskelevilta ja alalla olevilta pyydetäisiin rikosrekisteriote ja erityisesti myös huumeseu-la, sillä meillä on paljon sellaisia tilanteita, että näiden asioiden selvittäminen olisi tärkeää.

Lokakuun 10. päivä 2020 Ylen ohjelma MOT tutki kymmeniä tapauksia, joissa ikävä kyllä hoitoalan henkilön epäiltiin varastaneen vanhuksen omaisuutta. Tämä selvitystyö ja ohjelma kertoi sen, että näitä varkaustapauksia, mitä vanhustenhoivassa tapahtuu, selvitetään vastahakoisesti ja todisteiden hankkiminen jää hyvin usein omaisten harteille.

29.10.2022 Iltalehti kertoi, miten tyttären piilottama kamera tallensi totuuden, kun hoitaja varasti suuria summia iäkkäältä pariskunnalta.

12.10.2022 jälleen kuului kotihoidosta viesti, jossa kotihoitaja varasti vanhuksilta, meni yleisavaimella koteihin ja osallistui väkivaltaiseen ryöstöön. Hän sai ehdottoman tuomion.

Eli näitä on, näitä tapauksia, ja on äärettömän tärkeää... Me puhumme aika herkästä asiasta, terveydenhuoltoalasta, ja siitä, että sielläkin voidaan toimia jotenkin väärin.

Nostan muutaman huomion vielä esiin lausuntopalautteesta.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Muun muassa Espoon kaupunki totesi tämän lakiesityksen kohdalla, että vastuun siirtäminen valtuutetulle palveluntuottajalle, mitä tämä laki on nyt tekemässä, voi lisätä väärinkäytöksiä ja epäselvyyksiä ja vähentää yksittäisen palveluntuottajan tietoisuutta, sitoutumista ja vastuuta oman palvelunsa lainmukaisuudesta, laadusta ja turvallisuudesta.

Turun kaupunki totesi mielestäni aika hyvin, että epäkohtia yritetään lakiesityksen mukaan korjata pitkälti omavalvonnallisesti ja olennaisesti asiakasturvallisuutta vaarantavat epäkohdat ilmoitetaan palvelunjärjestäjälle ja valvontaviranomaiselle, mutta tämä voi sisältää riskin, että epäkohtia käsitellään liian pitkään omavalvonnallisesti ja olennaisen epäkohdan ilmoittamisen rajaa pidetään korkealla.

Lopuksi, arvoisa puhemies, totean vielä sen, että pitkään vanhustenhoidossa työskennelleenä olen aina kokenut, että vanhustenhoidon valvonta on jotenkin hankalaa ja sekavaa. Meillä on avi, meillä on Valvira, meillä on myös kunnat, ja sitten meillä on omaiset ja hoitoalan henkilöstö itse, joka yrittää siellä katsoa palvelujen perään. On tärkeää, että valvontaa terävöitetään ja toimitaan sillä tavalla, että me asiakkaat myös tiedetään, keneltä apua haetaan ja minne esimerkiksi valitetaan, kun sen aika on. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Nyt ministeri Kiuru tuli paikalle. Lyhyt, tiivis esittely, olkaa hyvä.

14.28 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan siis säädettäväksi laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ja tuottamisen valvonnasta. Samalla voimassa oleva yksityisistä sosiaalipalveluista annettu laki ja yksityisestä terveydenhuollosta annettu laki kumottaisiin. Tässä on kysymys siis siitä samasta valvontalaista ja sen tuunauksesta, joka viime hallituskaudella kulki eduskunnassa kolmantena pakettina, ja nyt tämä sama valvontaa koskeva kokonaisuus on täällä eduskunnassa arvioitavana. Se siis tukee sote-rakenneuudistusta, ja tarkoituksena on varmistaa asiakas- ja potilasturvallisuus ja hyvät palvelut sekä edistää myös palveluntuottajan ja valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä.

Tässä säädettäisiin siis sote-palvelujen järjestäjien eli valtion, hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän valvonnasta sekä yksityisten että julkisten palveluntuottamisen toimintaedellytyksistä, rekisteröinnistä, omavalvonnasta ja viranomaisvalvonnasta. Lakia ei sovellettaisi sote-palveluiden vastikkeettomaan tuottamiseen. Palveluntuottajan käsitettä käytettäisiin kuvaamaan kaikkia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavia tahoja niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta.

Palveluntuottajan olisi turvattava palveluiden laatu, asiakaskeskeisyys, turvallisuus ja asianmukaisuus ja myös valvottava niiden toteutumista. Tällä säädettäisiin toiminnan johtamista sekä vastuuhenkilöä koskevista edellytyksistä. Esityksessä täsmennettäisiin myös palvelunjärjestäjien ja palveluntuottajien omavalvontaa ja valvontaa koskevia säännöksiä. Palveluntuottajan tulisi laatia jokaiseen palveluyksikköön omavalvontasuunnitelma, johon kirjataan kaikki ne keskeiset toimenpiteet, joilla palveluntuottajat itse valvovat palveluyksikköään, henkilökunnan toimintaa sekä tuottamiensa palvelujen laatua ja turvallisuutta. Tavoitteena on ehkäistä palvelutoiminnassa ilmeneviä epäkohtia, korjata puutteita sujuvasti ja vähentää valvontaviranomaisten tarvetta puuttua niihin jälkikäteisen valvonnan keinoin.

Omavalvontaan sisältyisi myös palveluntuottajan velvollisuus tarkistaa iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden kanssa työskenteleviksi aikovien henkilöiden osalta rikosrekiste-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

riote, jos työskentelyyn kuuluisi pysyväisluontoisesti tai olennaisesti iäkkäiden tai vammaisten henkilöiden hoitoa tai muuta huolenpitoa taikka muuta työskentelyä henkilökohmaisessa vuorovaikutuksessa iäkkään tai vammaisen henkilön kanssa.

Lisäksi laissa säädettäisiin palveluntuottajan ja henkilöstön ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitusvelvollisuus koskee palveluntuottajan omassa tai tämän alihankkijan toiminnassa ilmenneitä asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantaneita epäkohtia sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta vakavasti vaarantaneita tapahtumia, vahinkoja sekä sellaisia puutteita, joita ei ole korjattu annetusta ohjauksesta huolimatta.

Arvoisa puhemies! Voimassa olevan yksityisiä sosiaali- ja terveyspalveluja koskevan lainsäädännön mukainen lupa- ja ilmoitusmenettely poistuu nyt niin, että sen sijasta toiminnan aloittaminen edellyttäisi, että sekä palveluntuottaja että palveluyksikkö olisi rekisteröity sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajarekisteriin ja että rekisteröinnistä olisi annettu päätös. Rekisteröintimenettely koskisi myös julkisia palveluntuottajia ja palveluyksiköitä. Toisin kuin ennen rekisteröinnin edellytyksenä olisi, että palveluntuottaja ja palveluyksikkö täyttäisivät niille säädetyt taloudelliset, toiminnalliset ja hallinnolliset edellytykset. Rekisteriin sisältyisi julkinen tietopalvelu, jossa olisi kaikille saatavilla tiedot palveluntuottajista ja palvelutoiminnasta. Näin palveluntuottaja toimittaisi palvelutoimintaansa koskevat tiedot valvontaviranomaiselle ja vastaisi niiden oikeellisuudesta, ja myöskin toiminnan laatua ja laajuutta kohtaan voisi tehdä tarkastuksia, selvityksiä ja ennakkotarkastuksia.

Näin sitten kokonaisuudessa asiat tämän valvontalain osalta tulevat samaan virtaviivaiseen pohjaan kuin sote-uudistuskin, joka on nyt tammikuussa astumassa voimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

14.32 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä laki on todella tarpeellinen, koska sen tarkoituksena on varmistaa sosiaali- ja terveyspalveluja käyttävän asiakkaan ja potilaan asiakas- ja potilasturvallisuus, varmistaa laadultaan hyvät palvelut sekä edistää palveluntuottajien ja valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä. Palveluntuottajan olisi turvattava palvelujen laatu, asiakaskeksisyys, turvallisuus ja asianmukaisuus sekä valvottava niiden toteutumista. Valvontaviranomaisten tehtävä on omalta osaltaan valvoa sitä, että palveluntuottaja toimii asianmukaisesti. Tällä hetkellä on kuitenkin iso huoli valvontaviranomaisten resursseista. Eri puolilta Suomea kuuluu aluehallintovirastoista sama viesti siitä, että heidän nykyresursseillaan on todella vaikea hoitaa valvontatehtävää asianmukaisesti. Tämä johtaa siihen, että esimerkiksi kantelun tehneet henkilöt ja tahot joutuvat joskus kohtuuttoman kauan odottamaan päätöksiä. Erityisen huolestuttavaa on kuulla resurssivajauksesta lastensuojelun valvonnassa.

Puhemies! Tässä käsittelyssä olevassa laissa säädettäisiin myös palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan omavalvonnasta ja sen seurannasta. Lisäksi laissa säädettäisiin palveluntuottajan omasta ja henkilöstön ilmoitusvelvollisuudesta palveluntuottajan omassa tai tämän alihankkijan toiminnassa ilmenneistä asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantaneista epäkohdista sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta vakavasti vaarantaneista tapahtumista, vahingoista tai vaaratilanteista sekä sellaisista puutteista, joita ei ole korjattu annetusta ohjauksesta huolimatta. Kaikki nämä säädökset ovat erittäin hyviä. Nyt olisi tärkeää, että hyvinvointialueet ja aluehallintoviranomaiset yhdessä lähtisivät toteuttamaan

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

tätä lakia. Molempien tulee olla niin sanotusti samalla puolella pöytää varmistamassa laadukas hoito. Valvonnassa ei saa olla ensisijaisesti kysymys syyllisten etsimisestä vaan yhdessä oppimisesta. Aluehallintoviranomaisten toteuttama koulutus ja ohjaus on saatava palvelemaan hyvinvointialueita eli ennakoivan valvonnan roolia on edelleen korostettava. Tässäkin asiassa tosin aluehallintoviranomaiset ovat hiukan huolissaan, riittävätkö heidän resurssinsa tähän koulutus- ja ohjaustehtävään riittävästi.

Puhemies! Haluan nostaa esiin yhden epäkohdan, joka esitykseen on jäänyt, ja toivon, että se täällä eduskunnassa voitaisiin vielä korjata. Lakiesitys ei nimittäin mahdollista työntekijän rikostaustan tarkistamista vammaisten henkilökohtaisen avustajan työnantajamallissa. On hienoa, että esityksessä esitetään rikosrekisteriotteen tarkistamisen mahdollisuuden laajentamista vammaisten ja vanhusten palveluihin, mutta on tärkeää, että tämä on mahdollista myös työnantajamallissa. Vammaiset henkilöt ovat muita alttiimpia joutumaan hyväksikäytön ja väkivallan uhreiksi. Alttiutta voivat lisätä muun muassa riippuvuus muiden avusta sekä vaikeus puolustaa ja ilmaista itseään. Työnantajamallissa rekrytointi ja sen riskit ovat yksilön vastuulla, ja siksi olisi tärkeää, että he pystyisivät myös tarkistamaan rikosrekisteriotteen ennen palkkausta. Henkilökohtaisten avustajien työnantajia edustava Heta-liitto ja useat vammaisjärjestöt ovat esittäneet esityksen muuttamista tarjoten jopa valmiin pykälämuutoksen, ja toivon, että asiaa voitaisiin vielä valiokunnassa tarkastella ja mahdollisesti tehdä korjauksia. Olisi erittäin tärkeää, että valiokunta huolellisesti arvioisi tämän Heta-liitolta ja näiltä vammaisjärjestöiltä tulleen viestin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Salonen, olkaa hyvä.

14.36 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kuten todettua, esityksen tarkoituksena on varmistaa sosiaali- ja terveyspalveluja käyttävän asiakkaan ja potilaan asiakas- ja potilasturvallisuus, varmistaa laadultaan hyvät palvelut sekä edistää palveluntuottajan ja valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä. Valvonta on tärkeää. Kun valvonta on ollut puutteellista tai järjestelmämme on epäonnistunut, surulliset uutisotsikot näyttävät osan vanhustenhuollon todellisuudesta esimerkiksi vaippojen punnitsemisena tai haamuhoitajina. Lastensuojeluyksiköissä tapahtuvat epäkohdat tulevat esille esimerkiksi rangaistuksina tai lukitsemisena omaan huoneeseen ja ovat aivan yhtä surullisia tarinoita — mutta seurauksiltaan vieläkin pidempikestoisia. Näitä otsikoita ei Suomessa saa tulla lainkaan.

Nykyisin voimassa olevassa lainsäädännössä yksityistä terveydenhuoltoa koskeva laki on vanhentunut, ja sitä on muutettu monta kertaa. Muutosten seurauksena lainsäädännön kokonaisuus on käynyt osin vaikeaselkoiseksi ja epäjohdonmukaiseksi. Myös nykyisessä yksityisiä sosiaalipalveluja koskevassa lainsäädännössä on siten havaittu puutteita.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistuessa meidän on uudistettava myös sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaa. Hallituksen tavoitteena on, että omavalvontaa kehitetään sekä tehostetaan paikallista ja valtakunnallista valvontaa. Omavalvonta on tärkeä osa sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaa, mutta se ei voi korvata ulkoista valvontaa, varsinkin jos vertaamme sitä viime aikoina tietoomme tulleisiin tapauksiin, joista on todettava, että valvonta ei ole ollut aina riittävää. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen muuttuessa hyvinvointialueiden perustamisen myötä on perusteltua, että yksityisten palveluntuottajien lisäksi myös julkiset palveluntuottajat olisivat samassa valtakunnallisessa julkisessa rekisterissä ja valvonnassa kuin yksityiset palveluntuottajat.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Tavoissa tuottaa sosiaali- ja terveyspalveluja on tapahtunut vuosikymmenien aikana merkittäviä muutoksia. Palvelutuotanto on laajentunut ja monimuotoistunut. Sekä yksityiset että julkiset palveluntuottajat käyttävät yhä useammin myös alihankkijoita palvelukonaisuuksiin kuuluvien osien tuottamiseen tai asiakkaalle järjestettävien palvelujen yhteensovittamiseen. Nämä alihankintaketjujen tuottamat ongelmat ovat meille kenties tuttuja teollisuudesta ja rakennusosalta, mutta niitä on nykyisin myöskin sosiaali- ja terveyspalveluissa. Palveluja ei enää myöskään anneta aina palveluntuottajan tilassa, vaan paljon työtä tehdään esimerkiksi asiakkaan tai potilaan kotona tai etäyhteyden välityksellä. Myös tällöin valvonnan tärkeys korostuu.

Lisäksi esitetyssä laissa säädetään myös palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan omavalvonnasta ja sen seurannasta. Edustaja Mäkisalo-Ropponen hyvin jo tuossa edellä puhui nimenomaisesti omavalvonnasta, sen tärkeydestä, tarkoituksesta omavalvonnan kautta myöskin kouluttaa ja lisätä osaamista. Mutta itse haluan korostaa sitä, että välillä ajatteleme, että omavalvonta voisi korvata ulkoisen valvonnan, ja aina täytyy muistaa, että ulkoinen valvonta luo myöskin kannusteen toimia oikein. Omavalvonta voi täydentää tätä ulkoista valvontaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.40 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Kiitän tässä edeltäviä — sekä ministeriä että kollegoita — hyvistä puheenvuoroista, ja omalta osaltani nyt joiltakin osin pyrin täydentämään tätä tässä keskustelussa.

Aluksi joudun sanomaan, että mihinkä seepa raidoistaan pääsisi, eli entisenä lääninlääkärinä, jota työtä tein kuusi vuotta, oli päätyöni omalla lääninhallitusalueella vastata nimenomaan terveydenhuollon valvonnasta. Toki lääninlääkärin toimenkuva oli laaja, mutta valvonta oli se ehkä painavin ja lakisääteisin osuus siinä asiassa. Sitten tietysti varsinaisesti terveydenhuollon palvelujärjestelmässä toimiessa olen joutunut toiselta näkökulmalta tekemisiin sitten valvontaviranomaisten kanssa.

No, mitä valvotaan? Ihan niin kuin tässä laissa nyt kerrotaan — tiloja, että ne ovat asianmukaisia, että käytetyt välineet ovat asianmukaisia, ja ehkä tärkeimpänä, että henkilöstöä on riittävästi ja sillä on asianmukainen koulutus, se on osaavaa henkilöstöä. Mikä on vastaavan johtajan pätevyys? Se on nyt tässä laissa 10 §:ssä viimeisenä virkkeenä, jossa todetaan: ”Vastuuhenkilöllä on oltava toiminnan edellyttämä asianmukainen koulutus, kokemus ja ammattitaito.” Se on siis yleisellä tasolla määritelty.

Nyt tässä jo useita vuosia, parikymmentä vuotta, aluehallintoviranomaiset ovat korvanneet läänien sosiaali- ja terveysosastot, ja sitten meillä on ylimpänä valvontaviranomaisena ollut Valvira — korostaisin kuitenkin sitä, että myös sosiaali- ja terveysministeriö, ihan niin kuin nyt tässä 32 §:n ensimmäisessä kappaleessa todetaan: ”Tähän lakiin perustuvan toiminnan yleinen ohjaus, suunnittelu, kehittäminen ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle.” Tämä on senkin takia mielenkiintoista, että aikanaan, kun toimin siinä lääninlääkärin tehtävässä, niin silloinen sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho-Santala sanoi kerran eräessä tilaisuudessa, että teillä on mielenkiintoinen asia ratkaistavana siellä lääninhallituksessa liittyen valvontaan. Rupesin silloin miettimään, että se oli minusta niin periaatteellinen kysymys, että se olisi kyllä pitänyt käsitellä ministeriötasolla. Eli perään tässä nyt sitä, että työnjaon ministeriön, avin ja Valviran välillä on oltava selkeä, jotta kaikki vähäiset resurssit ovat hyvässä käytössä.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Aivan kuten edustaja Mäkisalo-Ropponen tässä totesi, suurin oma huoleni liittyy tähän valvonnan resursseihin. Tässä jälleen kerran käytän esimerkkiä. Silloin, kun toimin itse valvontatehtävissä, tapahtui niin, että Ruotsissa oli eräässä laboratoriossa väärennetyt tuloksia. Tiedotusvälineet ottivat välittömästi yhteyttä sitten Suomessa valvontaviranomaisiin, esimerkiksi meikäläisiin, ja kysyttiin, mitenkä Suomessa tällaisen estäminen olisi mahdollista. Sanoin, että kyllä sitä ennen kaikkea ennakovalvonnalla pyritään estämään, mutta esimerkiksi silloisen Turun ja Porin läänin alueella oli 500 yksityistä terveydenhuollon yksikköä, joiden valvominen yhden tai kahden virkamiehen toimesta olisi ollut ylivoimaisia. [Puheenjohtaja koputtaa] Eli ihan lopuksi haluan korostaa tätä valvonnan riittävää resursointia. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt totean, että tämän asian käsittelyyn on vajaa 10 minuuttia aikaa, siihen pitää sisältyä ministerin vastauspuheenvuoro tässä vaiheessa. Jos halutaan tämä keskustelu lopettaa tähän yhteyteen, niin sitten on aika pitää typistettyjä puheenvuoroja. — Edustaja Niikko poissa. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

14.43 Heidi Viljanen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Pidän puheeni lyhyenä puhemiehen toiveesta. — Tärkeästä asiasta on kyse, valvonnasta sosiaali- ja terveydenhuollon osalta ja nimenomaan siitä, että nyt me saadaan kaikki yhdenvertaisesti saman valvonnan piiriin, oli kyse yksityisestä taikka julkisesta palvelutuotannosta. Elikkä kyseessä on valvontalaki, joka koskee kaikin eri tavoin tuotettuja sote-palveluita. On meidän kaikkien etu, potilaiden ja asiakkaiden, että palvelut järjestetään asianmukaisella tavalla, niin että potilas- ja asiakasturvallisuudesta ja palveluiden laadusta pidetään huolta, ja näin ollen kaikki saavat tarvitsemansa hoidon ja palvelun siten kuin oikein on.

Tässä täsmennetään myöskin omavalvontaa, ja ajattelisin, että kun omavalvontaan kiinnitetään entistä enemmän huomiota, niin silloin myös ulkopuolisen valvonnan merkitys tulee vähäisemmäksi — ei kuitenkaan koskaan olemattomaksi. Siitä syystä tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja, kuten edustaja Mäkisalo-Ropponen ja edustaja Lindén juuri edellä, että meidän on erityisesti kannettava huolta siitä, että valvontaviranomaisten resurssit turvataan myöskin jatkossa.

On tärkeätä, että työnantajalla on tieto siitä, että ammattilaiset ovat työhön soveltuvia, ja että erilaisia asioita kontrolloidaan. Esimerkiksi edustaja Juvonen otti esiin erilaisia tapauksia, joita on tullut ilmi, ja ne ovat valitettavia. On aivan selvää, että jos esimerkiksi päihde- tai lääkeriippuvainen ihminen työskentelee lääkekaappien läheisyydessä, niin riskit kasvavat. Nämä ovat asioita, jotka pitäisi pystyä ennalta mahdollisimman hyvin valvomaan ja ehkäisemään.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen nosti myöskin tärkeän asian esiin koskien henkilökohtaisten avustajien työsuhteita ja työnantajana toimivan vammaisen mahdollisuutta tarkistaa rikosrekisteriotteet ennen työsuhteen alkamista. Kyseessä ei ole mikään pieni joukko, nimitäin meillä on noin 24 000 työsuhdetta Suomessa työnantajamallilla toteutettavassa henkilökohtaisessa avussa, ja sitä saa noin 14 000 vammaista henkilöä, joten tätä asiaa on myöskin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa syytä tarkastella.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

14.46 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitän myös ministeriä tästä esityksestä, ja on hyvä, että valiokunta nyt pääsee vielä perehtymään tähän ja käymään tätä perusteellisesti läpi.

Sinällään itse asia on todella tärkeä, varsinkin nyt kun hyvinvointialueet aloittavat, ja me tiedetään meidän vanhustenhoidon ongelmat. Tänä päivänä on selvä haaste tässä valvonnassa, ja se, että nyt se ulotetaan koskemaan kaikkia toimijoita ja panostetaan nimenomaan omavalvontaan ja ennaltaehkäisyyn, on tärkeätä. Tänä päivänä aika paljon kentältä tulee myös palautetta siitä, että eri aveilla on hyvin pienet resurssit — saattaa olla suuressakin avissa ehkä yksi tai maksimissaan kaksi henkilötyövuotta panostettu valvontaan — ja myös eri aveilla on erilaisia käytäntöjä, millaisia päätöksiä tehdään. On tärkeätä, että ennalta ehkäistään, laajennetaan ja resursoidaan tätä, ja sitä kautta pystytään myös parantamaan hoidon ja hoivan laatua.

Kiitän tästä esityksestä. Nyt valiokunta pääsee vielä kuulemaan ja hiomaan tätä. Kiitoksia tästä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.47 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Pikaisesti vielä esiin nousseista teemoista, muun muassa rikosrekisteriotteen tarkastamisesta muun muassa henkilökohtaisilta avustajilta. Pidän erittäin tärkeänä, että tämäkin tulisi mahdollisesti lakiin, ja sosiaali- ja terveysvaliokunnassa toivon, että asiaa käsitellään.

Haluan kertoa huolen, joka tuli ryhmäkodissa asuvan omaiselta liittyen fyysiseen koskemattomuuteen. Meillä Suomessa voi olla tilanteita, joissa esimerkiksi liikuntavammaisen fyysinen tai seksuaalinen koskemattomuus ei ole turvattu. Nämä ovat vakavia asioita, ja meidän tulee tehdä sellaista lainsäädäntöä, että ihmisillä on hyvä elää ja asua ja olla esimerkiksi vaikkapa ryhmäkodissa.

Haluan vielä kiinnittää huomiota niihin asioihin, mistä viestejä vanhuksilta ja heidän omaisiltaan tulee, ja toivoisin, että me voisimme jotenkin yhdessä eduskunnassa, ja hallitus myös, pohtia, mitä oikeasti tehdään niille tapauksille, kun omaiset kertovat, että läheiseltä varastettiin jotakin. Se voi olla esimerkiksi ryhmäkodissa. Viimeisin yhteydenotto oli eräältä henkilöltä, että minun omaiseltani varastettiin ihka uudet aamutossut — eli kaikkea pientä voidaan viedä — ja vaihdettiin sitten vanhat tilalle. Nämä ovat hirveän ikäviä tapauksia, ja toivoisi, että esimerkiksi sitten siellä hoivayksiköissä puututtaisiin niihin. Keneltäkään ei saa mitään luvatta ottaa.

Varkauksia tapahtuu, ja sen takia pidän äärettömän tärkeänä, että ollaan mieluummin tiukkoja kuin lepsuja ja tarkastetaan rikosrekisteriotteet ja valvotaan sitten tarkasti asioita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Kiuru, kaksi minuuttia.

14.49 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Olen lyhyt. — Täytyy sanoa, että tämä keskustelu varmasti tukee sitä toimintalinjaa, että valvonnassa on paljon vielä kuntoon laittamista ja kyllä meillä on paikkoja, joissa voidaan onnistua vielä paremminkin. Tähän valvontalakiin kuitenkin ollaan nyt päädytty, ja saatiin tämä esitys vielä eduskuntaan, ja olen siitä tyytyväinen. Me ollaan myös resurssien puolelta jouduttu

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

käymään hankalia keskusteluja siitä, että saadaan myöskin valvonnan resurssit turvattua aikansa tasolle, ja tätä kautta on myöskin tärkeätä, kun valvontaa tässä tuunataan, että tehdään se niin, että se on järkevällä tavalla rakennettua. Tässä palveluiden tarjoaja antaisi siis rekisteröintiä koskevat tiedot sähköisesti Valviralle, joka välittäisi ne automaattisesti sitten sen aluehallintoviraston alueelle, jolla tämä toiminta tapahtuisi. Toisaalta jos sitten olisi kysymyksessä usealla alueella toimiva palveluntuottaja, silloin tässä yhteydessä asian käsittelisi Valvira itse, ja näin sitten säästyy myöskin turhaa työtä eri alueilta.

Laki astuu muuten voimaan tammikuussa 24 — jätin sen tuossa vahingossa sanomatta — ja sekin kertoo siitä, että meillä on aikaa nyt myös tietoteknisesti varautua tähän isoon muutokseen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

14.50 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kyllä ilahduttavaa se, että palveluntuottajalle tulee velvollisuus tarkastaa nämä rikosrekisteriotteet vanhusten ja vammaisten henkilöiden kanssa työskenteleviksi aikovien henkilöiden osalta, ja se on kyllä erinomainen uudistus. Tätähän käytiin läpi itse asiassa täällä eduskunnassa silloin viimeksi, kun mahdollistettiin lasten kanssa työskenteleviltä alle kolmen kuukauden työsuhteeseen otettavilta myöskin tämä sama asia, ja silloin lakivaliokunta myöskin tämän omaan mietintöönsä kirjasi, ja tätä on odotettu ja kaivattu aika kauan.

Niin kuin me ollaan nähty nyt muutaman viimeisen vuoden aikana, niin nimenomaan vanhuksiin ja vammaisiin on kohdistunut erittäin törkeitä muun muassa seksuaalirikoksia, ja se on tässä yhteiskunnassa aivan täysin kestämaton tilanne, jos tällaiseen ei puututa. Kaikkea ei tietenkään tälläkään asialla saada korjattua ja selville, mutta pidän tätä edistysaskelta kyllä joka tapauksessa erinomaisena. Itse asiassa kyllä voisi ajatella, että kun terveydenhuoltoalalla, hoiva-alalla kuitenkin ollaan tietynlaisessa valtasuhteessa hoidettaviin, niin tälle alalle sopisi kyllä aivan erinomaisesti tällainen nuhteettomuusperiaate, joka on esimerkiksi poliisissa, ja siltä osin katsoisin, että tätäkin asiaa ehkä jossain kohtaa kannattaisi pohtia, sillä kaikki asiathan eivät tietenkään näy rikosrekisteriotteelta, mutta sen sijaan turvallisuusselvityspuolelta näkyvät. Voi ajatella näin, että jos vapaa-ajallansa esimerkiksi joutuu paljon poliisin kanssa tekemisiin tai tällaisiin sakkotilanteisiin huumausaineiden kanssa, niin se ei ehkä voi olla vaikuttamatta myöskään siihen työn sisältöön.

Mutta tämä kohta on kyllä erinomainen edistysaskel eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista sekä varhaiskasvatuslain 53 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 300/2022 vp

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Esittelypuheen vuoro, ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.53 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista. Samalla kumottaisiin potilas- ja sosiaaliasiamiehiä koskevat potilaslain ja sosiaalihuollon asiakaslain säännökset ja muutettaisiin sosiaaliasiamiestä koskevaa varhaiskasvatuslain 53 §:ää. Nykyisten asiamies-nimikkeiden sijaan otettaisiin käyttöön sukupuolineutraalit nimikkeet potilasasiavastaava ja sosiaaliasiavastaava.

Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman kirjaukseen, jonka mukaan potilas- ja sosiaaliasiamiestoimintaa parannetaan. Esityksen valmistelussa on otettu huomioon muun muassa sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2020 teettämän sosiaali- ja potilasasiamiestoimintaa koskevan selvityksen ehdotukset, eli teetimme tämän selvityksen ennen kuin tähän uudistukseen ryhdyttiin. Uudistusta on toivottu ja odotettu jo vuosia, ja esitysluonnos sai lausuntokierroksella laajaa kannatusta. Ehdotettu laki potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista tulisi voimaan 1.1.24.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan sosiaali- ja potilasasiavastaavien toiminnan järjestäisi jatkossa kokonaisuudessaan julkinen sektori ja toiminnasta säädettäisiin nykyistä tarkemmin. Hyvinvointialueet mukaan lukien Helsingin kaupunki järjestäisivät potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan julkisen ja yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon, työterveyshuollon sekä varhaiskasvatuksen osalta. Lisäksi HUS-yhtymä, valtion mielisairaalat, Puolustusvoimat, Vankiterveydenhuollon yksikkö ja Työterveyslaitos järjestäisivät potilasasiavastaavien toiminnan järjestämänsä ja tuottamansa terveydenhuollon osalta kuten nykyisinkin.

Muutos nykytilanteeseen olisi, että hyvinvointialue järjestäisi jatkossa potilasasiavastaavien toiminnan myös yksityisen terveydenhuollon osalta sekä kokonaan työterveyshuollon osalta. Tämä yhdenmukaistaisi erityisesti potilasasiavastaavien toimintaa. Lisäksi valtion ja itsenäisen julkisoikeudellisen yhteisön järjestämät ja tuottamat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tulisivat tietyiltä osin uusina tehtävinä hyvinvointialueen potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien tehtäväksi. Kuntien sosiaaliasiamiehet vastaavat jo nykyisinkin sekä julkisen että yksityisen sektorin sosiaalihuollon asiakkaiden neuvonnasta, ja myös varhaiskasvatus kuuluu jo nykyisin kunnan sosiaaliasiamiehen tehtävän alueeseen.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan sosiaaliasiavastaavia ja potilasasiavastaavia olisi nimitettävä riittävästi ottaen huomioon potilaiden ja asiakkaiden palvelutarve. Lisäksi hyvinvointialueen olisi nimitettävä potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toiminnalle pääsääntöisesti vastuuhenkilö.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien tehtävät vastaisivat pitkälti nykyisiä potilas- ja sosiaaliasiamiehen tehtäviä. Tehtävänä olisi muun muassa neuvoa potilaita, asiakkaita tai heidän läheisiään potilaiden ja asiakkaiden oikeuksiin liittyen, avustaa heitä muistutuksen teossa ja tiedottaa heidän oikeuksistaan. Uutena ehdotuksena ehdotetaan, että myös potilasasiavastaavien toiminnasta laadittaisiin vuosittain selvitys toiminnan järjestäjälle, kuten nykyisinkin on jo laadittu sosiaaliasiamiesten toiminnassa.

Esityksen mukaan potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien riippumattomuus ja puolueettomuus tulisi turvata heidän hoitaessaan tehtäviään. Riippumattomuutta turvattaisiin muun muassa sillä, että toiminta olisi järjestettävä erillään muista sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvistä tehtävistä.

Potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja toiminnan vastuuhenkilön tehtäviin edellytettäisiin soveltuvaa ylempää korkeakoulututkintoa ja tehtävän edellyttämää tehtäväalan tuntemusta. Tämä olisi potilasasiavastaavien osalta parannus nykytilaan, sillä nykyisin potilasasiamiesten kelpoisuudesta ei ole säädetty.

Esityksessä olisi nykytilaan verrattuna uudet säännökset rekisterinpitäjästä, henkilötietojen käsittelystä ja potilasasiavastaavan ja sosiaaliasiavastaavan tiedonsaantioikeudesta. Ehdotettu sääntely vastaisi perustuslain ja EU:n tietosuojasetuksen vaatimuksia.

Potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toimintaa valvoisivat aluehallintovirastot ja Valvira, kuten nykyisinkin. Uutena ehdotuksena esitetään, että Valviran olisi pidettävä potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista valtakunnallista rekisteriä.

Arvoisa puhemies! Ehdotetun lain myötä potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminta yhdenmukaistuisi ja tehostuisi ja potilas- ja sosiaaliasiavastaavien riippumattomuus ja osaaaminen parantuisivat. Mainituilla seikoilla olisi vaikutuksia potilas- ja sosiaaliasiavastaavien palveluiden saatavuuteen, laatuun ja vaikuttavuuteen. Tämä on hallitusohjelmakirjauksen mukaista, jossa haluttiin parantaa nimenomaan tätä työtä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.58 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on esitys, jonka mukaan nykyisten asiamies-nimikkeiden sijaan otettaisiin käyttöön sukupuolineutraalit nimikkeet potilasasiavastaava ja sosiaaliasiavastaava, ja toki jotain muutakin muutosta lainsäädäntöön tulee, muun muassa se, että Valviran olisi pidettävä potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista valtakunnallista rekisteriä.

Potilasasiamies ja sosiaaliasiamies ovat potilaan ja ihmisen paras turva sillä hetkellä, kun tapahtuu joku vahinko tai on syytä tehdä muistutus tai kantelu, tai tarvitaan muuten ohjeistusta ja selvitystä ja kyselyä siitä, onko terveydenhuollossa tapahtunut jotakin, mistä olisi syytä reklamoida. On kuitenkin totta, että heitä on liian vähän ja hyvin moni, joka yrittää esimerkiksi puhelimitse tavoittaa potilasasiamiestä, ei häntä tavoita, sillä resursointi on liian vähäistä tai sitten asiakkaita on paljon.

Täällä lausuntopalautteessa on kiinnitetty huomiota siihen, kuinka paljon potilasasiavastaavan ja sosiaaliasiavastaavan tulisi avustaa potilaita ja asiakkaita myös muiden asiakirjojen kuin muistutuksien laadinnassa. Avustamista on pidetty tärkeänä, kun tehdään muun muassa kantelu, oikaisuvaatimus ja potilas- ja lääkevahinkoilmoitus. Näiden laadinta ja tekeminenhän on hyvin haasteellista erityisesti ikääntyneille ihmisille, joilla ei ole esimerkiksi tietokonetta käytössä.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Täällä myös todetaan, että potilasasiavastaavan ja sosiaaliasiavastaavan neuvontavollisuudesta tulisi säätää laajemmin sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön osalta. Sitten on myös todettu ja toivottu, että heidän tehtäviinsä tulisi lisätä potilas- ja asiakasturvallisuuden edistäminen.

Eli me puhumme erittäin tärkeästä ryhmästä, joka tulee työskentelemään tuolla hyvinvointialueella, ja jotka työskentelevät myös sairaaloissa. Kysynkin teiltä, ministeri: miten turvataan, että näitä potilasasia... — menee ihan omatkin sanat sekaisin, että ketä tässä ollaan nimittämässä — potilasasiavastaavia ja sosiaaliasiavastaavia on riittävästi tulevaisuudessa? Ja toki myös se, että kun nimikkeet muuttuvat, niin ihmiset eivät välttämättä tiedä, ketä he tavoittelevat ja kenet he löytävät, eli tiedottaminen on tärkeää, jotta me opimme sitten sanomaan, että ei potilasasiamies eikä sosiaaliasiamies, vaan potilasasiavastaava ja sosiaaliasiavastaava.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

15.01 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Potilasasiamiehet ja sosiaaliasiamiehet ovat erittäin tärkeitä osasia sote-sektorillamme eritoten potilaiden ja asiakkaiden näkökulmasta. Mutta nyt täytyy kyllä sanoa tässä kohtaa, että en ole aivan varma, onko tämä nimikkeiden muutos nyt sitten se, mistä on tärkeintä tällä hetkellä huolehtia hyvinvointialueilla. Hyvän aika sentään, minkälaisia ongelmia meillä on hoitajonoissa, hyvinvointialueiden rahoituksessa, ja sitten me saamme tänne eduskuntaan vielä loppukaudesta tällaisen muutoksen, jossa lähdetään siitä, että tehdään näistä nimikkeistä sukupuolineutraaleja. Voisin veikata, että tämä asia ei näitä potilaita eikä asiakkaita, joilla on ollut kohtelunsa tai hoidonsa kanssa ongelmia, juurikaan paljon kiinnosta.

No, sitten tähän liittyy muutama muukin ongelma. Ensinnäkin, kun meillä nyt rahoitusvajetta selkeästi on siellä palveluissa, niin miksi ihmeessä me tungemme tähän miljoonia euroja rahaa perustamalla uuden rekisterin, nimittämällä näitä potilasasiavastaavia ja sosiaaliasiavastaavia ja heille vastaavia hyvinvointialueelle. Meneekö tämä nyt vähän itse asiassa ohi siitä, missä sitä rahaa tosiasiallisesti tarvittaisiin?

Sitten totean myöskin sen, että en ole aivan varma, onko tämä ylempi korkeakoulututkinto välttämättä se tärkein asia myöskään kelpoisuudessa näissä asioissa. Voi hyvin olla, että siellä on alempi, kuten esimerkiksi sairaanhoitaja (AMK), jolla on pitkä kokemus työstä eri terveydenhuollon sektoreilla tai sosiaalisektoreilla, ja hän voisi olla aivan valtavan hyvä tässä tehtävässään, mutta häntä ei voida nimittää, vaan sinne pitää nimittää nimenomaan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö. Tältä osin joskus sitä ajattelee, että joo, onhan se tavattoman hyvä, että kehitys kehittyy ja maailma menee eteenpäin, mutta ehkä tällaisessa tilanteessa — kaikella kunnioituksella, ministeri Kiuru — voisi ajatella, että meillä olisi kiireellisempiäkin asioita hoidettavana hyvinvointialueiden potilaiden ja asiakkaiden näkökulmasta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

15.04 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys uudeksi laiksi potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista on minun mielestäni tervetullut uudistus, ja kun tämä lakiesitys on täällä, mielestäni on myöskin ihan hyvä, että käsitteet muuttuvat sukupuolineutraaleiksi samassa yhteydessä. Toki nimikettä olisi voinut vielä

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

mieltä vähän tarkemmin, että onko tämä nyt se nimike, jolla sitten jatkossa toimitaan. Voi olla, että aiheuttaa hämmennystä kyllä kansalaisten keskuudessa.

Lain tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon ja varhaiskasvatuksen asiakkaiden oikeuksien ja oikeusturvan edistämisestä toiminnan laatua ja toimintaedellytyksiä parantamalla ovat erittäin kannatettavia. Minun mielestäni myös tämä pätevyyksistä säätäminen selkeyttää nykytilannetta huomattavasti, ja se on minusta hyvä uudistus, ja uskon sen myös parantavan toiminnan laatua.

Puhemies! Tuon kuitenkin tähän keskusteluun terveisiä vammaisilta ja vammaisjärjestöiltä, koska heidän taholtaan on tullut myöskin se viesti, että tämän lain säätämisen yhteydessä olisi ollut erinomainen mahdollisuus kirjata lakiin myös vammaisasiavastaavista hyvinvointialueilla. Vammaiset nimittäin kokevat — ja olen saanut siitä todella paljon palautetta heiltä — ettei potilasiasiavastaavalla tai sosiaaliasiavastaavalla ole aina aikaa eikä ainakaan tietoa vammaisuuteen liittyvistä erityistekijöistä. Vammaiset kokevat usein, että heidän tarpeensa ja oikeutensa jäävät toteutumatta sosiaali- ja terveyspalveluissa eivätkä he saa vastauksia kysymyksiinsä, ja siksi olisi hyvä, että hyvinvointialueella olisi henkilö, jolla olisi erityistä osaamista näihin kysymyksiin.

Vammaisasiavastaavan tehtävänä olisi edistää vammaisten ja liikkumis- ja toimimiseisten henkilöiden edellytyksiä toimia muiden kanssa yhdenvertaisesti sekä edistää, seurata ja selvittää vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden toteutumista. Vammaisasiavastaava toimisi myös asiantuntijana vammaisten asioissa sekä järjestäisi koulutusta virkamiehille ja luottamushenkilöille. Vammaisasiavastaava siis edistäisi myös laajemmin tietoisuutta vammaisten henkilöiden oikeuksista ja erilaisista tarpeista ja näin edistäisi myös parempaa päätöksentekoa, joka ottaa vammaisten oikeudet paremmin huomioon. Mutta vammaiset toivovat erityisesti, että olisi joku taho, jonka kanssa he voisivat keskustella siitä, onko heidän oikeuksiaan noudatettu ja onko yhdenvertaisuus toteutunut lain edellyttämällä tavalla ja miten heidän pitää toimia, jos he kokevat, että kaikki ei ole mennyt niin kuin pitäisi.

Monissa kunnissa on niin sanottuja vammaisasiavastaavia jo nyt olemassa, ja tiedän, että joillakin hyvinvointialueilla pohditaan vapaaehtoisuuteen nojautuen perustettavaksi myös tällainen vammaisasiavastaava. Nyt olisi ollut mahdollisuus yhdenmukaisesti määritellä tehtävän toimenkuvasta, tehtävistä ja kelpoisuudesta laissa sekä laajentaa toimintaa myöskin kaikille hyvinvointialueille.

Vammaisten oikeuksien ja yhdenvertaisuuden edistämässä on vielä niin paljon kehitettävää koko Suomessa ja myös tulevilla hyvinvointialueilla, ja toivon todella, että hyvinvointialueilla opiskeltaisiin nyt YK:n vammaisten oikeuksien sopimus hyvin ja otettaisiin tavoitteeksi edetä kohti sen täysimääräistä toteutumista. Vammaisasiavastaava olisi ollut tärkeä henkilö tämän asian edistämässä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Salonen, olkaa hyvä.

15.08 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Sosiaaliasiavastaavat ja potilasiasiavastaavat luovat luottamusta sosiaali- ja terveysjärjestelmäämme. Minusta on tärkeää, että puolueeton taho voi arvioida asiakkaan tilannetta, opastaa ja ohjata asiakasta eteenpäin. Myöskin työntekijät usein ottavat ja ohjaavat asiakkaita ottamaan yhteyttä sosiaaliasiamieheen tai potilasasiamieheen.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Olen itse kokenut aikoinaan työntekijänä, että asiakas, joka oli tyytymätön esimerkiksi päätökseensä eikä oikeastaan kyennyt ymmärtämään sen perusteita tai ei ehkä halunnut ymmärtää sen perusteita ja koki, että hän henkilökohtaisesti joutui eriarvoiseen asemaan esimerkiksi toiseen asiakkaan kanssa, päästessään sosiaaliasiamiehen vastaanotolle ja käydessään asiansa siellä läpi koki tulleen kohdatuksi tämän puolueettoman tahon kautta ikään kuin tasavertaisesti ja koki myöskin, että usein tämä henkilö oli asiassa hänen puolellaan. Vaikka lopputulos olisi itse asiassa ollut aivan sama, niin tämä luottamus järjestelmään syntyi nimenomaan tämän puolueettoman tahon kautta. Pidän sitä erittäin tärkeänä myöskin jatkossa.

Tärkeää on kuitenkin huomioida, että kaikki eivät edes jaksa ottaa yhteyttä potilasasiamieheen, esimerkiksi omaisen kuollessa ja hoitovirhettä epäiltäessä. Tässä tilanteessa on usein surun lisäksi paljon järjestettävää, ja siksi meidän on tärkeää ymmärtää, että kaikki asiat eivät koskaan tule myöskään näihin raportteihin ja tilastoihin, mitkä sitten sosiaali- tai potilasasiamiehen kautta tulevat.

Ymmärrän tavoitteen sukupuolineutraaliudesta nimikkeissä, pidän sitä tavoitetta tärkeänä ja kannatettavana, mutta en ole ihan varma, ja ehkä kuulemme ministeriltä vastaustakin siitä, kuvaako juuri tämä sana ”vastaava” parhaalla tavalla sitä roolia, joka meillä potilasasiamiehellä ja sosiaaliasiamiehellä on. Tämä itse sana ”asiamies” juontaa juurensa kauas, ja luulen, että se sanana herättää juuri sen oikeanlaisen kuvauksen tästä roolista. Ei ole ehdottaa kyllä mitään muutakaan nimikettä, mutta pohdin tässä itse sitä, että tämä ”vastaava” voi herättää myöskin vähän vääränlaisia kuvia, ikään kuin tämä henkilö vastaisi juuri siitä asiasta, vaikka hän on ulkopuolinen, neutraali taho.

Odotan, että järjestelmä kehittyy. Se, että sosiaali- ja potilasasiamiehellä nykyisin ei ole olemassa valtakunnallista rekisteriä, on ollut puute, [Puhemies koputtaa] ja sitä tämän rekisterin kautta varmasti saamme jatkossa myöskin kehitettyä järjestelmään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

15.11 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Tämä laki potilas- ja sosiaaliasiavastavista on tärkeä, ja erityisesti nyt, kun nämä alueet aloittavat, on myös tärkeätä uudistaa tätä lainsäädäntöä.

Ehkä kolme huomiota, ensin tähän nimeen. Itse kiinnitin huomiota myös sanaan vastaava. Itse näen, että tämä sukupuolineutraali nimike on tärkeä, mutta itsekkin olisin kiinnostunut kuulemaan, pohdittiinko sanoja valvoja tai asiainhoitaja tai jotain vastaavaa, joka kuvaisi vielä ehkä vahvemmin sitä, että hän on myös sen asiakkaan puolella, hoitaa niitä asioita ja on jonkinlainen auktoriteetti vielä siinä toiminnassa. Ensimmäinen kysymys.

Toinen liittyy tähän toimintakenttään. On totta, että määrät kasvavat, Suomi ikääntyy ja on yhä enemmän ihmisiä, jotka myös valitettavasti tarvitsevat näiden ihmisten apua, joten se toimintakenttä on tärkeätä miettiä, että on sitä riittävää osaamista moniammatillisesti. Ja mielestäni nämä edelliset puheenvuorot olivat siinä mielessä hyviä, ja varmasti pitää tähän vielä perehtyä ja tutkia, millä tavalla pystytään keskittymään siihen ihmisen ihan omaan ja akuuttiin asiaan.

Ja ehkä kolmantena nostan itsekin huolen tästä saavutettavuudesta. Itse katsoin esimerkiksi, minkälaista neuvontaa Tampereella on ja miten saa yhteyttä. Siellä oli puhelinaika maanantaista torstaihin 9–11, eli 2 tunnin aika, ja pyydettiin, että voitte Suomi.fi-palvelulla tunnistautua ja lähettää pyynnön ja käsittelemme ja muuta. Eli toisaalta hyvin pieni osa

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

suomalaisista ehkä sitten turvautuu tähän, vaikka syytä ja tarvetta olisi. Toisaalta pitäisi olla vielä nykyistä matalampi kynnyks hakea ja saada apua, koska nämä ihmiset, jotka tarvitsevat tätä, saattavat muutenkin olla jo erittäin vaikeassa ja traumaattisessakin tilanteessa, eikä ole voimavaroja lähteä hakemaan oikeuksia. Itse olen törmännyt tähän useasti, koska usein kansalaisethan ottavat yhteyttä myös poliitikkoihin ja sitä kautta hakevat apua. Mehän sitten neuvomme hakemaan tätä kautta ensisijaisesti niitä oikeuksia ja pohtimaan sitä prosessia.

Ehkä tässä on vielä syytä miettiä, millä tavalla turvataan se esteetön saavutettavuus ja onko pohdittu jotain takuuta, missä ajassa tai millä keinoilla pitää saada yhteys ja asian käsittely vireille, turvataanko henkilökohtaista tapaamista, kuinka paljon pohditaan ja käydään sen ihmisen kanssa niitä eri vaihtoehtoja — tuetaan siinä vaikeassa tilanteessa, joka usein on kyseessä, kun näihin asioihin turvaututaan. Tällaisia huomioita. — Kiitos ministerille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.14 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä tosiaan muutetaan potilas- ja sosiaaliasiamiesten nimikkeitä, ja se on yksi näkyvimmistä muutoksista. Ei meidän varmaan tässä kohtaa kannata enää mitään nimikilpailua lähteä järjestämään. Ehkä me näihin uusiin nimikkeisiin totutaan ajan kuluessa.

Mutta keskeisin osuus uudistusta on se, että tässä sosiaali- ja terveydenhuoltoa myöskin tuodaan lähemmäs toisiaan, sillä jo nykyisin sosiaaliasiamiehet ovat vastanneet julkisen ja yksityisen sektorin sosiaalihuollon asiakkaiden neuvonnasta ja ohjaamisesta, ja nyt sitten jatkossa myöskin terveydenhuollon osalta hyvinvointialueiden on järjestettävä julkisesti potilasasiavastaavien toiminta sekä yksityisen että julkisen terveydenhuollon ja myöskin kokonaisuudessaan työterveyshuollon osalta. Tämä on mielestäni merkittävä muutos. Ja kuten ministeri totesi, niin kauttaaltaan tämä on laajasti kannatettu ja odotettukin uudistus. Tässä siis keskeinen asia on yhdenmukaisuuden toteutuminen sosiaali- ja terveydenhuollon osalta.

Varsinaisesti tämä tärkeä tehtäväkuva ei muutu, mutta keskeistä on se, että on kyseessä sitäkin tärkeämpi tehtäväkokonaisuus. On tärkeätä, että meillä on riippumattomia potilas- ja sosiaaliasiavastaavia jatkossakin ja potilaat ja asiakkaat sekä heidän läheiset saavat tietoa oikeuksistaan ja avustusta muun muassa muistutuksen teossa ja ovat tietoisia siitä, ovatko tulleet palveluissa kohdelluiksi lain ja velvoitteiden mukaan.

Näen myöskin tärkeänä sen, että yhdenvertaistetaan koulutuskäytäntöjä ja koulutusvaatimuksia näiden toimijoiden osalta, mutta ennen kaikkea tärkeätä on se, että asiakkailla ja potilailla on tietoa tästä palvelusta, ja vielä kaikkein tärkeintä, että meillä näitä potilas- ja sosiaalivastaavia on ihmisten saatavilla riittävästi. Tarvetta aivan varmasti on.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

15.16 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Pidän vielä toisen puheenvuoron tästä asiasta, koska tämä on hyvin tärkeä. Tällä hetkellä sosiaali- ja potilasasiamiehen tehtävänä on tukea asiakkaan ja potilaan oikeuksien toteutumista. Lainsäädäntöön perustuva velvollisuus on heillä seurata asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä kunnissa, ja sosiaaliasiamiehellä on lain edellyttämä velvollisuus antaa vuosittain selvitys kunnanhallitukselle.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Sosiaali- ja potilasasiamiehen tehtävät on tällä hetkellä yhdistetty monissa kunnissa samalle henkilölle, ja tämä sosiaaliasiamiehen selvitys annetaan yhdessä. Siinä on sitten mukana myös potilasasiamiehen selvitys. Mutta olenko ymmärtänyt nyt oikein, että potilasasiamiehen selvitys, joka on nyt sitten tulevaisuudessa potilasasiavastaava, ei ole lakiin perustuvaa, vai tuleeko nyt lain myötä myös potilasasiavastaavalle velvollisuus antaa selvitys toiminnastaan hyvinvointialueella? Tätä haluaisin vielä kysyä.

No, sitten täällä nousi erittäin tärkeä asia esille, vammaisasiamies. Edustaja Mäkisalo-Ropponen, tunnette asian erittäin hyvin, ja kiitän puheenvuorostanne. Vammaisasiamiehen tehtävään ei ole lakisääteinen, joten toimenkuvaa ja tehtäviä ei ole määritelty lainsäädännössä, ja nämä painotukset, mitä vammaisasiamiehen tehtävissä on, ovat paikkakunta-kohtaisia ja ne voivat olla todellakin vaikkapa vapaaehtoisuuteen perustuvia. Mutta vammaisasiamiehen tehtävä on äärettömän tärkeä: edistää vammaisten ja liikkumis- ja toimimisesteisten henkilöiden edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisina kaupunkilaisina, ja nyt, kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa ensi vuoden alusta, niin ei sinne kyllä välttämättä näitä vammaisasiamiehiä palkata, vaikka heille olisi tarve. Olen itsekin vammaisneuvoston jäsen kaupunginhallituksen edustajana Espoossa ja tiedän sen huolen, mikä vammaisilla henkilöillä on, että kun vammaisneuvostot alkavat kokoontumaan, niin mitä sitten, jos ei ole vammaisasiamiestä siellä. Tämä olisi hyvin tärkeää huomioida.

Vammaisneuvostot ovat lakisääteisiä ja vanhusneuvostot myös, ja vammaisneuvostojen lakisääteisyys on muun muassa oman lakialoitteeni yksi asia, jota halusin edesauttaa täällä. Nehän eivät ole päättäviä elimiä, ja olen pitänyt aina ongelmana sitä, että vammaisten ja vanhusten ääni ei välttämättä ole kuntapolitiikassa kuulunut. Nyt on tärkeää, että se ääni kuuluu siellä hyvinvointialueilla.

Mutta paljon huolia on ollut. Miten sosiaali- ja potilasasiamiehen sekä vammaisasiamiehen toiminta, joka ei nyt hyvinvointialueille tule, tullaan hyvinvointialueilla järjestämään? Ja sitten myös se, että kun nämä tulevat potilas- ja sosiaaliasiavastaavat antavat mahdollisesti lausuntoja, niin ne tulevat hyvinvointialueille ja ne käsitellään siellä ja sitten ehkä alueella mietitään, onko se aluehallitus, aluevaltuusto vai joku lautakunta, missä nämä selvitykset käydään läpi, jotta tiedetään, mitä siellä hyvinvointialueella tapahtuu.

Vielä siihen yhteydenottoon. Ainakin sillä perusteella, että kansanedustajana saan paljon palautetta ja kysymyksiä, avunpyyntöjä kansalaisilta, se on juurikin niin kuten, edustaja Nurminen, sanoitte, että jos on joku tietty puhelinaika, milloin voit soittaa, ei välttämättä sillä ajalla saa yhteyttä esimerkiksi potilasasiamieheen. Resursseja tarvitaan ehdottomasti lisää, kuten myös niitä kuuntelevia korvia ja apua antavia tahoja. Puhelin on ikäihmiselle se keino, millä yhteyttä usein otetaan, eivät niinkään ne sähköpostit. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt näyttää tämä aika taas tulevan täyteen. Lyhyt puheenvuoro, jos se, edustaja Hoskonen, on mahdollista, olkaa hyvä.

15.20 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Juuri teidän toiveenne mukaisesti aion toimia. Lyhyesti totean vain sen asian, että kun tapasin viikonloppuna maakunnan ihmisiä Pohjois-Karjalassa, niin kyllä sieltä tuli aivan selvä viesti, että kun heillä on terveyteen ja omaan elämään liittyviä isoja, vaikeita tilanteita, niin tällainen asiamiesverkosto — tai olkoon ammattinimike mikä tahansa — pitää saada pelaamaan, koska niiden ihmisten hätä on aito. Ja kun elää yksin ja on vaikeassa tilanteessa, niin on aika vaikeaa siinä, jos lä-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

heiset ihmiset ovat ehkä jo edesmenneitä tai pois muuttaneita, jollakin muulla paikkakunnalla, ja näiden ihmisten auttaminen on meidän suurin velvollisuus. Olkoot nämä sitten saatesanat, kun uusi aika koittaa hyvinvointialueilla ensimmäinen tammikuuta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean vain sen verran, että puhemiesellä ei ole sinällään mitään toiveita tässä asiassa. Totean vain sen, että puoli tuntia tulee täyteen ja täällä on 50 puheenvuoroa, mikä tarkoittaa sitä, että se viimeinen puheenvuoro, joka jää pitämättä tässä, siirtyy sitten 50 puheenvuoron päähän, mikä saattaa olla monta tuntia. Sen takia näitä huomautuksia täältä jakelen. — Ministeri Kiuru, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa herra puhemies! Voin itse typistää minuuttiinkin.

Totean, että tässä käytiin erittäin hyvää keskustelua näistä nimikkeistä. Kyllä sitä pohdittiin, olisiko se joku muukin, ja liittyen tähän asiamiehen hylkäämiseen sillä olisi voinut olla monia muitakin sosiaali- ja terveydenhuollossa jo aikaisemminkin tunnettuja nimikkeitä ja mahdollisuus ottaa tässä asiassa käyttöön. Mutta ei niitä kovin hyviä ollut, ja tässä edustaja Viljanen on ihan oikeassa, että nimikilpailua yritettiin jo tässä selvitysvaiheessa ja ei tämä kovin helposti ollut ratkaistavissa. Valiokunta toki voi tätä asiaa pohtia, jos niitä hyviä ehdotuksia tulee, mutta epäilen, että kovin hyviä ehdotuksia sitten loppuviimeksi ei ole kuitenkaan käytettävissä, mutta tästä käytiin ihan asiallista ja oivallista keskustelua.

Toinen näkökulma oli tämä saavutettavuus. Tässä lähtökohtana nyt on se, että lähdetään siitä, että näiden palveluiden pitää olla riittävällä tavalla järjestettyjä, ja minusta se on tärkeätä, että siinä annetaan se viesti, että näistä ei tule tinkiä.

Haluan vielä kiinnittää huomiota siihen, mitä edustaja Salonen sanoi tosi fiksusti tästä luottamuksesta ja puolueettomuudesta. Tämähän tuli hallitusohjelmakirjaukseen juuri sen takia, että meidän täytyy nostaa tämän toiminnan puolueettomuutta ja luotettavuutta, ja nyt kun nämä ajetaan samalle viivalle eli käytännössä tämä toiminta virtaviivaistetaan, niin kyllä tämä on iso ja merkittävä parannus asiakkaiden asemaan, ja se on erittäin perusteltua, että se tulee. Minä pitäisin tätä todella erikoisena, jos me emme tällaisia parannuksia pystyisi tekemään. Näiden ihmisten keskeisin tehtävä on tukea asiakasta tässä järjestelmässä ja olla heidän puolellaan, ja siinä mielessä olen kyllä täysin eri mieltä kuin tässä aikaisemmin edustaja Rantanen sanoi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 304/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Esittelypuheen vuoro, ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.24 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tupakkalakia. Esityksessä on kysymys puhtaasti EU-lainsäädännön täytäntöönpanosta. Vaikka esitys onkin melko suppea ja luonteeltaan tekninen, se silti tukee tupakkalain tavoitetta, että ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käyttöä saataisiin vähennettyä.

Esitys liittyy uudenlaisiin kuumennettaviin tupakkatuotteisiin ja niitä koskeviin makuaineiden rajoituksiin. Tupakkatuotedirektiivissä kielletään savukkeista ja kääretupakasta niin sanotut tunnusomaiset maut, ja tätä myötä esimerkiksi mentolisavukkeet ovat nykyisin EU:ssa kiellettyjä. Tupakkatuotedirektiivissä on säädetty Euroopan komissiolle toimivalta laajentaa tätä tunnusomaisten makujen kieltoa myös muihin tupakkatuotteisiin, jos olosuhteissa tapahtuu merkittävä muutos, eli jonkin tietyn tupakkatuoteluokan myyntimäärät kasvavat merkittävästi EU-tasolla. Nyt komissio on todennut, että tällainen olosuhteiden merkittävä muutos on tapahtunut niin sanottujen kuumennettavien tupakkatuotteiden kohdalla. Komissio on siksi antanut delegoidun direktiivin, jolla muutetaan tupakkatuotedirektiiviä niin, että tunnusomaisten makujen kieltö koskee myös kuumennettavia tupakkatuotteita.

Arvoisa puhemies! Delegoitu direktiivi pantaisiin täytäntöön muuttamalla tupakkalakia niin, että tupakkalaissa määriteltäisiin kuumennettavat tupakkatuotteet ja kiellettäisiin niistä tunnusomaiset tuoksut ja maut samalla tavalla kuin ne on jo nykyisin kielletty savukkeista ja kääretupakasta. Delegoidun direktiivin on oltava pantuna kansallisesti täytäntöön viimeistään 23.7.23, ja lakimuutokset tulisivat voimaan kolmen kuukauden siirtymäajan jälkeen 23.10.23.

Suomessa kuumennettavia tupakkatuotteita ei tiettävästi vielä ole markkinoilla, mutta tilanne voi muuttua lähiaikoina. Muualla Euroopassa näitä tuotteita on jo markkinoilla, ja niiden käyttö on joissakin maissa varsin yleistä.

Ehdotetuilla muutoksilla voidaan vähentää kuumennettavien tupakkatuotteiden houkuttelevuutta ja tällä tavoin ehkäistä sitä, että näistä tuotteista muodostuisi lapsille ja nuorille uutta väylää nikotiiniriippuvuuteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

15.26 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On hyvä, että jälleen jatketaan johdonmukaisesti toimenpiteitä tupakoinnin vähentämiseksi. Tämä noudattaa EU-tason pitkän aikavälin strategiaa ja sopii myös hallitusohjelman kirjauksiin. Tupakointi aiheuttaa mittavia kansanterveydellisiä haittoja, joten on selvää, että sen vähentämiseen pyrkivät toimenpiteet ovat perusteltuja. Tupakoinnin vähentämiseksi tupakkaveroa nostetaan säännöllisesti ja esimerkiksi tupakkatuotteiden esillepanoa myyntipisteissä on voimakkaasti rajoitettu. On johdonmukaista, että nyt lakiin lisätään myös tämän lakiesityksen kirjaukset, joissa

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

muun muassa kielletään kuumennettavien tupakkatuotteiden tunnusomaisten tuoksujen ja makujen myynti kuluttajille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.27 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kaikki tiedämme ja yleisessä tiedossa on, että tupakan käyttäminen tai tupakan polttaminen ja siihen liittyvä muukin vastaavanlainen aineiden käyttö on erittäin haitallista terveydelle, ja kaikki me suomalaiset tiedämme sen ihan varmasti. Jokainen meistä jo kansakouluajoilta tai nykyisen peruskoulun ajoilta tietää nämä haittavaikutukset terveydelle. Onneksi tietämys on levinnyt, ja ilokseni olen huomannut sen, että varsinkin nuorten keskuudessa tämä on tiedostettu. Siellä ikävä kyllä leviää tämä sähkötupakan käyttö huolestuttavasti, mutta uskon, että koulut tekevät siinä parhaansa.

Lainsäätäjä on lähtenyt aivan oikealle linjalle jo kauan sitten tässä, että tupakan polttoa ja siihen liittyvien tuotteiden käyttöä rajoitetaan voimakkaasti sekä veropoliittisin keinoin että muin keinoin, koska muutenhan tästä ei päästä eroon. Kansanterveyden hoitamisen ja ihmisten terveydestä huolehtimisen pitää olla sillä tasolla, että ihmisillä on aito tieto asiasta ja rajoitukset ovat päällä niin, että tupakointia ja siihen liittyviä toimintoja voidaan vähentää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Salonen, olkaa hyvä.

15.28 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kaikki toimet tupakoinnin vähentämiseksi ovat oikeita toimia. Myönnän kuitenkin suoraan sen, etten tunne tätä kyseistä tuotetta ehkä siitäkään johtuen — kuten ministeri tässä totesi — että kuumennettavia tupakkatuotteita ei ole vielä Suomen markkinoilla. Yritin aikoinani myöskin lainsäätäjänä ymmärtää sähkötupakan mekanismeja tilanteessa, jossa tuote oli jo laajalti markkinoilla Suomessa, ja siksi katson, että on tärkeää, että lainsäädännöllisesti olemme ikään kuin edellä säätelemässä tällaista kuumennettavaa tupakkatuotetta.

Näitä esityksen vaikutuksia ei oikeastaan voi arvioida juuri siitä syystä, koska niitä ei Suomessa ole, niin voimme vain ikään kuin aavistella, mikä vaikutus olisi, mikäli tällaiset tuotteet tulevaisuudessa tuotaisiin myyntiin Suomeen. Sitä kautta nyt lainsäädännöllä pitää tehdä kaikkemme, että emme ainakaan lisäisi houkuttelevuutta esimerkiksi maustamalla näitä tuotteita mentolin, suklaan tai vaniljan makuisiksi.

Nämä ehdotetut muutokset oletettavasti vähentävät sen todennäköisyyttä, että kuumennettavista tupakkatuotteista pääsisi muodostumaan lapsille tai nuorille uutta väylää nikotiiniriippuvuuteen. Me voimme olla tyytyväisiä siitä, että tupakointi erityisesti nuorten keskuudessa vähenee koko ajan niin kuin aikuisväestönkin keskuudessa, mutta samanaikaisesti juuri nämä korvaavat tuotteet kuitenkin nostavat siellä päätään.

Nämä ehdotetut muutokset saattavat vähentää myös aikuisten tupakoitsijoiden kiinnostusta vaihtaa esimerkiksi savukkeet kuumennettaviin tupakkatuotteisiin, ja käsitykseni mukaan on niin, että tutkimustiedon perusteellakaan ei ole ihan täyttä varmuutta siitä, olisiko kannattavaa ohjata tupakoitsijoita, savukkeiden käyttäjiä, näiden tuotteiden pariin vaiko ei. Nimittäin tutkimustiedon perusteella kuumennettavien tupakkatuotteiden käytöstä syntyvät päästöt sisältävät terveydelle haitallisia aineita, joiden määrä vaihtelee tuotteesta riippuen. Haitta-ainepitoisuudet ovat olleet pääosin pienempiä kuin savukkeen polttamisesta

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

syntyvässä tupakansavussa, mutta myös suurempia pitoisuuksia on havaittu. Päästöjen nikotiinipitoisuus on ollut kuumennettavissa tupakkatuotteissa pääasiassa matalampi kuin savukkeessa, mutta näissä pitoisuuksissa voi olla suurta vaihtelua eri kuumennettavien tupakkatuotteiden välillä. Tuotteiden erilaiset kuumennustekniikat ja ainesosat voivat lisäksi synnyttää vielä yhdisteitä, joita savukkeista syntyvässä tupakansavussa ei ole. Siksi on kiistanalaista, väheneekö altistuminen haitallisille aineille merkittävästi, jos tupakoitsija siirtyy käyttämään savukkeiden sijaan kuumennettavia tupakkatuotteita. Ei ole näyttöä siitä, [Puhemies koputtaa] että kuumennettavien tupakkatuotteiden käyttö vähentäisi merkittävästi tupakkasairauksien riskiä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

15.31 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Edellä on kuultu erittäin hyviä puheenvuoroja. Kokoomus on tänään julkistanut oman vaihtoehtobudjettinsa, josta puhumme enemmän huomenna. Haluan kuitenkin jo tässä vaiheessa todeta, että on hienoa, että valtiovarainministeri Saarikko on näin neljä kuukautta ennen vaaleja vihdoin löytänyt sisältään pienen valtiovarainministerin, kun hän on pääministeri Marinille joutunut muistutamaan budjettikehyksistä ja niiden merkityksestä.

Valtiovarainministeri Saarikko on muuten väittänyt, että kokoomus on alentamassa ansiotuloverotusta miljardilla velaksi. Tämähän ei pidä paikkaansa, ja se hyvin käy myös hänelle ilmi meidän vaihtoehtobudjetista.

Mutta vaihtoehtobudjetti pitää sisällään ansiotuloverotuksen keventämisen vastapainoksi myös veronkiristyksiä. Yhteiskunnassa on laaja konsensus, että painopistettä pitää edelleen siirtää työnteon verottamisesta haittojen verottamiseen. Tämän ajattelun mukaisesti kokoomus esittää tässä vaihtoehtobudjetissa muun muassa tupakkaveron korottamista peräti 400 miljoonalla eurolla. Mielestämme sille on olemassa erittäin hyvät perusteet. Totta kai kyseessä on myös finanssipoliittinen perustelu, saadaan valtiolle verotuottoja, mutta tämä tupakkaveron korotus, kuten tiedämme, on myös erittäin tehokas keino pyrittäessä vähentämään tupakointia. Itse ajattelen, että ainakin lasten ja nuorten aloittamiskynys nousee, kun tupakka-askin hinta tuntuvasti nousee. Se, että pystyisimme toimimaan niin, että yhä harvempi lapsi tai nuori aloittaa tupakoinnin, olisi erittäin hyvä asia.

On sanottava vielä tupakoinnista ja sen torjunnasta, että Suomihan on sitoutunut pyrkimään savuttomuuteen vuonna 2030 ja näiden tuntuvien tupakkaverotuksen korotusten, joita on tehtykin, lisäksi tarvitaan muitakin päätöksiä. Tämä hallitus ei varmasti enää ehdi muita ratkaisuja nyt esillä olevien lisäksi tehdä, mutta esimerkiksi parveketupakoinnin rajoittaminen edelleen ja ennen kaikkea sen päätöksenteon helpottaminen taloyhtiöissä on kyllä sellainen asia, jonka toivon tulevan seuraavan hallituksen agendalle. Tänä päivänä parveketupakoinnin rajoittaminen vaatii erittäin monimutkaista ja byrokraattista menettelyä taloyhtiössä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

15.34 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun edustaja Zyskowicz on kehunut kokoomuksen veronkorotusesityksiä, niin palataan takaisin tähän tupakkakieltoasiaan. Elikä näitä makuaineitahan on ollut vuosia, vuosia, kymmeniä vuosia eri tupakkatuotteissa.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Muistellaanpa näitä menthol-savukkeita, mitä niitä oli, niin silloin kun itsekkin pikkupoikana niitä maistelin, niin en tykännyt mentholin mausta, että ei se houkutelut. Mutta sitten kun nämä menthol-savukkeet aikoinaan lopetettiin, niin tuli tällaisia napsutupakoita, joissa oli filtlerin sisässä sellainen pallo, mikä sitten räjäytettiin, että tuli sitä makua. Ja sitten kun nekin kiellettiin EU:ssa, tuli jotain lappuja, mitä sinne askiin vissiin laitettiin, että taas saatiin makuja. Että aina kun kielletään jotain, niin joku keksii toisen keinon, ja se keino on yleensä sellainen, mistä ei ole välttämättä testattu, onko se terveellisempää vai epäterveellisempää kuin se aikaisempi, mikä on kielletty. Elikkä kyllä aina kun näitä kielletään, niin joku yrittää keksiä siihen sen kiertojutun.

Minä näen, että eivät nämä makuaineet välttämättä enää niin paljon houkuttele nuoria savukkeiden piiriin, vaan kyllä he enemmän ovat siirtyneet nykyään nuuskaankin, missä ei välttämättä ole makuaineita. Se on se trendi, mitä halutaan kokeilla.

Tietysti on hyvä, että tehdään työtä ja yritetään saada, ettei kukaan aloittaisi tupakkatuotteiden käyttöä. Se on kyllä tärkeätä hommaa. Näistä makuaineista kun puhutaan, niin sanotaanhan useasti, että limonadit ovat epäterveellisiä — niin sinnehän on kanssa laitettu makuaineita ja kaikkea, mikä houkuttelee juomaan niitä epäterveellisiä juomia. Pitäisikö näihinkin sitten kiinnittää hallituksen huomio? [Ben Zyskowicz: Katso kokoomuksen vaihtoehtobudjettia!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Asell, olkaa hyvä.

15.36 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tarpeellinen tupakkalakiin liittyvä muutos. Muutos sisältää muun muassa tunnusomaisten tuoksujen ja makujen kiellon, joka koskisi myös kuumennettavia tupakkatuotteita. EU-direktiivi sallisi kansallista liikkumavaraa näissä, mutta Suomessa liikkumavaraa ei ole tupakkatuotteissa käytetty, koska ei haluta lisätä niiden houkuttavuutta. Se on hyvä. Niiden houkuttavuutta ei pidäkään lisätä. Kannatan sitä linjaa vahvasti.

Esityksen perusteluissa sanotaan, että esityksen vaikutuksia rajoittaa se, että kuumennettavia tupakkatuotteita, joita tämä laki koskee, ei tiettävästi ole vielä Suomen markkinoilla. Esityksellä pystytään kuitenkin vaikuttamaan siihen, että jos tällaisia tuotteita tulevaisuudessa tuotaisiin myyntiin Suomessa, niiden houkuttelevuutta ei voitaisi lisätä maustamalla niitä esimerkiksi mentolin, suklaan tai vaniljan makuisiksi.

No, tämä on siis kannatettava esitys. Tupakkatuotteiden houkuttavuutta pitää vähentää kaikin keinoin. Yhtenä tärkeimpänä ovat tietysti veronkiristykset ja niin edespäin. Tupakkatuotteita kuuluu verottaa ankarasti, niin epäterveellisiä ja täysin tarpeettomia ne ovat.

Ihmettelen, että erilaisia uusia tupakkatuotteita voi tässä nyt noin vain tuoda mutta esimerkiksi nuuskaa ei voi tuoda. Meillä on edelleen esimerkiksi nuuskan suhteen tilanne se, että kyseisen tupakkatuotteen eli nuuskan käyttäjät joko itse matkustavat pitkät matkat Ruotsin puolelle nuuskaostoksille tai sitten ostavat nuuskaa joltain, joka sitä laittomasti on Ruotsista tuonut ja myy täällä. Tästä aiheutuu tietysti monenlaisia ongelmia ja turhaa nuuskaturismia muun muassa vaikka Haaparantaan. Olisi tietysti hyvä, että nuuskaa ei käyttäisi kukaan, mutta totuus on, että sitä käytetään aika paljon ja tämä myyntikielto Suomessa ei toimi.

Ruotsi sai aikanaan EU:ssa erityisluvan myydä nuuskaa, ja ehtona oli siis se, että kyseinen tuote ei leviäisi muihin maihin. Se ehto ei ole mitenkään onnistunut. Ruotsin pitäisi siis lopettaa sen myynti, tai sitten sitä pitäisi voida myydä myös Suomessa. Nuuskaa käytetään

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Suomessa melko paljon, ja valitettavasti verohyödyt valuvat tällä nykyisellä systeemillä rajojen ulkopuolelle, mutta haitat jäävät tänne. Tämä asia pitäisi saada kestävälle linjalle ja sellaiselle tolalle, että salakuljetus ja verojen kantaminen Ruotsiin loppuvat. Kuten näitä uusia, mahdollisesti tulevia tuotteita, myös nuuskan voisi hankkia Suomesta ja maksaa siitä reilusti veroa Suomen valtiolle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

15.39 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Jatkan tuosta Asellin puheesta, elikkä me käsitellään nyt kuumennettaviin tupakkatuotteisiin liittyvää lakia. Niitä ja niiden makuja ei vielä ole Suomessa, mutta haluan nyt puhua tuosta nuuskasta, kun se täällä esiin nousi.

Arvoisa puhemies! Ruotsissa heillä on mahdollisuus myydä nuuskaa. Nuuskaa myydään myös muissa maissa Euroopassa hyvin laajalti, mutta sitä kutsutaan siellä purutupakaksi. Meidän Suomessa tällä hetkellä, kun tupakka on asetettu pannaan kaikissa virastoissa ja sairaaloissa ja muualla, erilaisissa tehtaissa, ihmiset ovat lopettaneet tupakan käytön ja siirtyneet nuuskan käyttöön hyvin laajalti. Sitä käyttävät kansanedustajat, sitä käyttävät poliisit, sitä käyttävät elintarviketöntekijät, sitä käyttävät terveydenhoitajat ja lääkärit. Hankinta tehdään niin, että ihmiset käyvät hakemassa sitä joko laivalla Uumajasta, missä käsittääkseni Vaasan kaupunkikin sitä osaomistajana myy kioskissa, tai sitten he hakevat sitä Haaparannasta autolla. Voisin kuvitella, että vihreät tarttuisivat tähän asiaan, kun siinä syntyy päästöjä ihan älyttömästi, kun miehet hakevat sitä Pohjois-Suomesta. Ja toki siihen liittyy myös semmoista, että sitä tehdään bisneksenä, sitä tuodaan mielettömästi Suomeen. Ne haitat ovat meillä täällä käsillä. En väitä, että nuuska ei toisi haittoja ollenkaan, mutta ne jäävät meille tänne ja kaikki verotulot menevät Ruotsiin. Uskon, että se on vähintään kymmenien miljoonien valmisteveromenetykset Suomessa tai jopa suuremmat.

Tämän vuoksi katson, että se, mitä pitäisi tehdä, on se, että Suomessa aletaan myymään nuuskaa. Otetaan ne verot niiden ongelmien hoitoon täällä. Tämä on ihan käsittämätöntä, että me eletään tämmöisessä maassa, jossa nuuskaa ei saa myydä laillisesti mutta sitä käytetään ihan älyttömän paljon. Se käyttö on kasvanut todella paljon, ja se on osittain siitä, että on pyritty tupakasta eroon. Aivan ehdottomasti hallitus voisi tämän ottaa ohjelmaan, vielä niin kauan kuin te nyt pystyissä pysytte, [Puhemies koputtaa] että nuuskan myynti sallittaisiin Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

15.42 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Kyseessä oleva hallituksen esitys tulee Euroopan unionin direktiivistä, jossa halutaan ratifioida tupakkalakiin sellaisia elementtejä, joita siellä tällä hetkellä ei ole. Elikkä näitä kuumennettavia tupakkatuotteita ei ole määritelty voimassa olevassa tupakkalaissa, ja tämän johdosta tämä esitys tänne on tuotu.

Tässä kuunnellessa näitä puheita kävin lukemassa tätä hallituksen esitystä ja myös näitä asiantuntijalausuntoja, joita on ollut. Täällä oli mielenkiintoinen asiantuntijalausunto Vapers Finland ry:stä, joka on tämmöinen sähkötupakkayhdistys, joka tavallaan näitä tietoja kerää, on riippumaton mihinkään tupakkateollisuuteen ja puhuu näistä asioista. Mielenkiintoinen havainto oli se, että täällä puhutaan VTT:n tutkimuksesta näistä haitoista. On myös tutkittu näitä sähkösavukkeiden haittoja Yhdysvalloissa, Japanissa, Alankomaissa — täällä mainitaan monen maan tutkimustuloksia.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Yksi keskeinen tutkimustulos, mikä myös VTT:n tutkimuksessa mainitaan, on seuraava: ”Käyttäjät altistuvat huomattavasti vähemmän kaasumaisille ja hiukkasmaisille ainesosille verrattuna savukkeita käyttäviin.” Ja sitten sanotaan, että ”niissä on muun muassa todettu kuumennettavien tupakkatuotteiden vähentävän altistumista terveydelle haitallisille karbonyyleille 80—95 prosenttia ja haihtuville orgaanisille yhdisteille, VOC-yhdisteille, 97—99 prosenttia verrattuna perinteisiin savukkeisiin.” Yhteinen tulos näissä tutkimuksissa, joita on tehty jo useita vuosia muissa maissa, on ollut se, että tämmöisen kuumennettavan tupakan polttaminen on vähemmän haitallista kuin savukkeiden polttaminen.

En ole mikään savukkeiden puolestapuhuja enkä minkään muunkaan, mutta ymmärrän niitä ihmisiä, joilla on addiktio nikotiiniin ja savukkeisiin. Ja ymmärrän niitä ihmisiä, jotka haluavat päästä siitä haitallisesta nikotiiniriippuvuudesta ja tupakan aiheuttamasta terveyshaitasta eroon vaikkapa kuumennettavan tupakkatuotteen kautta, ja minun logiikkani on niin yksinkertainen, että jos kuumennettava tupakkatuote on vähemmän haitallinen kuin nämä tupakkateollisuuden tuottamat tupakat, niin miksi ihminen — aikuinen ihminen — ei sitten saisi vapaaehtoisesti päättää, polttaako sitä vai ei? On totta, ettemme me lainsäädännössä voi hyväksyä sitä, että markkinoilla saa myydä eri makuisia, vaikkapa suklaan tai mansikan makuisia, sähkösavukkeita, koska sehän johtaa siihen, että lapset lähtevät käyttämään niitä. Tälläkään hetkellä niitä ei myydä missään julkisessa paikassa, vaan ne tilataan netistä tai sitten myydään tiskin alta — näin olen saanut kuulla. Elikkä sähkösavukkeiden käyttäjät kyllä polttavat sähkösavukkeita tämänkin lainsäädännön jälkeen siinä missä ennenkin, olen näin ymmärtänyt.

Mutta, arvoisa puhemies! Tärkeää on saada tupakkahaitat laskemaan tässä maassa, koska siitä tulee valtavat terveydelliset haitat yksilöille [Puhemies koputtaa] sekä yhteiskunnalle. Tämän johdosta toivon sellaista tasapainoa — myös ministeriltä — että ymmärrettään niitä ihmisiä, [Puhemies: Aika!] joilla on tupakkariippuvuus, että he pyrkivät eroon siitä haitallisesta savukkeen polttamisesta [Puhemies: Kiitoksia!] tämän kuumennettavan tupakkatuotteen kautta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

15.46 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Vielä kun äsken puhuin nuuskasta ja mieliteeni on, että se pitäisi laillistaa Suomessa ja alkaa myymään sitä kioskeilla, niin jos hallitus oikeasti olisi huolissaan siitä, että nyt tällä hetkellä lapset käyttävät todella paljon nuuskaa — joka mielestäni on väärin ja jota mielestäni pitäisi pyrkiä torjumaan — niin paras keino torjua lasten nuuskankäyttöä olisi, että sitä alettaisiin myymään virallisesti kioskeissa. Silloin valvottaisiin ikärajaa, kuka sitä saa ostaa ja kuka ei. Tämä on ihan uskomatonta, että nyt kun sitä tuodaan Suomeen erilaisia verkostoja pitkin, se myynti ohjautuu myös niin, että sitä pystyvät lapset ostamaan. Kaikista paras tulppa olisi, että ne tulisivat kioskeihin ja siellä kysyttäisiin paperit, kun haluaa ostaa nuuskaa.

Nyt kun edustaja Niikko puhui noista nikotiiniaddikteista, niin kyllä nuuskalla moni on päässyt eroon tupakinpoltosta, koska he ovat halunneet päästä irti tupakinpoltosta, koska se on keuhkoille rasittavaa. En väitä, etteikö nuuska aiheuta samanlaisia ongelmia, mutta oletaisin kuitenkin, että nuuska on vähemmän haitallinen ihmisen terveydelle kuin tupakki. Mielestäni tämä voisi olla myöskin tämmöinen huomioitava asia tässä tupakkalaissa. Jos oikein olen ymmärtänyt, joistakin poliittisista puolueista on löytynyt kyllä ihan näkemyk-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

siä siihen, että nuuska tulisi laillistaa Suomessa. Ehdottomasti toivoisin, että tähän tartuttaisiin.

Vielä sanon senkin asian, että vaikka nyt on tällä hetkellä Ruotsin yksinoikeus myydä nuuskaa — siis semmoista, jota pistetään huulen alle — niin tätä lakia kierretään muissa maissa sillä tavalla, että se nuuska myydään purutupakkana ja sanotaan, että pureskele varovasti ja aseta huulen alle.

En tiedä, miksi me ollaan näin takapajuinen maa, että me halutaan antaa tästäkin verotulot vieraihin maihin ja niiden käsiin, vaikka haitat pysyvät Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

15.48 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Nuuskasta vielä muutaman sanasen haluan mainita: Edustaja Mäenpää on ihan oikeassa siitä, että nuuskan käytön haittojaan parhaiten pystyttäisiin hillitsemään siten, että sitä myytäisiin Suomessa laillisesti. Tämä kuitenkin ei ole mahdollista saamani tiedon mukaan. Me ollaan tiedetty jo vuosia, että kun aikoinaan Ruotsi haki erityisvapauden nuuskan myyntiin EU:lta, niin se sai siirtymäajan siihen. On veikkailtu siitä saakka yli kymmenen vuoden ajan, koska tämä siirtymäaika päättyy, ja Ruotsihan ei koskaan joudu lopettamaan sitä nuuskan myyntiä, vaikka siitä on mil-laisia otsikoita luettu. Mutta Suomi ei enää sinne junaan pääse mukaan, koska se ei hakenut silloin aikoinaan tällaista erityispoikkeusta. Kun tupakkalakia lähdettiin muuttamaan ja EU:n yhdistymisasiota lähdettiin kirjoittamaan semmoiseen muotoon, niin Suomi ei tätä hakenut, ja Suomi ei sitä enää jäljestäpäin voi saada. Tämä vaatisi semmoisen menettely-tavan, jossa Suomi ei menestyisi. Eikö näin, ministeri, olekin? Eliikkä tämä on ikävä tosi-asia, koska itsekin olisin sitä mieltä, että laitton nuuskan myynti on niin verratonta Suomes-sa, että siihen pitäisi saada jonkunäköinen roti, nimenomaan koska nuuska laittoman myynnin kautta päätyy lasten käsiin paljon helpommin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 312/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjär-jestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Ministeri Kiuru, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Keskustelu

15.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyessä 1.1.2023 tarvittavia muutoksia kehitysvammalakiin, koska vammaispalvelulainsäädännön kokonaisuudistuksen käsittely on tässä talossa vielä kesken ja saattaa olla, että tuon lainsäädännön saataminen voimaan suunnitellusti voi viivästyä niin, että vuoden alusta ei ehditä, joten tässä tehdään nyt ratkaisu, miten tietyt asiat kuitenkin onnistuisivat. Näin ollen hallituksen esityksessä on kolme linjattavaa asiaa, jotka kaikki sisältyivät jo tässä talossa olevaan kokonaisuudistukseen.

Ensinnäkin kehitysvammalakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka mahdollistaisi erityishuollon tuottamisen kehitysvammapsykiatrian osastoilla, erityisesti siis HUSissa, sekä välttämättömien rajoitustoimenpiteiden käyttämisen siinä yhteydessä. Asiakkaan asema ei muuttuisi nykyisestä. Tämäkin esitys on jo tässä talossa olevassa kokonaisuudistuksessa mukana.

Toiseksi hallituksen esitys turvaisi vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä loma-aikaisen toiminnan järjestämisen ja tuottamisen kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyönä. Toiminnan sisältö ja asiakkaiden oikeudet säilyisivät ennallaan.

Kolmanneksi ehdotetaan säädettäväksi nykyisten erityishuollon johtoryhmien tilalla hyvinvointialueilla toimivista moniammatillisista asiantuntijaryhmistä. Sääntely vastaisi eduskunnan käsiteltävänä olevaa hallituksen esitystä erityishuollon päätöksenteon ja siinä vaadittavan asiantuntemuksen osalta.

Muutoin erityishuoltoa koskevat säännökset eivät tässä vaiheessa muuttuisi.

Näiden muutosten tuominen tänne oli olennaista siksi, että saamme muutokset voimaan hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa 1.1.2023. Emme ole nyt varmoja, onnistuuko tuon kokonaisuudistuksen läpikäynti talossa tällä jäljellä olevalla aikataululla ja siinä, sen vuoksi nämä esitykset on tuotu tänne nyt vielä erikseen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

15.53 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tähän esitykseen ei ole tehty erityistä lausuntokierrosta, koska nämä asiat liittyvät vammaispalvelulainsäädännön kokonaisuudistukseen ja siihen lausuntokierroksen perusteella jatkovalmistelussa tehtyihin muutoksiin, mutta asia on tärkeä ja teknisluontoisia muutoksia tehdään.

Pidän erityisesti tärkeänä sitä, että lakiin esitetään muutosta, jonka johdosta ensi vuoden alusta voimaan tulevat hyvinvointialueet voisivat hankkia kunnalta koulua käyvien vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoimintaa ja loma-ajan toimintaa, jota voitaisiin tarvittaessa järjestää koulun tiloissa hyödyntäen myös koulunkäyntiavustajien työpanosta. Tämä on tärkeä muutos, ja sillä turvataan palvelun jatkuvuus ilman erillisiä katkoksia sosiaalipalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnilta hyvinvointialueille.

Paljon on tullut yhteydenottoja juurikin kehitysvammaisten ja vammaisten lasten vanhemmilta, ja he ovat kysyneet, miten palvelut järjestetään tulevan sote-uudistuksen alkaessa ja hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa. On tärkeää, että palvelut eivät muutu, katkoksia ei tule, jotta elämä jatkuu turvallisena ja hyvinvointialueiden toiminta ei pelota ainakaan heitä, jotka tarvitsevat näitä erityispalveluja. Siinä mielessä tämä lakiesitys on

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

kyllä kannatettava, ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa varmaan sitten vielä enemmän tähän perehdymme, jos siinä on jotakin ongelmaa.

Toivon todellakin, että vammaispalvelulain uudistus etenee ja saadaan sellainen lakiesitys kokonaisuutena, että se on myös lain käyttäjille ja soveltajille hyvä ja erityisesti asiakkaille eli vammaisille henkilöille. Tällä hetkellä meillä on valiokunnassa kuulemiset liittyen vammaispalvelulakiin, ja paljon on erilaisia asioita vielä selvitettävänä, ennen kuin laki on valmis. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

15.55 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Vanhan ja paikkansa pitävän sanonnan mukaan yhteiskunnan sivistyksen mitta on siinä, miten se kohtelee heikko-osaisimpia jäseniään. Kehitysvammaisten palveluiden jatkuvuus on vaarassa hyvinvointialueiden aloittaessa ensi vuoden alussa eli jo runsaan kuukauden päästä. Tällä lakiesityksellä varmistetaan, että muutos on saumaton eikä palvelujen jatkuvuus vaarannu. Tämä lakiesitys on hyvin olennaisen tärkeä. Yhdenvertaisuus on tärkeä tavoite, ja kehitysvammaisten palveluja tulisi myös jatkuvasti pyrkiä kehittämään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

15.56 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on välttämätön, sillä tällä lailla turvataan tiettyjen vammaispalvelujen jatkuminen, kun vammaispalvelulakia ei ole kokonaisuudessaan ehditty nyt sitten valiokunnassa käsitellä. Sote-uudistuksen johdosta tietyt muutokset lainsäädännössä tarvitaan, jotta palvelut jatkuisivat sitten saumattomasti, aivan kuten ministerikin täällä toi esille. Toivotaan, että tämä kokonaislaki valmistuisi vielä tällä kaudella, sillä sitä on odotettu todella pitkään.

Toisaalta iloitsen siitä, että valiokunnassa on otettu lainkäyttely vakavasti ja siellä kuullaan riittävästi asiantuntijoita, koska kyllä tämän lain tavoitteena tulee olla, että lainsäädäntö noudattaa Suomen ratifioiman YK:n vammaisyleissopimuksen tavoitteita ja periaatteita. Siitä ei minun mielestäni saa tässä vaiheessa tinkiä.

Nämä lausuntopalautteethan, mitkä tulivat silloin kokonaisuudistuksesta, olivat kovin ristiriitaisia, ja se aiheuttaa varmaan valiokunnassakin hiukan ongelmaa, kun ne olivat vähän laidasta toiseen. Osassa pidettiin lakiesitystä hyvänä, mutta kyllä siellä paljon oli myöskin kritiikkiä siitä, täytyvätkö lakiuudistuksessa nimenomaan vammaisopimuksen periaatteet, noudatetaanko me ratifioimaamme YK:n sopimusta, jos tämä laki astuu voimaan tällaisenaan. Ja minusta on erittäin hyvä, että asia varmistetaan huolellisesti.

Siis tämä lakiesitys turvaa palvelut siihen saakka, kunnes — ja toivottavasti kun — vammaispalvelulaki saadaan hyväksyttyä täällä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, pois. — Edustaja Nurminen, Ilmari.

15.58 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Tämä on välttämätön esitys nimenomaan tässä tilanteessa, kun hyvinvointialueet käynnistyvät ja meillä ei vielä ole tätä uutta voimassa olevaa vammaispalvelulakia, niin me saadaan tämä siirtymäkausi hoidettua hyvin ja joustavasti niin, että kenenkään palvelut eivät vaarannu ja nykyisistä palveluista ja yhden-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

vertaisuudesta pidetään huolta. Tämä on aika teknisluontoinen, ja varmasti valiokunnalla on valmiutta viedä tämä nopeasti läpi, koska tämä nähdään tarpeellisenä.

Sen sijaan haluaisin kommentoida vielä tätä meidän vammaispalvelulain kokonaisuudesta, joka on tosiaan meillä vielä valiokunnassa käsittelyssä. Kuten tässäkin on tullut esille, niin me ollaan kuultu laajasti asiantuntijoita, ja itse olen saanut paljon sellaista viestiä, että onko tämä nyt kaatunut tai tullaanko tämä käsittelemään ja muuta — niin edelleen valiokunta tulee tämän käsittelemään, ja hallituksen tahtotila on ainakin saada tämä esitys valmiiksi ja maaliin, enkä näe tällä hetkellä mitään syytä sille, etteikö näin tapahtuisi. Tällä hetkellähän sosiaali- ja terveysvaliokunta odottaa perustuslakivaliokunnan lausuntoa tästä vammaispalvelulaista, ja kun me tämä saadaan, niin me pystytään sitten valiokuntana etenemään.

Itse tässä vammaispalvelulaissa, jossa nykyiset vammaislait yhdistetään, lähtökohta on ollut äärettömän hyvä ja tärkeä, ja on hienoa, että hallitus on panostanut yli 20 miljoonaa näihin palveluihin ja halunnut parantaa vammaisten palveluita Suomessa laajasti ja ottaa eri vammaisryhmiä vahvemmin huomioon myös lainsäädännön tasolla. Sinällään on tullut kuitenkin ilmi näitä kriittisiä kohtia, että onko tämä resurssi vieläkin riittävä ja minkä ryhmien tulee olla ehkä vielä vahvemmin huomioituna. Ainakin sosiaalidemokraatit kannattavat tämän lain uudistamista ja vielä jatkojalostamista ja pohtimista, että pystymmekö me saamaan vielä enemmän rahoitusta sinne ja vahvistamaan erityisesti vammaisten ihmisten asemaa Suomessa. Näen, että me varmasti saadaan hyvä laki nyt, ja se on siinä mielessä tärkeä, koska tätä on jo todella usean vuoden ajan yritetty saada eteenpäin. Mutta siihen siirtymäaikaan saakka tämä laki on välttämätön ja hyvä, ja kiitän ministeriä tästä nopeasta valmistelusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 301/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa totutut 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä sekä siihen liittyviksi laeiksi. Esityksen tavoitteena on lisätä muutoksenhakulau-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

takuntien toiminnan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä vahvistaa kansalaisten luottamusta lautakuntiin.

Esityksessä ehdotetaan, että voimassa oleva tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä annettu laki kumottaisiin ja sen tilalle annettaisiin uusi laki sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä. Lisäksi sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annettua lakia, työtaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annettua lakia, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annettua lakia sekä liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annettua lakia täsmennettäisiin sidonnaisuuksien ilmoittamista koskevien menettelysäännösten osalta.

Sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä annettavan lain mukaan rekisteriin merkittäisiin nykyiseen tapaan tiedot tuomareiden sekä eräiden muiden tuomioistuinlaitoksen palveluksessa työskentelevien lain nojalla ilmoittamista sidonnaisuuksista ja sivutoimista. Tältä osin sääntely säilyisi olennaisesti entisen sisältöisenä. Kuten nykyisinkin, sidonnaisuuksia ja sivutoimia koskevat tiedot olisivat yleisön saatavilla internetissä pidettävässä rekisterissä siltä osin kuin ne ovat julkisia. Rekisterinpitäjänä toimisi myös jatkossa Oikeusrekisterikeskus.

Rekisteröinnin piiriin tulisivat kuitenkin uutena henkilöryhmänä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimivien muutoksenhakulautakuntien sekä liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan jäsenet.

Lautakuntien jäsenten sidonnaisuuksistaan lain nojalla ilmoittamat tiedot merkittäisiin rekisteriin vastaavasti kuin tuomioistuinten sivutoimisten asiantuntijajäsenten tiedot. Yleisölle tiedot näkyisivät siltä osin kuin ne ovat julkisia.

Tällä hetkellä kansalaisen on vastaavat lautakunnan jäsenen tiedot saadaksesen pyydetävä niitä erikseen sosiaali- ja terveysministeriöstä.

Muutoksen tavoitteena on siis lisätä muutoksenhakulautakuntien toiminnan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä sitä kautta vahvistaa kansalaisten luottamusta lautakuntiin.

Esityksessä on otettu huomioon EU:n yleinen tietosuojasetus sekä henkilötietojen käsittelyä koskeva kansallinen sääntely. Rekisteröidyn yksityiselämän suojaan kohdistuvat rajoitukset vastaavat olennaisilta osin tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä rekisteröidylle aiheutuvia rajoituksia. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Arvoisa puhemies! Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2024 alusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitoksia. — Edustaja Juvonen.

16.03 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksestä. — Käsittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä sekä siihen liittyviksi laeiksi, ja oikeastaan siihen, mitä, ministeri, lopuksi totesitte, haluaisin kiinnittää huomiota. On hyvä, että perustuslakivaliokunnan lausunto tähän asiaan pyydetään.

Tämän esitetyn rekisterin lausuntopalautteessa on katsottu, että se edistää lautakuntien päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä ja voi mahdollisesti vahvistaa kansalaisten luottamusta päätöksentekojärjestelmään. Tämä tavoite on kyllä äärettömän tärkeä saavuttaa, eli kansalaisten luottamus päätöksentekojärjestelmiin on hyvin tärkeää.

Arvioisin, että tämä esitys parantaa muutoksenhakulautakuntien toiminnan läpinäkyvyyttä, ja siinä mielessä kyseessä ovat hyvät muutokset, mutta nostan kuitenkin esille huo-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

leni, mikä liittyy erilaisiin rekistereihin. Esimerkiksi, mitä myös lausuntopalautteessa on nostettu esiin, onko mahdollista, että julkisesti esimerkiksi internetissä saatavilla oleviin rekisteritietoihin voisi päätyä sellaista henkilökohtaista tietoa, joka mahdollistaa esimerkiksi vaikkapa rekisteröidyn kotiosoitteen selvittämisen tai muuta tällaista henkilökohtaista tietoa? Kun perustetaan erilaisia rekistereitä, on hyvin tärkeää, että tietosuoja säilyy, ja näihin asioihin ei koskaan liikaa kiinnitetä huomiota. Tämän haluaisin vielä kysyä: miten turvataan, että mitään sellaista tietoa, mitä ei haluta julkisuuteen, ei löytyisi esimerkiksi netistä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä.

16.05 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella esityksen tavoitteena on lisätä läpinäkyvyyttä, koska nämä lautakunnat tekevät hyvin merkittäviä päätöksiä kansalaisten oikeusturvan ja usein myös toimeentulon kannalta. Se, että pystytään arvioimaan sidonnaisuuksia ja hyvin avoimesti kerrotaan ne mahdolliset sidonnaisuudet, on merkittävää kansalaisten oikeusturvan ja luottamuksen ja koko järjestelmän uskottavuuden kannalta, ja siksi tähän harjoitukseen on ryhdytty.

Tietysti tietoturva-asiat sitten näiden ihmisten osalta, keiden sidonnaisuuksia rekisteröidään, on tärkeää varmistaa, ja kuten totesin, esityksessä on otettu huomioon myös EU:n tietosuoja-asetus, joka sitten osaltaan luo näitä reunaehdoja tietojen keräämiselle ja myös niistä kertomiselle. Toki tätä puolta on valmistelun aikana arvioitu, mutta kuten totesin, hallituksessa on nähty tarpeellisena, että erityisesti tätä näkökulmaa myös arvioidaan sitten vielä eduskunnan päässä ja esitys käy perustuslakivaliokunnan kautta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Meri.

16.07 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Kun puhuttiin tästä tietosuojasta ja tietoturvasta, niin otin puheenvuoron, kun ministerikin on paikalla. Ensinnäkin toitte esille tuon tietosuoja-asetuksen, ja olemme esimerkiksi lakivaliokunnassa monesti käsitelleet näihin asioihin liittyviä lakiehdotuksia. On tullut esille, että tuo tietosuojalainsäädäntö, mukaan lukien tietosuoja-asetus, on hyvin monopolivinen ja monesti sekavakin — monien on vaikea ihan hahmottaa, miten sitä tulisi aivan oikein soveltaa.

Mutta sitten, kun olette myös sosiaali- ja terveysministeri, niin tuon tässä keskustelussa lisäksi tämän, mistä edustaja Juvonenkin puhui: tietojen esilläolo ja sen leviäminen. Eräs asia on tietysti aina tämä turvakielto-osoite. Sen kanssa pitäisi olla erittäin huolellinen, mutta oikeastaan kysyisin teiltä, oletteko kuullut myös tästä toisinpäin. Itse olen saanut tietooni esimerkiksi Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelta, Keski-Uudenmaan sotesta, että kun henkilöllä on turvakielto, niin monesti sitten viranomaiset eivät tästä syystä rekisteröi sitä itselleen — varmasti juuri siitä syystä, että se ei leviäisi — mutta se aiheuttaa sellaisia tilanteita, että henkilöille ei mene esimerkiksi kutsua tällaisiin lakisääteisiin seulontoihin kuten mammografiaan tai papakokeeseen. Henkilö niin sanotusti tippuu sieltä järjestelmästä, kun ei näy edes kotipaikkatietoa, koska kotipaikkakin on turvakielton mukaan salassa pidettävää tietoa.

Olisin kysynyt, että onko teille tullut tällaisia tilanteita eteen ja mitä sille voisi tehdä, koska eihän toki voi olla niin, että tällaisista määräaikaista terveystarkastuksista henkilö tippuu niin sanotusti pois, että häntä ei ole olemassa, koska turvakieltohan on sitä var-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

ten, että henkilöä voidaan suojella häntä koskevalta uhalta — yleensä on ollut joku uhkaava tilanne — tai työn vuoksi on pakko pitää turvakieltoa, olla suojattu. Onko teillä ollut tällaisista tiedossa ja mitä sille mahdollisesti voisi tehdä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja ministeri Sarkkinen.

16.09 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Meren kysymys ei oikeastaan liity tähän käsillä olevaan lakiesitykseen ja on enemmän ministeri Kiurun hallinnonalan asiaa liittyen palveluihin ja seulontoihin ja niiden kutsuihin, joten en valitettavasti tähän pysty tältä istumalta vastaamaan.

Mutta ehkä vielä toteaisin tästä, mitä tietoja täältä rekistereistä voitaisiin yleisölle luovuttaa. Nämä tiedot liittyvät henkilön nimeen, virka- tai tehtävänimikkeeseen sekä tietoihin siitä tuomioistuimesta tai muutoksenhakulautakunnasta, jossa hän työskentelee. Lisäksi yleisölle luovutettaisiin sidonnaisuuksista, sivutoimiluvista ja sivutoimista saaduista tuloista rekisteröidyt tiedot, eli ei ole tarkoitus luovuttaa ihmisen yksityiselämään tai osoitteeseen tai muuhun liittyviä tietoja.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 303/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Tässä lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia näin aluksi. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.10 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut puuttumaan alipalkkaukseen ja kahden kerroksen työmarkkinoiden syntyyn. Hallitusohjelman mukaan on selvitettävä uusia keinoja tahalliseen tai törkeään huolimattomaan alipalkkaukseen puuttumiseksi. Hallitus päätti helmikuussa käynnistää lainvalmistelun työsuojeluviranomaisen toimivaltuuksien laajentamiseksi alipalkkaukseen puuttumisessa. Olen iloinen, että pääsen nyt esittelemään tämän tärkeän työsuojelun valvontalain muutosta koskevan esityksen, jolla toteutetaan näitä päätöksiä.

Alipalkkauksen lisäksi lakia muutetaan sisäilmaongelmiin puuttumiseksi. Osana hallitusohjelman rakennusten sisäilmaongelmiin puuttumiseen liittyviä toimenpiteitä laajenne-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

taan tässä yhteydessä työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuutta muille viranomaisille myös sisäilmaongelmien osalta.

Arvoisa puhemies! Työsuojeluviranomaisen nykyiset toimivaltuudet alipalkkauksen valvonnassa ovat varsin rajalliset. Hallinnollisena toimenpiteenä viranomaisen käytössä on nykyisin ainoastaan työnantajalle annettava toimintaohje. Toimintaohje on kuitenkin oikeudellisesti sitomaton, eikä sen avulla voida tosiasiaassa varmistaa lain noudattamista. Toimintaohjeen noudattamatta jättämisestä ei ole muita seurauksia kuin mahdollinen toimintaohjeen uudistaminen seuraavan työpaikalla tehtävän tarkastuksen yhteydessä.

Nyt käsiteltävällä esityksellä työsuojeluviranomaisen toimivaltuuksia alipalkkauksen valvonnassa tehostettaisiin merkittävästi. Jatkossa viranomainen voisi antaa kirjallisen kehotuksen ja velvoittavan hallintopäätöksen sekä määrätä uhkasakon.

Keinot olisivat käytettävissä asiassa, joka koskee työnantajan velvollisuutta maksaa vähintään sellaista lain ja yleissitovan työehtosopimuksen mukaista palkkaa, jonka peruste ja määrä ovat yksiselitteisesti todettavissa. Kehotusmenettelyn tarkoituksena on korjata havaitut palkkausta koskevat epäkohdat vastaisuudessa.

Lisäksi työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuutta poliisille laajennetaan alipalkkaukseen puuttumiseksi. Työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuus poliisille koskisi jatkossa myös rikoslain mukaisia petos- ja kiskontarikoksia.

Ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen kiskonta- ja petosrikoksiin edistäisi työsuojeluviranomaisen asiantuntemuksen tehokasta hyödyntämistä rikosprosessin eri vaiheissa. Lisäksi muutos edistäisi sitä, että poliisin esitutkinnassa otettaisiin huomioon alusta alkaen nykyistä laajemmin alipalkkaustilanteisiin soveltuvat eri rikostunnusmerkit.

Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on tehostaa työntekijöiden palkkausta koskevien säännösten noudattamista työmarkkinoilla ja turvata työntekijöiden asemaa laajentamalla työsuojeluviranomaisen valvontatoimivaltuuksia. Suomalaisen työelämän on toimitettava vastuullisesti ja reilujen pelisääntöjen mukaisesti. Esityksen tarkoituksena on korjata ja ehkäistä sellaisten työmarkkinoiden muodostumista, joissa palkkauksen vähimmäistason noudattamista merkittävässä määrin laiminlyödään. Suomeen ei kaivata kahden kerran työmarkkinoita.

Esityksen tavoitteena on osaltaan myös harmaan talouden tehokkaampi torjunta. Harmaa talous ilmenee palkkauksessa epäsuorasti siten, että maksettaessa lain ja yleissitovien työehtosopimusten tason alittavaa palkkaa, tilitetään siitä myös pienempi määrä veroja ja sosiaalivakuutusmaksuja. Lisäksi työnantajat, jotka laiminlyövät palkanmaksua koskevat velvoitteensa, saavat epäreilua ja perusteetonta kilpailuetua ja taloudellista hyötyä.

Nyt esitettävä valvonnan tehostaminen koskee siis tilanteita, joissa palkkaus alittaa yksiselitteisesti yleissitovien työehtosopimusten määräykset. Rajausta yleissitoviin työehtosopimukseen vastaa nykytila ja voimassa olevaa työlainsäädäntöä. Työsuojeluviranomaisen tehtävänä on valvoa työsopimuslain noudattamista, työsopimuslain yleissitovia työehtosopimuksia koskeva säännös mukaan lukien. Näin ollen kehotusmenettely koskee nykyiseen tapaan järjestäytymättömiä työnantajia, jotka noudattavat työehtosopimusta yleissitovuuden perusteella.

Sen sijaan työsuojeluviranomaisen valvonta ei ulotu työehtosopimuslain mukaisiin normaalisitoviin työehtosopimukseen, joiden valvonta kuuluu viranomaisen sijaan työehtosopimuksen osallisille ja siihen sidotuille työnantaja- ja työntekijäyhdistyksille. Näissä tilanteissa rikkomisen seuraamuksena tulevat kysymykseen työehtosopimuslainsäädännössä tarkoitettut seuraamukset.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Arvoisa puhemies! Esityksen toinen kokonaisuus liittyy sisäilmaongelmiin puuttumiseen. Työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuutta muille viranomaisille laajennettaisiin siten, että sen tulisi jatkossa ilmoittaa rakennusten sisäilmastoon ja kunnossapitoon liittyvistä epäkohdista kunnan terveydensuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaisille. Ilmoitusvelvollisuus koskisi tilanteita, joissa työpaikkana käytettävän rakennuksen omistaja ei ole huolehtinut vastuulleen kuuluvista rakennuksen kunnossapitoon liittyvistä velvollisuuksista eikä tilannetta saada korjattua työsuojeluviranomaisen omin valvontatoimenpitein. Sisäilma-asioita koskevan ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on tehostaa tiedonkulkua toimivaltaisten viranomaisten välillä ja tällä tavoin edistää sisäilma-asioista aiheutuvien terveyshaittojen korjaamista rakennuskannassa.

Arvoisa puhemies! Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivan työturvallisuussäännöksiä valmistelevan neuvottelukunnan jaostossa. Lausunkierroksella saadussa palautteessa ehdotettuja muutoksia ja niiden tavoitteita kannatettiin laajasti. Esitys on käsitelty ja hyväksytty kolmikantaisessa neuvottelukunnassa. Työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettuun lakiin nyt ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2023.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitoksia. — Edustaja Lehto.

16.16 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Suomalaisen työelämän on toimittava vastuullisesti ja reilujen pelisääntöjen mukaan. Alipalkkaus vääristää aina kilpailua yritysten välillä kuten harmaa talouskin. Ei saa kiertää veroja eikä polkea palkkoja alle minimipalkkojen. Tästä on paljon ollut esimerkkejä, ja usein me saadaan lehdistä lukeakin, että varsinkin maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä on hyväksikäytetty tässä, heitä on huijattu näissä palkka-asioissa todella pahasti. Silloin saadaan se kilpailuetu ja kilpaileva yritys menee konkurssiin äkkiä, kun toinen polkee palkkoja ja sen kautta myös sosiaaliturvamaksuja ja kaikkia muitakin maksuja, eläkemaksuja, kun maksetaan vähän palkkaa.

Elikkä tämä työsuojeluviranomaisen toimivallan laajentaminen on todella hyvä lisäys tähän, kuten myös nämä sisäilman laatuunkin liittyvät lakimuutokset. Näitä kyllä voi kannattaa, ja niin kuin on noissa lausunnoissakin tullut esille, että työnantaja- ja työntekijäpuoli sekä työsuojeluviranomaiset ovat lausunnoissaan kannattaneet esitystä, niin tuskin tätä kukaan tässä salissa tulee hirveämmin vastustamaan. Tämä on kannatettava asia, ja tämä vie eteenpäin suomalaista yrittäjyyttä ja työelämää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Semi.

16.17 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tämä esitys ja toimenpide alipalkkauksen kuriin saamiseksi on erittäin hyvä tavoite. Jos miettii sitä, että palkkauksen pitää olla sellainen, että työllä pitää tulla toimeen, niin se tarkoittaa myös sitä, että valvontaa pitää olla lisää. Siinä mielessä tämä esitys on erittäin hyvä. Jos miettii näitä ihmisiä, jotka joutuvat tällaiseen työkohteeseen menemään ja heitä käytetään hyväksi, niin toivoisin, että saataisiin semmoinen laki, että koko alipalkkaus kriminalisoitaisiin ja siitä tulisi semmoinen uhkakuva näille alipalkkaajille, niille työnantajille, mitkä harrastavat tällaisista, että ne tavallaan syyllistyisivät silloin rikollisuuteen ja ne voitaisiin ottaa käsittelyyn mukaan.

Tämän esityksen tuoma turva on myös näille yrityksille erittäin hyvä apu, koska reilu kilpailu aina kehittää toimintaa ja sitä tekemisen mallia, millä työntekijät yhdessä työnan-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

tajan kanssa miettivät, kuinka voidaan tehokkaasti ja hyvin ja laadullisesti tehdä hyvää jälkeä ja hyvää työtä, niin tähän kokonaisuuteen, tähän kuvioon, ei silloin alipalkkaus käy ollenkaan, koska työn pitää olla palkitsevaa myös sen työnantajan, urakan ottajan, kannalta, että se pärjää siinä ja työntekijät saavat heille kuuluvan palkan, jopa näitä käytössä olevia tuotantopalkkioita, mitä tulee.

Tämä valvonnan tehostaminen on se tärkein asia, mitä kannattaa viedä eteenpäin ja pitää viedä eteenpäin, ja sitä kautta saadaan meille tasavertaiset markkinat ennen kaikkea kunnalliselta ja julkiselta puolelta tulevassa kilpailussa, ettei sinne alihankkijoiksi tule tämmöisiä työehtosopimuksia kiertäviä yrityksiä vaan niillä on tiukka valvonta. Tässä kysyisin ministeriltä: kuinka tämä tilaajavastuulaki mietittäisiin siten, että se urakan ottaja, kuka sen urakan saa, laitettaisiin vastuuseen siitä, että alihankkijat noudattavat työehtosopimusta — että se olisi vastuussa ja sillä olisi tarkastusvelvollisuus näihin urakoihin? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Juvonen.

16.20 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, lakiesityksen lausunnoissa työntekijäpuoli ja työsuojeluviranomaiset ovat kannattaneet tätä lakiesitystä. Silloinhan tässä on paljon hyvää, joskin pidän jotenkin erikoisena sitä, että tässä samassa laissa on kaksi — kylläkin tärkeää — asiaa: alipalkkaus ja sisäilma-asiat. Ne on yhdistetty samaan esitykseen.

Mutta pidän tätä tärkeänä. Sisäilma-asia on tärkeä asia, ja sillä on merkitystä työntekijöiden terveydelle. On hyvä, että laissa otetaan siihen kantaa. Näitä sisäilmaongelmia on erityisesti julkisella sektorilla sellaisissa paikoissa, joissa työntekijöiden lisäksi myös asiakkaiden terveys voi vaarantua. Tässä esimerkiksi koulut ja päiväkodit ovat niitä kohteita.

Mutta sitten tähän alipalkkaukseen: Haluan nostaa täällä esiin muun muassa hoitoalan. Me puhumme päivittäin siitä, että terveydenhuollosta puuttuu henkilöstöä, ja ulkomailta tuotu työvoima on ollut yksi vaihtoehto tähän, mutta tarkkana pitää olla. Suomeen on muun muassa Filippiineiltä tuotu hoitohenkilöstöä, ja he ovat olleet hyvin korkealle koulutettuja sairaanhoitajia. Mutta sitten Suomeen saapuessaan he eivät olekaan kyenneet tekemään sitä sairaanhoitajien ammattikuvaa, vaan he ovat tehneet hoiva-avustajan tehtäviä, joskin heille on luvattu, että he voivat mahdollisesti kouluttautua, päteväytyä myös sairaanhoitajiksi. Mutta siihen toki vaaditaan ensin kielitaito, mikä on avain kaikkeen työelämään Suomessa, erityisesti terveydenhuoltoalalla. Se on myös potilasturvallisuuskysymys. Valitettavasti ne haaveet eivät ole toteutuneet.

Marja Koskela, Pirkko Pitkänen ja Päivi Vartiainen laativat vuonna 2018 tutkimuksen näkökulmista kestävään rekrytointiin, jossa otettiin kantaa muun muassa ulkomailta tuotuun terveydenhuollon henkilöstöön. Tässähän se alipalkkaus itse asiassa toteutuu, jos henkilö on korkeasti koulutettu ja tulee tekemään sellaista ammattikuvaa, joka onkin täysin erilainen ja matalammin palkattu. Sehän on väärin. Nyt täytyy kyllä kannustaa hallitusta tekemään kaikki toimenpiteet niiden asioiden eteen, niin että jos meille houkutellaan ammattitaitoisia ja osaavia hoitajia esimerkiksi ulkomailta, niin he pääsisivät tekemään sitä heidän ammattikuvaansa eivätkä tulisi alipalkatuiksi. Ei ole oikein, että koulutettu sairaanhoitaja saa hoiva-avustajan palkan. Mitä vastaatte, ministeri, tähän huoleeni? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niemi.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

16.23 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Käytän puheenvuoroni tästä sisäilmaongelmapuolesta. Se on minulle varsin tutuksi tullut poliisin työsuojeluvaltuutettuna mutta myöskin tuolla kuntakentässä kuntien omistamissa rakennuksissa. Elikkä sisäilmaongelmathan ovat valtavat tänä päivänä: päiväkodit, koulut, poliisin rakennukset, armeijan rakennukset ynnä muut. Saadaanko tällä nyt jotakin lisäpainetta siihen? Kun esimerkiksi Seenaatin omistama poliisin rakennus todetaan huonosisäilmaiseksi, nopeuttaako tämä mahdollisesti nyt sitten sitä, että nämä rakennukset saadaan oikeasti kunnostettua tai peräti purettua ja uusia rakennettua? Sama on tilanne tietysti myöskin kuntien omistamissa päiväkodeissa ja kouluissa, koska hyvin useinhan käytännössä nämä rakennukset ovat kaikki yleisiä tiloja ja kuitenkin kunnan ja valtion omistamia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja nyt ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä.

16.24 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia keskustelusta. — Todella, kuten täällä on todettu, alipalkkaus Suomessa koskee usein maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä, ei pelkästään, mutta kyllä usein. Tämä ilmiön yleisyys on ongelma tietysti näille alipalkatuille ja riistetyille työntekijöille, mutta se on ongelma myös rehellisille yrittäjille ja muille työntekijöille, jos on mahdollista tehdä tämmöistä työehtojen polkumyyntiä. Se on ongelma myös veronmaksajille, koska se pienentää esimerkiksi meidän verokertymiä ja sosiaalivakuutusmaksuja, joten kyllä tämä alipalkkaukseen puuttuminen on hyvin tärkeää ihmisten kannalta, jotka siitä alipalkkauksesta kärsivät, mutta myös koko yhteiskunnan ja rehellisten yrittäjien kannalta.

Esitys antaa työsuojeluviranomaisille lisää toimivaltuuksia puuttua alipalkkaukseen, ja resursseja tähän valvontaan on annettu jo aiemmin tällä hallituskaudella lisää. Mutta on myös tärkeätä, että nämä keissit sitten etenevät myös poliisissa ja tuomioistuimissa, että niitä tutkitaan ja viedään eteenpäin, ja se on tietysti resurssointi-, osaamis- ja priorisointikysymys. On tietysti sanottava, että eihän tämä esitys yksin poista alipalkkausilmiötä Suomesta, mutta tämä on yksi askel eteenpäin ja tämä on kuitenkin tärkeä askel eteenpäin, jotta alipalkkausta Suomessa toivottavasti vähemmän jatkossa esiintyisi.

On tietysti muitakin mahdollisia esityksiä ollut keskusteluissa siitä, miten alipalkkausta voitaisiin vähentää. Edustaja Semi nosti esille tilaajavastuulain tiukentamisen, sitten on ollut esimerkiksi ammattiliittojen kanneoikeudesta säättäminen keskustelussa. Nämä ovat kuitenkin muiden ministeriöiden alaisia asioita, joten en lähde näitä sen enempää kommentoimaan.

Sitten, arvoisa puhemies, se, että koulutetut sairaanhoitajat tekevät Suomessa matalammin palkattua työtä, esimerkiksi hoiva-avustajien työtä, on selkeä epäkohta. Me hukkaamme tätä inhimillistä resurssia, ja he eivät pääse hyödyntämään osaamistaan. Siihen ollaan hakemassa ratkaisuja tällä hetkellä työryhmytyöskentelyssä ministeri Kiurun alaisuudessa, mutta se on tietysti sanottava, että se ei ole ilmiönä sama ilmiö kuin mistä me nyt puhutaan, tästä alipalkkauksesta, mihin nyt puututaan. Eli kaksi erilaista ongelmaa ja kaksi erilaista ilmiötä. [Arja Juvonen: Juuri näin!]

Sitten siitä, että tässä esityksessä ovat mukana nämä sisäilmaongelmat: Nämä koskevat tätä samaa lakia, ja on sinällään ihan tavallista, että samaan lakiin tuodaan erisisältöisiä muutoksia. Se vähentää kuormitusta valmistelusta ja myös eduskuntaprosessista, kun ei tarvitse monta erillistä hallituksen esitystä käsitellä, vaikka ovatkin kaksi erilaista asiaa. Ja todella näissä sisäilma-asioissa siis pyritään siihen, että jatkossa kun työsuojeluviranomai-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

set huomaavat näitä sisäilmaongelmia omassa tarkastustoiminnassaan, niistä sitten ilmoitettaisiin muille sisäilma-asioissa toimivaltaisille viranomaisille ja sitä kautta esimerkiksi kunnan terveydensuojelutoimijat sitten pääsisivät tekemään omia toimenpiteitään. Eli tämä tiedonkulun tehostaminen voi olla yksi avain siihen, että myös näihin sisäilmaongelmakeisseihin jatkossa puututtaisiin nykyistä paremmin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työturvallisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 306/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan alkuvaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä jälleen kerran.

Keskustelu

16.27 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työturvallisuuslain muuttamista koskevan esityksen pääasiallisena tavoitteena on edistää 55 vuotta täyttäneiden työssäjaksamista ja vähentää varhaista työelämästä poistumista. Työnantajan työturvallisuusvelvoitteita tarkentamalla pyritään ehkäisemään työkyvyttömyyttä ja parantamaan työntekijöiden mahdollisuuksia työskennellä pidempään työkykyisenä.

Esitys liittyy hallitusohjelman tavoitteeseen vahvistaa julkista taloutta työllisyysastetta nostamalla. Työllisyysasteen nostaminen edelleen edellyttää ikääntyvien lisääntyvää osallistumista työmarkkinoille ja työurien pidentämistä. Hallitus linjasi joulukuussa 2020 toimia, joilla edistetään yli 55-vuotiaiden työllisyyttä. Tähän toimenpidekokonaisuuteen sisältyi linjaus työturvallisuuslain tarkistamisesta muutoksilla, joilla korostetaan iän ja ikääntymisen sekä työn fyysisen ja henkisen kuormituksen merkityksen huomioon ottamista.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan työturvallisuuslakiin sisältyvää työnantajan yleistä huolehtimisvelvollisuutta täsmennettäväksi. Työnantajan tulisi erityisesti ottaa huomioon, että työntekijän henkilökohtaiset edellytykset voivat edellyttää yksilöllisiä työsuojelutoimenpiteitä työntekijän turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi. Työnantajan tarkkailuvelvollisuuden piiriin lisättäisiin työntekijöiden turvallisuus ja terveys työssä.

Korostamalla työnantajan velvollisuutta toteuttaa tarvittaessa työsuojelutoimenpiteitä yksilötasolla sekä varmistamalla, että tarve havaitaan ajoissa, parannettaisiin työntekijöiden mahdollisuuksia työskennellä pidempään työkykyisenä.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Vaikka esityksen päätavoitteena on yli 55-vuotiaiden työssäjaksamisen tukeminen, koskee työnantajan huolehtimisvelvollisuus yleisesti kaikkia työntekijöitä ja kaikkia työnantajia. Huolehtimisvelvoitteen täsmentämisellä siis selkeytettäisiin sitä, että tarvittaessa tulee toteuttaa myös yksilöllisiä työsuojelutoimenpiteitä.

Esityksessä ehdotetaan myös, että työn vaarojen selvittämistä ja arviointia koskevaa säännöstä tarkennettaisiin säätämällä työntekijän ikääntyminen vaarojen arvioinnissa huomioon otettavaksi. Ehdotus korostaisi ikääntymiseen liittyvien vaara- ja haittatekijöiden tunnistamista, jotta työnantaja voisi toteuttaa vanhempien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden edellyttämiä työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Lisäksi työnantajalle säädettäisiin velvollisuus ottaa huomioon työntekijän henkilökohtaiset edellytykset opetusta ja ohjausta annettaessa.

Esitykseen sisältyy myös ehdotus siitä, että työnantajan velvollisuutta arvioida työn vaaroja täsmennettäisiin säätämällä sekä työn fyysiset että psykososiaaliset kuormitustekijät huomioon otettavaksi. Muutoksen tavoite on korostaa, että työn vaarojen arvioinnissa huomioon otettavat työn kuormitustekijät voivat olla sekä fyysisiä että psykososiaalisia. Myöskään tätä muutosta ei ole sinänsä sidottu vain työntekijöiden ikään, ja tarkoitus on ennen kaikkea selkeyttää nykytilaa.

Samassa yhteydessä työturvallisuuslakia ehdotetaan täsmennettäväksi myös siten, että erityistä vaaraa aiheuttavaa työtä koskevassa säännöksessä mainittaisiin raskaana olevan työntekijän lisäksi myös äskettäin synnyttänyt sekä imettävä työntekijä. Tavoitteena on raskaana olevia, äskettäin synnyttäneitä sekä imettäviä työntekijöitä koskevan sääntelyn selkeyttäminen. Lisäksi erityistä vaaraa aiheuttavaa työtä koskevaan säännökseen lisättäisiin uusi asetuksenantovaltuus, joka mahdollistaisi nykyistä paremmin kyseisiä työntekijöitä koskevien tarkentavien säännösten antamisen.

Ehdotus koskee laajasti suomalaista työelämää. Työturvallisuuslakia sovelletaan käytännössä kaikkeen palkkatyöhön, jota työntekijä tekee työnantajan palveluksessa yksityisellä tai julkisella sektorilla työn luonteesta tai palvelussuhteen muodosta tai kestosta riippumatta.

Esitys on valmisteltu työturvallisuussäännöksiä valmistelevan neuvottelukunnan asettamassa työkuormituksen hallintajaostossa. Esitysluonnoksesta on järjestetty lausuntokierros. Esitys on käsitelty ja hyväksytty kolmikantaisessa työturvallisuussäännöksiä valmistelevalle neuvottelukunnalle. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2023.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen.

16.32 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työturvallisuuslain muuttamisesta, ja nostan esiin tässä yhden tavoitteen, joka lailla on. Eli lain tavoite on edistää 55 vuotta täyttäneiden työntekijöiden työssäjaksamista ja työurien pidentämistä. Täytyy todeta, että kyllä tämä tavoite on täällä eduskunnassa ollut keskustelussa vuodesta toiseen. Kuitenkin karu totuus on, että asenneongelma työllistää yli 55-vuotiaita Suomessa edelleen olemassa, ja on vaikeaa saada työtä yli 55-vuotiaana. On toki yksi ala, jolla tehtäviä aina on, ja se on juurikin tämä sosiaali- ja terveydenhuoltoala. Mikäli siellä jaksaa työskennellä, niin kyllä saa vielä eläkkeelläkin töitä sote-alalla tehdä.

Ne karneat kokemukset, joita ihmiset kertovat, ovat aika karuja tarinoita kuunnella: he etsivät itselleen työtä, eivät sitä saa, joutuvat pettymään kerta toisensa jälkeen ja kokevat

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

olevansa turhia, tarpeettomia, mitättömiä ja arvottomia. Jotenkin tuntuu ihan uskomattomalle, että meillä on vara hukata työvoimaa, suomalaisia hyviä työntekijöitä, joilla nyt on ainoa este se ikä, plus 55 vuotta, ja samaan aikaan me puhutaan siitä, että meillä ei ole työntekijöitä ja tarvitaan ulkomaista työvoimaa entistäkin enemmän. Eli olisipa hienoa, jos joku keksisi sen keinon, millä tavalla yritykset rohkaistuisivat ja palkkaisivat sitä hiljaista tietoa, mitä iäkkäillä työntekijöillä on, ja olisipa hienoa myös se, että työyhteisöissä ymmärrettäisiin kaikkien työntekijöiden eroavaisuudet: on vastavalmistuneita työntekijöitä, on nuoria perheellisiä työntekijöitä, on heitä, jotka haluavat lähteä jatko-opiskelemaan, ja on niitä, jotka odottavat ehkä eläkkeelle pääsyä ja ovat siinä vaiheessa elämässään. Sillä tavalla se työyhteisö on myös rikastuttava kokemus kaikille tekijöille, kun siellä ymmärretään monimuotoisuus ja erilaisuus.

Kysynkin, ministeri, teiltä: Millä tavalla me saamme yhteiskunnassa koko Suomen talokoihin, niin että kun henkilöitä irtisanotaan, se ei ole ensimmäisenä se plus 55 -vuotias, joka joutuu sinne luiskaan? Millä tavalla me voimme tukea sitä, että yrittäjät arvostavat hiljaista tietoa ja haluavat pitää kynsin hampain kiinni osaavasta työvoimasta? He ovat Suomea rakentaneet, ja tuntuu jotenkin arvottomalle, että heitä ei sitten loppupeleissä arvostetakaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

16.35 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on erittäin tervetullut. Esitys velvoittaisi ottamaan huomioon entistä paremmin työntekijöiden yksilölliset tarpeet, ikääntymisen sekä työn psykososiaaliset kuormitustekijät.

Erityisen iloinen olen, että psykososiaaliset kuormitustekijät on huomioitu niin hyvin tässä uudistuksessa. Niiden riittämätön huomiointi on ollut merkittävä epäkohta tähänastisessa työturvallisuuslaissa. Kuten esityksen perusteluissakin käy ilmi, työpaikkojen tietoisuus psykososiaalisista kuormitustekijöistä sekä toiminta niiden ehkäisemiseksi on ollut erittäin puutteellista. Niiden huomiointi lain 10 §:ssä on tärkeä askel niiden parempaan huomiointiin kaikkialla työelämässä.

Puhemies! Esityksen pääasialliseksi tavoitteeksi sanotaan 55 vuotta täyttäneiden työssäjaksamisen edistäminen ja varhaisen työelämästä poistumisen vähentäminen. Näen erityisesti uudistuksen psykososiaalisten kuormitustekijöiden huomioimisen tärkeänä myös sosiaali- ja terveysalan työolojen parantamisessa — ja myös ministeri korosti, että tässä ei toki tarkoiteta vain 55 vuotta täyttäneitä vaan tämä lakiesitys koskee sitten kaikkia työpaikkoja.

Erityisesti kuitenkin sosiaali- ja terveydenhuollossa on tunnistettu terveyttä haittaava kuormitus, joka johtuu psykososiaalisista kuormitustekijöistä, työntekijätasolla, esihenkilötasolla ja johdon tasolla. Alalla kuormitusta aiheuttaa muun muassa työn vastuullisuus ja korkea kuormitus sekä myöskin väkivalta ja sen uhka. Lisäksi todellisuuden ja eettisten arvojen ristiriita synnyttää paljon eettistä kuormitusta sosiaali- ja terveysalan työssä. Kaikki tämä vaikuttaa negatiivisesti alan veto- ja pitovoimaan, pahentaen myöskin henkilöstövajetta.

Työturvallisuussäännöksissä tulee myös velvoittaa työnantajaa henkilöstön psykososiaalisen kuormituksen ennakointiin ja hallintaan ja haitallisten kuormitustekijöiden poistamiseen ja seurantaan.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Toteutuessaan tämä lakiesitys osaltaan lisää työssäjaksamista ja jopa pidentää työuria. On hyvä muistaa, että Suomessa jäädään edelleen liian varhain työkyvyttömyyseläkkeelle, mikä koskee erityisesti sosiaali- ja terveysalaa. Erityisesti on muistettava, että ennenaikaiselle eläkkeelle jäädään nykyisin erityisesti psyykkisistä syistä johtuen. Tähän meidän pitää saada muutos, ja tämä lakiesitys omalta osaltaan toivottavasti tätä asiaa edistää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Lehto.

16.38 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Ehdotuksen mukaan työnantajan on erityisesti otettava huomioon, että työntekijän henkilökohtaiset edellytykset voivat edellyttää yksilöllisiä työsuojelutoimenpiteitä työntekijän turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi. Ehdotuksessa täsmennetään työnantajan tarkkailuvelvoitetta siten, että työnantajan olisi jatkuvasti tarkkailtava työympäristön, työolosuhteiden ja turvallisten työtapojen lisäksi myös työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä työssä.

Tarkoitus on todella hyvä, yritetään edistää 55 vuotta täyttäneiden työntekijöiden työssäjaksamista ja työurien pidentämistä. Mutta kun katsotaan näitä velvoitteita ja säädöksiä, mitä työnantajalle on tulossa, niin käykö tässä nyt niin — kuten aikaisemminkin todettu — että työnantajat eivät halua sitten enää palkata näitä yli 55-vuotiaita, kun tulee eri velvoitteita. Sama, kun täällä on tarkentavia säädöksiä koskien raskaana olevaa, äskettäin synnyttänyttä ja imettävää työntekijää. Nyt jo moni yksinyrittäjä, joka on palkkaamassa uutta työntekijää, pelkää ottaa sitä nuorta naista töihin — siitä tulee kustannuksia, jos hän jää raskaaksi, nyt tulee lisävelvoitteita. Meneekö tämä vähän toiseen suuntaan sitten, kun näitä tällaisia velvoitteita tulee?

Ajatus on todella hyvä, että näitä tulee ja otetaan huomioon työntekijän olosuhteet ja terveydellisetkin vaikutukset, mutta kuten lausuntopalautteessa on huomattu, työntekijäjärjestöt ovat pitäneet esitystä tarpeellisena ja tasapainoisena ja sitten työnantajajärjestöt eivät ole kaikilta osin pitäneet tätä tarpeellisena. Tässä pitää nytten niin sanotusti herkillä korvalla kuunnella, ettei mennä väärään suuntaan. Toivotaan, että yritykset pystyvät ja haluavat palkata plus 55-vuotiaita tulevaisuudessakin ja nuoret naisetkin pääsisivät töihin ja yksinyrittäjät uskaltaisivat palkata lisää työvoimaa, jotta nuoria naisia ja ikääntynyttäkin väestöä saadaan töihin — ettei tule liikaa säädöksiä, mitä ne sitten alkavat pelkäämään. Tarkoitus on hyvä, ja toivotaan, että tällaiset edistyisivät tulevaisuudessakin, mutta pidetään huoli myös, että työpaikkoja säilyy tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen, Mari.

16.40 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Ensin täytyy sinänsä tärkeään lakiesitykseen kyllä todeta, että jos tässä niin kuin tavoitteena on se, että yli 55-vuotiaat pysyvät työssä pidempään, niin en ole aivan varma, mihin tämä juuri synnyttäneiden ja imettäneiden lisääminen tässä kohtaa tähän lainsäädäntöön liittyy.

Mutta muutama asia. Pidän tietysti ymmärrettävänä sitä, että kunkin yksilöllisiä ominaisuuksia ja terveydentilaa — työntekijän näkökulmasta — tarkastellaan tässä lainsäädännössä. Mutta sitten siinä tullaan siihen tilanteeseen, että sen täytyy olla tasapainossa myöskin työn ja työolosuhteiden kanssa, koska sellaisesta mallista, jossa jokaisen yksilöllisyyt-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

tä kussakin tehtävässä pitäisi tarkastella, tulee aika raskas sinne työnantajapuolellekin, eli se pitää aina suhteuttaa tietysti tähän tehtävään.

Haluan tässä yhteydessä kyllä nostaa esiin ensihoitajat, jotka vuosi toisensa jälkeen kohtaavat tehtävillensä huomattavan määrän muun muassa väkivallan uhkaa. Ja olemme tännekin tuoneet nyt kahtena vaalikautena lakialoitteen ensinnäkin siitä, että heitä ei jatkossa rinnastettaisi siviiliin heidän joutuessaan väkivallan kohteeksi, vaan että heidät rinnastettaisiin virkamiehiksi, jolloin rangaistukset olisivat tästä asiasta kovemmat. Sen lisäksi, että tämä rikoslain muutos tarvittaisiin, niin tarvittaisiin kyllä työhön liittyvien riskien osalta tällainen laajempikin kartoitus, että katsottaisiin myöskin muut osiot tältä osin läpi koko valtakunnassa.

Ja mitä sitten tulee ensihoitajiin, niin nostan myös sen tässä esiin, että jos ajatellaan, että meillä on raskaana oleva ensihoitaja, niin valitettavasti edelleen esimerkiksi erityisäitiysrahaa myönnetään vaihtelevasti tässä tehtävässä — mikä on ongelmallista, koska sen suuren vatsan kanssa ymmärtäen, että ensihoidon erittäin painavien reppujen ja laitteiden kantaminen potilaan luo ja pois potilaan luota ja potilaan mukana tuntuu aika mahdottomalta sen lisäksi, että siellä on näin iso väkivallan riski, mikä näissä pelastuslaitoksen tilastoissa kasvaa vuosi vuodelta.

Olisin kysynyt nyt, kun ministeri on tässä: Onko teillä ministeriössä ollut puhetta ensihoitajien, nimenomaan raskaana olevien ensihoitajien, osalta siitä, että voitaisiin jollain tavalla heille varmentaa se, että heillä on mahdollisuus erityisäitiysrahan käyttöön raskautensa aikana?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Semi.

16.43 Matti Semi vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys on minusta erittäin hyvä sillä tavalla, kun mietin sitä, millä tavalla meillä muka otetaan huomioon työntekijän henkilökohtaiset edellytykset työsuojelutoiminnassa siinä, kuinka jaksaa tehdä töitä sitten iäkäämpänä.

Jäin miettimään tätä tämänhetkistä tilannetta, meidän työvoimapulaa ja työvoimatarvetta. Minä tunnen erittäin paljon semmoisia ihmisiä, jotka ovat jo saavuttaneet eläkeiän ja kuitenkin he tekevät semmoista tilapäistä duunia, käyvät tuuraamassa, tekevät töitä hoitoalalla, autoalalla, rakennusalalla ja monessa muussa työkohteessa, että he saavat paikattua sen henkilökuntatarpeen, mikä meillä tällä hetkellä on ammatti-ihmisten työntekijäpuhlasta. Jäin miettimään tuota asiaa sillä tavalla, että hyvä työsuojelu ja hyvä työilmapiiri on pitkälti johtamiskysymys siitä, kuinka johdetaan sitä työpaikkaa ja mitenkä annetaan niitä mahdollisuuksia suorittaa tehtävät, mitenkä luotetaan siihen työntekijän ammattitaitoon, ja se on yksi tärkeä osa sitä kokonaisuutta, millä huolehditaan siitä, että meidän työpaikalla työtulokset menestyvät hyvin. Me tarvitaan sitten myös sitä johtajille tarkoitettua, myös he tarvitsevat sitä työsuojelua siinä mielessä, että he pystyvät olemaan niin kuin kanssaihmiisiä niitten työntekijöitten kanssa ja parantamaan yhdessä sitä työn tulosta yhteisillä päämäärillä ja yhteisellä hyvällä työnteon organisoinnilla ja niillä toimenpiteillä, ja minun mielestäni ne ovat niitä oikeita ratkaisuja siinä vaiheessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Hoskonen.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

16.45 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan oikea lakiesitys tämä on, ja aivan, pitää todella kiinnittää huomiota, kun halutaan työuria jatkaa, että työntekijän turvallisuus on taattu kaikissa olosuhteissa. Kuten edustaja Rantanen äsken erinomaisessa puheenvuorossaan kuvasi tätä ensihoitajien tilannetta, niin kyllä siellä pitää työnantajan edustajan harkita se, kuka sinne ensihoitotilanteeseen lähetetään. Tiedän lähipiirini kokemuksesta ihan heidän kohtaloita, mitä on voinut sattua, kun on mennyt tilanteeseen, jossa on väkivaltaa käytetty. Sinne kun menee ihmistä auttamaan, niin se on aidosti vaarallinen tilanne. Sellaiseen tilanteeseen älköön esimerkiksi raskaana olevaa naista lähetettävä. Se on varmasti vaarallinen tilanne hänelle ja myös uudelle elämälle, ja toivon, että nämä asiat huomioidaan — ja myös uskon, että huomioidaan. Tämä laki nähdäkseni sitä tarkoitusta aivan oivallisesti palvelee.

Sitten toinen asia, mikä ei liity tähän asiaan mutta on yhtä tärkeä, on se, että kun työuria pyritään jatkamaan — mikä on ihan nykyisen taloustilanteen ja tämän meidän eläkejärjestelmämme kannalta välttämätöntä — myös kuntoutustoimintaa pystytään parantamaan, koska jos henkilö tekee vaikka terveydenhuollon piirissä työtä, nostelee, hoitaa potilaita ja joutuu käyttämään paljon voimaa potilaita nostellessa ja siirrellessä, heitä auttaessaan, niin kyllä siinä kuntoutus ja hoitajan oman terveyden ylläpitäminen ja parantaminen ja kohentaminen on äärimmäisen tärkeää. Toivon, että näihin kiinnitetään huomiota, ja on aivan erinomaista, että ministeri on paikalla, niin hän voi viedä suoraan nämä terveiset ministeriöön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Huru.

16.47 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Innostuin ottamaan tämän puheenvuoron edustaja Rantasen aiemman puheenvuoron perusteella. Nyt kun ministerikin on vielä paikalla, haluaisin myös osaltani kommentoida tätä ensihoitajien rinnastamista virkamieheksi ja sen kirjaamista rikoslakiin. Olen itse toiminut 35 vuotta palomiehenä ja myös useasti ambulanssissa, ja tämä ongelma on kyllä ilmeinen. Itselläni on virkamiehenä tämä suoja, mutta ensihoitajilla, ketkä ovat työsuhteessa, tätä suojaa ei ole. Nyt viimeisin esimerkki on Pellosta, jossa potilas puukotti ensihoitajaansa. Olisi kyllä jo korkea aika kirjata tämä rikoslakiin, ja ensihoitajat sitä kautta saisivat paremman työturvallisuuden. Toivottavasti oikeasti otatte tästä koppiä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen.

16.48 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Ruotsissahan ylipäättänsä tähän asiaan on vastattu niin kutsutulla sinivilkkusabotaasilailla. En uskalla tässä salissa enää mitään lukuja sanoa, mutta muistaakseni lähestulkoon 20 vuotta vankeutta voi saada sellaisesta teosta, joka kohdistuu henkilöihin, jotka ovat viranomaisena paikalla. Siinä mielessä me olemme pikkasen jälkijunassa kyllä tämän asian kanssa. On todella harmillista, että tällaisissa tilanteissa ne käsitellään tapon yrityksenä, törkeinä pahoinpitelyinä, mutta niihin ei ole mitään tavallaan koventamisperustetta, saati että siellä huomioitaisiin, että se olisi murhan yritys, kuten olisi, jos olisi kysymyksessä virkamies, kuten vaikkapa poliisi.

Haluan kuitenkin nostaa esiin myös sen, että työnantajilla on ilman muuta valtava vastuu työturvallisuudesta ja työssäjaksamisesta ja työsuojelusta, mutta haluan kyllä tässä yhteydessä nostaa esiin myös ainakin pelastustoimen puolelta sekä poliisitoimen puolelta,

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

joissa molemmissa olen saanut työskennellä, työtoverien merkityksen työssäjaksamiselle. Sillä vaikka työnantaja tekisi kaikkensa, niin silloin kun ollaan partiossa tai ambulanssissa tai näinpäin pois, on valtava merkitys sillä kaverilla, joka siinä on, ja ihan sama on työvuoroissa. Siellä käytännössä katsoen tulee luottaa toiseen niin paljon, että voit tavallaan antaa henkesi toisen kaverin käsiin. Se vaikutus on ihan uskomaton, mikä näissä työyhteisöissä on, ja ainakin nämä pelastuslaitokset ja poliisilaitokset, joissa olen itse saanut työskennellä, ovat olleet erinomaisia paikkoja. Siellä on ollut työnantajan tuki mutta myöskin mielellön yhteishenki, millä on tehty työtä ja autettu ihmisiä ja pidetty ihmisten turvallisuudesta huolta.

Tässä yhteydessä haluan vielä nostaa sen, että itsekkin olen lähestulkoon parikymmentä vuotta ollut ambulanssissa töissä, ja silloin kun aloittelin, henkisen puolen työsuojelu oli aika lailla lapsenkengissä, mutta on ollut hienoa nähdä näiden vuosien aikana, miten hyvin ollaan kehitetty tätä puolta ja nimenomaan sitä purkua, jotta ei käy niin, että asiat alkavat kertyä kovalevyille ja siitä tulee myöhemmin ongelmia. Poliisi on ottanut jo vuosia sitten käyttöön traumatyöpajat, jotka poliisihenkilöstö on kokenut todella hyviksi purkujärjestelmiksi. Tämä valitettavasti meillä puuttuu vielä pelastustoimen puolelta, niin palomiehiltä kuin myös ensihoitajilta. Olisikin hyvä, että tämä saataisiin ihan valtion rahoitukseen, eikä niin, että tähän toimintaan joudutaan joka vuosi hakemaan erikseen avustuksia, joiden kautta traumatyöpajatoiminta pystytään pelastustoimelle hoitamaan. Jos tämän viestin saisi ministerin kautta hallitukselle, niin olisi erinomaisen hyvä, että tämä asia saataisiin myös kuntoon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

16.51 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tämä on todella arvokasta keskustelua, eliikkä käydään työturvallisuuslain muuttamista lävitse työsuojelun osalta. Lähinnä, kun edustaja Hoskonen puhui tuosta työuran jatkamisesta, niin itselle tuli vaan mieleen se, että miten sitä työuraa voisi jatkaa alkupäästä ja miten työsuojelu ja työturvallisuus asettaa rajoitteita tällä hetkellä. Koen, että Suomeen muodostuu yhteiskunnalle ongelmia siitä, että nuoret eivät voi mennä töihin näitten ehkä liian tiukkojenkin työturvallisuus- ja työsuojeluasioiden takia.

Itse olen mennyt viidentoista vanhana rakennuksille töihin. Tätä aikaisemmin olen ollut autokorjaamossa, kun isä oli yrittäjä, mutta 15-vuotiaana olen mennyt ihan vieraalle töihin rakennuksille, ja täytyy sanoa, että ihan miesten töihin siellä. Mutta nykypäivänä on aika lailla, voisiko sanoa, jopa mahdotonta, että nuori mies menisi rakennuksille töihin, koska siellä tulee kaikenlaista työturvallisuuskortti- tai tulityökortti- tai tieturvakortti- tai jotain muuta ongelmaa, ja tämä aiheuttaa mielestäni osittain sitä, että meillä nuoria syrjäytyy sen takia, että he eivät pääse itse ansaitsemaan itselleen rahaa jo nuorena. Jonkinlainen lievennys pitäisi saada mielestäni yhteiskunnassa aikaan siihen, että pystytään ottamaan nuoria rakennuksille lautapojaksi tai muurarille lekariksi. Tämä tilanne vaan valitettavasti on nyt niin, että on paljon nuoria, jotka eivät voi ottaa vastaan kesätyötä, jossa he pääsisivät itse ansaitsemaan rahaa ja sitä kautta he pystyisivät tavallansa integroitumaan jo työelämäänsä ja yhteiskuntaan siinä koulun ohella. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja vielä edustajat Rantanen ja Juvonen, ja sen jälkeen tähän keskusteluun tässä yhteydessä varatut puoli tuntia on käytetty. — Edustaja Rantanen.

16.54 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Piipahdin tuossa eilen pelastuslaitoksella, jossa olen työssä, ja minut pysäytettiin siinä autohallissa ja kysyttiin, että onkos Rantanen tehnyt sille asialle mitään, että palomiesten eläkeikää laskettaisiin. No, Rantanen ei ole sille tietenkään voinut tehdä täältä oppositiosta juurikaan mitään. [Petri Huru: Toivottavasti hallitus tekee!] Tämä kysymys heitettiin kyllä pikemminkin pikkuisen vitsillä, mutta on siinä kyllä kieltämättä todella siis taustaakin, miksi tätä kysymystä heitetään.

Itse kun pohdin sitä, että tuolla pitäisi omaltakin kohdaltani 67-vuotiaaksi ambulanssissa kyetä työtänsä tekemään, [Petri Huru: Ei oo realistista!] niin kyllähän se kuulostaa melkoiselta — eritoten kun ajatellaan tänä päivänä, jolloin työ on varsin kuormittavaa, tehtäviä on todella paljon, liikenne on muuttunut, pitäisi olla nopea reaktiokyky ja kyetä ajamaan ripeästi autoa paikasta toiseen, kyetä nopeaan tilannekuvaan ja tilannearvioon, nopeisiin päätöksiin, hyvään fyysiseen kuntoon, kantamaan ne kaikki hoitotarvikkeet, joita nykyään ambulanssissa on mukana. Samoin meillä ehkä pikkasen väestö saa painoakin lisää ja pitäisi pystyä potilaita kantamaan jatkossakin, niin kyllä se aika mahdottomalta tuntuu 67-vuotiaana tehdä. Itse asiassa kyllä pelastustoimenkin tehtävät, joissa palomiehet tekevät todella paljon tänä päivänä ensivastetehtäviä tuonne ensihoidon puolelle sen lisäksi, että hoitavat omat pelastustoimen tehtävänsä... Kyllä tämä kieltämättä on asia, jota sopii pohtia.

Mutta ihan sama on sitten myöskin poliisin puolella. Tehtäväkenttä on muuttunut entistä vaarallisemmaksi aivan kuten muuallakin sinivilkkuporukoissa. Siltä osin ymmärrän kyllä realiteetit, että sellaista esitystä ei varmastikaan hallitukselta ole tulossa. Mutta mielestäni tästäkin asiasta pitää voida keskustella ja puhua, että onko myöskään realismia odottaa, että nämä henkilöt todella pystyvät tekemään siihen eläkeikänsä asti tätä vaativaa työtä, [Petri Huru: Ei oo realistista!] tai että he eläköityvät varhain, ja tältä osin se ei ole hyvä vaihtoehto tietysti sekään kenellekään. Mutta tämä on mielestäni semmoinen asia, jota tässäkin salissa täytyy edelleen kyllä jaksaa keskustella ja pyörittää, että mihin suuntaan me tässä kohtaa ollaan menossa ja minkälaisia odotuksia me näille työntekijöille täältä esitämme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen, ja sen jälkeen ministeri Saarikko.

16.57 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Yhdyn edustajien Rantanen ja Huru puheenvuoroihin siitä, miten ensihoitajat ja poliisit kohtaavat työssään väkivaltaa ja uhkatilanteita. Niitä tapahtuu myös esimerkiksi kotihoidossa, kotihoidon työntekijöille — esimerkiksi yövuoroissa tai hoivakodeissa voi olla tilanteita, että on asiakkaita, jotka eivät välttämättä ymmärrä sitä toimintaansa ja saattavat käyttäytyä vaikkapa väkivaltaisesti. Esimerkiksi erilaiset psykogeriatriset sairaudet voivat aiheuttaa iäkkäissä tahtomattaan tilanteita, että voi tulla yllättäviä hetkiä, ja hoitaja joutuu miettimään, miten näissä toimitaan.

Mutta, arvoisa puhemies, EETU ry on eläkeläisliittojen etujärjestö, ja he tekivät tällaisen seurantatutkimuksen ”Huomisen kynnyksellä” 55—84-vuotiaille henkilöille. Yhtenä pelkona, mitä nämä ihmiset kokivat, oli sairauksien ja liikuntakyvyn menettämisen pelko. Siitä siirryn työelämään ja mietin, että jotta 55-vuotias tai ylipäänsäkin ikääntyneet työn-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

tekijät pysyisivät hyvässä kunnossa, tarvitaan toki paljon toimenpiteitä. Tarvitaan työnantajalta ymmärrystä ja mahdollisuutta tukea sitä, että on erilaisia liikuntaharrastuksia ja henkilöt saavat kokea siinä työssään myös sen, että jos tulee joitakin liikuntaongelmia, niin he saavat kuntoutusta tai apua sitten näihin asioihin.

Ja yksi, mikä on hyvin tärkeää, jotta liikuntakyky säilyy ja ihminen ei sairastu, on hyvä ergonomia. Nyt meillä on ollut koronakriisi takana, ja monet opiskelijat ovat olleet pitkään pois työelämästä — eivät ole päässeet esimerkiksi harjoitteluun harjoittelemaan, ja esimerkiksi hoitoalalla ergonomia on äärettömän tärkeää. Yhdellä nostolla voit rikkoa selkäsi ja pilata koko loppuelämäsi.

Olen toiminut omassa työssäni hoiva-alalla ergonomiavastaavana ja pitänyt huolta siitä, että uudet työntekijät ja myös opiskelijat ovat sitten saaneet jonkinlaista ohjausta ja neuvontaa siinä, miten tärkeää on toimia ergonomisesti. Toivoisin, että tätä asiaa nostettaisiin erittäin paljon esille. Täällä lakiesityksessä puhutaan toki näistä erilaisista haitoista — muun muassa liiallisesta istumisesta ja yksitoikkoisista työasennoista — mutta opiskelijat saisivat hyvän koulutuksen erilaisiin nostoihin ja siirtoihin, joskin nyt jo apuvälineitä käytetään, ja että vahinkoja ei sattuisi tietämättään tai tahtomattaan. Ja sitten myös opiskelijoiden ohjaajille tarvitaan hyvät resurssit, että heitä on ohjaamassa ja neuvomassa. Mutta ergonomia on päivän sana, jotta me jaksamme pidempään ja pysymme terveinä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt, arvoisat edustajat, äsken tosiaan koetin sanoa, että tähän varattu puoli tuntia on käytetty, mutta kuitenkin ilmestyi vielä yksi puheenvuoropyyntö. Onnistuuko ihan minuutissa, vai puhutko myöhemmin? — Edustaja Lundén, ja tämä on ehdottomasti viimeinen tässä vaiheessa.

17.01 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Minun on ihan pakko kommentoida tähän kanssa, kun puhutaan tosi tärkeästä asiasta eli työturvallisuudesta. On puhuttu poliiseista ja ensihoitajista ynnä muista, mutta haluan tähän tuoda vielä kaupan työntekijöitten turvallisuuskulman.

Ihan joka päivä jossain päin Suomea ryöstetään kauppoja, ja ne ryöstöt ovat ainoastaan vain raaistuneet. Tullaan puukolla uhaten ja jopa kirveellä uhaten ja jopa aseella uhaten ihan joka päivä. Minä kannan tosi suurta vastuuta siitä — noin 550 miljoonaa on varkaushävikki per vuosi Suomessa — että kaupan työntekijöillä on kanssa... Tosin mikään henkinen tila ei korvaa sitä, kun sinulta tullaan työpäivän ohessa ryöstämään vaikka kaljakori tai muutama kymppi rahaa kassasta. Siihen työturvallisuuteen kannattaisi panostaa. Minä haluaisin, että hallitus ottaisi esille semmoisen asian, että tulisi lähestymiskielto esimerkiksi näille ns. tapavarkaille, jotka tulevat päivästä toiseen, aiheuttavat ainoastaan vain pelkkää varkaushävikkiä, ryöstämään kaupoista erilaisia tuotteita. Tähän minä kiinnittäisin huomiota. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitos. — Nyt ministeri Sarkkinen, ja sen jälkeen jos vielä ilmaantuu puheenvuoroja, ne menevät sitten päivän päätteeksi.

17.02 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia erittäin paljon laajasta ja mielestäni hyvin tärkeästä ja monipuolisesta keskustelusta. Esityksen tavoitteena todella on osaltaan vahvistaa ikääntyvien työllisyyttä ja sen

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

edellytyksiä, mutta kuten täällä on todettu, niin kyllä työllisyyden este on monesti myös ikäsyrrjintä, asenneongelmat, ja liian paljon Suomessa esiintyy edelleen ikäsyrrjintää työhönotossa. Me hukkaamme valtavan määrän inhimillistä potentiaalia. Me tarvitaan kulttuurin muutosta, mutta totta kai myös ilmeneviin syrjintätapauksiin täytyy puuttua.

Täällä kysyttiin sitten esityksen ikään kuin kustannusvaikutuksista ja kuormituksesta työnantajille. Täytyy ensinnäkin todeta, että työsuojeluhan aiheuttaa tietenkin velvoitteita ja myös kustannuksia työnantajille. Niin on nykyisinkin. Sinänsä on arvioitu, että tähän esitykseen ei liity merkittävästi kustannusvaikutuksia työnantajille, sillä ehdotus selkeyttää ja täsmentää jo nykyisin työnantajalle säädettyjä velvollisuuksia. Tietysti kustannusvaikutukset ovat riippuvaisia siitä, missä määrin ja miten uudet säännökset vaikuttavat ja muuttavat työnantajien toimintaa, ja sitten sellaisille työnantajille, joilla työturvallisuusvelvollisuuksia ei ole tähän mennessä otettu riittävästi tai lainkaan huomioon, voi tietenkin lain noudattamisesta tulla lisäkustannuksia.

Sen lisäksi haluaisin todeta, kun täällä kysyttiin, voiko tämä heikentää työnantajien halua palkata ikääntyviä työntekijöitä, että pidetään epätodennäköisenä, että tämä esitys heikentäisi työnantajien halukkuutta palkata ikääntyviä työntekijöitä. On todella huomattava, että ehdotettu sääntely ei kohdistu pelkästään ikääntyviin työntekijöihin. Vaikka esityksellä pyritään edistämään erityisesti 55 vuotta täyttäneiden työntekijöiden työssäjaksamista, niin esitys ei erottele työntekijöitä iän tai muunkaan erotteluperusteen mukaan, vaan se kohdentuu kaikkiin työntekijöihin, joiden henkilökohtaiset edellytykset edellyttävät työsuojelutoimenpiteitä.

Sitten oli kysymys, miksi tässä samassa esityksessä ovat raskaana olevat, juuri synnyttäneet ja imettävät. Ensinnäkin on todettava, että jo voimassa olevan lain mukaan jos työstä tai työolosuhteista saattaa aiheutua raskaana olevalle työntekijälle tai sikiölle erityistä vaaraa eikä vaaratekijää voida poistaa, työnantajan on pyrittävä siirtämään työntekijän raskauden ajaksi tälle sopiviin tehtäviin. Tätä säännöstä nyt täsmennetään, koska voimassa olevan säännöksen mukaisesti on voitu tulkita, että se koskee vain raskaana olevia. Vaikka alun perinkin ollut tarkoitus, että se koskisi laajemmin myös juuri synnyttäneitä ja imettäviä, niin nyt tätä täsmennetään, että se on selkeää, että se koskee laajemmin myös juuri synnyttäneitä ja imettäviä, eli pieni täsmennys kyseessä.

Täällä nostettiin esille ensihoitajien työturvallisuuteen liittyviä erityiskysymyksiä. Tämä on mielestäni tärkeä nosto, ja asiaan täytyy palata, koska minulla ei tältä istumalta tähän tematiikkaan ole antaa vastauksia, mutta kiitän laajasta keskustelusta eduskuntaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä sekä laeiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain ja ratalain 74 §:n muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 290/2022 vp

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Tässäkin lähetekeskusteluun varataan ensi alkuun enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.06 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Käsittelyssä on nyt hallituksen esitys, joka liittyy ennen kaikkea liikennehankkeiden hallinnollisiin menettelyihin. Esitykseen sisältyvällä uudella lailla pannaan täytäntöön niin sanottu Smart TEN-T -direktiivi, joka koskee ennen kaikkea Euroopan laajuisen liikenneverkon eli TEN-T-verkon suurten ydinkäytävähankkeiden lupamenettelyitä. Direktiivin mukaisesti laissa säädettäisiin näiden hankkeiden lupamenettelylle yhteenlaskettu enimmäiskesto neljä vuotta. Lisäksi laissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin tehtäväksi koordinoita yhteistyötä hankkeen toteuttajien ja muiden viranomaisten kesken ja seurata hankkeen hallinnollisten menettelyiden etenemistä määräajassa. Tämän Smart TEN-T -direktiivin tavoitteena on nopeuttaa Euroopan laajuisen TEN-T-verkon hankkeiden lupamenettelyitä ja edistää sitten TEN-T-verkon valmiiksi saattamista. Tässä hallituksen esityksen valmistelussa olemme yhdessä eri viranomaistahojen kesken pyrkineet löytämään mahdollisimman hyvin suomalaiseen järjestelmään sopivat ja kaikkien osapuolten kannalta mahdollisimman tehokkaat ratkaisut tämän direktiivin edellyttämän määräajan toteuttamiseksi.

Arvoisa puhemies! Toiseksi tämä esitys koskee maanteiden toiminnallisista luokista päättämistä, siis sitä, onko maantie valtatie, kantatie, seututie vai yhdystie. Nykyisin asiasta on lain mukaan säädettävä asetuksella. Tämä on käytännön kannalta kankeaa. Erityisesti tiehankkeisiin liittyvät teiden luokkien määrittelytarpeet olisi voitava hoitaa sujuvasti tämän tiehankkeen hallinnollisen käsittelyn yhteydessä. Siksi hallitus ehdottaa, että maantien toiminnallisen luokan vahvistaisi jatkossa Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. Tämän esityksen maantien luokasta tai sen muuttamisesta valmistelisi maanteiden tienpidosta vastaava ely-keskus tai Väylävirasto. Laissa säädettäisiin lisäksi alueiden, maakuntien liittojen ja kuntien sekä muiden tahojen mahdollisuudesta osallistua valmisteluun. Tämän esityksen tarkoituksena ei ole muuttaa maanteiden luokittelun perusteita vaan sujuvoittaa päätöksentekoa. Samalla tavoitteena on varmistaa riittävä valtakunnallinen yhtenäisyys maanteiden luokittelussa. Sen vuoksi ehdotamme, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa laissa säädetyt periaatteita täsmentäviä tarkempia säännöksiä siitä, millä perusteilla maantiet ovat valta-, kanta-, seutu- tai yhdysteitä. Tämän maanteiden toiminnallisen luokituksen päivittäminen on yksi valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman eli Liikenne 12:n toimenpiteitä. Lainmuutosten lisäksi liikennehallinto selvittää erillisessä prosessissa yhteistyössä alueellisten liikennejärjestelmätoimijoiden kanssa mahdollisia tarpeita päivittää yksittäisten teiden luokkia.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tämä pääasiallisesti hallinnollisia kysymyksiä sisältävä esitys saa myönteisen vastaanoton täällä eduskunnassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Hoskonen.

17.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan tärkeä esitys tämäkin hallituksen esitys. Mikäli oikein ymmärsin, arvoisa ministeri, kyllähän tämä neljän vuoden määräaika, jolloin nämä lupahankkeet on käsiteltävä, on turkasen pitkä aika. Meillä on tässä talossa keskusteltu aika moneen kertaan siitä, pitäisikö lupamenettelyjen olla lyhyempiä. Ei voi olla niin, että jonkun hankkeen lupamenettely kestää vuosia ja vuosia ja sitten itse asiassa se vahinko pahenee, mitä varten sitä hanketta on käynnistetty, ja tilanne vaikeutuu koko ajan. Nyt kun ministeri on paikalla, niin rohkenen kysyä, onko tässä tavoitteena... En tiedä, paljonko nykyinen menettely kestää, mutta veikkaisin, että neljä vuotta on kyllä kohtalaisen pitkä aika. Kyllä tämän tasoisissa asioissa pitäisi vähän nopeammin pystyä päätöksiä tekemään. Totta kai, eihän se neljän vuoden määräaika estä tekemästä vaikka vuodessa niitä päätöksiä.

Toinen asia, arvoisa puhemies ja kunnioitettu ministeri, mistä haluaisin kysyä vielä tarkemmin: Kun tuo Venäjän tilanne, kuten kaikki tiedämme, on aivan todella todella vaikea tilanne koko maailman kannalta, ja se on vaikuttanut meidän kansantalouteemme paljon, kun liikenne on loppunut, muun muassa Saimaan kanavan liikenne, niin rohkenen kysyä teiltä, arvoisa ministeri, siitä, että meillä on vuosikymmeniä puhuttu kotimaisen väyläverkon eli kotimaisten sisävesireittien avaamisesta, Kymijoen kanavoinnista, koska se nostaisi meidän metsäteollisuuden kannattavuuden aivan uudelle tasolle. 80 prosenttia Suomen metsäteollisuuden kapasiteetista tulisi ympärivuotisen vesireitin piiriin, joka olisi täysin Suomen rajojen sisällä. En jaksa mitenkään ymmärtää, arvoisa ministeri, että me rahoitamme ulkomaista kanavaverkkoa maksamalla sinne rahaa, ja pahoin pelkään, arvoisa ministeri, että nykyisessä tilanteessa mennään vähintään kymmenen vuotta. Olisiko nyt vihdoin ja viimein aika käynnistää se Kymijoen kanavan hanke ihan uudestaan, koska se toisi tälle maalle niin paljon hyvää, ja tietäisimme, että se on toimiva verkko seuraavat sata vuotta aivan varmasti?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Torniainen.

17.11 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Harakalle esittelystä. — On erittäin hyvä, että EU-lainsäädäntöä saadaan myöskin tänne Suomeen nopeasti voimaan ja myöskin käytäntöön. Tämä hallituksen esityshän on käytännössä teknistä lainsäädäntöä, jossa ei tule käytännössä juurikaan mitään erikoista, ja uskon, että tämän ei pitäisi herättää myöskään suuria poliittisia intohimoja.

Tavoitteena on sujuvoittaa maanteiden toiminnallisia luokkia koskevaa päätöksentekoa, ja se on hyvä asia. Itse haluan tässä yhteydessä tuoda eteen, että Suomeen ei tarvitse rakentaa omasta mielestäni valtateitä ja moottoriteitä. Omasta mielestäni meidän liikenteeseen riittävät niin sanotut kaksi plus kaksi -kaistaiset, keskikaiteelliset maantiet. Ne ovat sujuvia, ja toivoisi myöskin, että sellaisia hankkeita viedään eteenpäin. Ne ovat myöskin kustannustehokkaita taloudellisesti Suomen mittakaavassa, ja niillä teillä kyllä Suomen maantieliikenne kulkee sujuvasti.

Kaiken kaikkiaan itseni, ja myöskin keskustan, mielestä TEN-T-rahoitusta pitää saada jatkossakin Suomeenkin, meidän liikenneväylähankkeisiin. Monesti olen kuullut sitä — ja varmaan on vähän tottakin — että meillä ollaan aikaisempina vuosina oltu hieman jäljessä näissä hakumenettelyissä, mutta kiitos ministeri Harakalle siitä, että tätä asiaa on nostettu

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

esille ja tässä ollaan oltu aktiivisia ja nimenomaan näissä suurissa väylähankkeissa — viitataan vaikkapa ratahankkeisiin — ollaan haettu myöskin tätä TEN-T-rahoitusta. Se on erittäin hyvä asia, ja toivon, että tätä menettelyä viedään eteenpäin.

Kaiken kaikkiaan haluan tässä yhteydessä, kun puhutaan maanteistä ja suurista väylähankkeista, kiittää myöskin ministeri Harakkaa siitä, että meillä on tällä hallituskaudella ja eduskuntakaudella saatu lisää perusväylänpidon rahoitusta ja sitä isoa työtä, mikä tehtiin Liikenne 12:ssa, valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa, ollaan viety määrätietoisesti eteenpäin, ja toivon, että sitä myöskin ensi kaudella viedään eteenpäin. Ihan niin kuin ministeri Harakka toi esille, tämä hallituksen esitys on myöskin osa sitä Liikenne 12 -järjestelmän toteuttamista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

17.14 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitoksia näistä kommenteista, ja kiitoksista erityisesti kiitos. — Tämä neljän vuoden määräaika, johon edustaja Hoskonen tässä viittasi, tulee suoraan sieltä direktiivistä. Se oli se neuvottelussa saavutettu tulos. Totta kai on niin, että toki voidaan nopeamminkin edetä. Tämä on ikään kuin se takaraja. Kuitenkin se tarkoittaa sitä, että hankkeen toteuttajan ei tarvitse nyt kaikkia niitä menettelyitä laittaa yhtä aikaa vireille siinä prosessissa. On tietenkin tärkeitä, että viranomaiset tekevät yhteistyötä, että varmasti tässä neljän vuoden määräajassa, siis maksimijassaan, pysytään.

Laajemmin TEN-T-verkosta voi ehkä sanoa, että sitä käsitellään Brysselissä liikenne-neuvostossa nyt tässä itsenäisyyspäivän aattona, ja sitten on mielenkiintoista nähdä, millä tavalla tavoitteemme ovat sen TEN-T-kartaston mukaan toteutuneet. Kovasti on tehty työtä ja virkakunta on ahkeroinut sen eteen, että Suomen edut ja varsinkin tämän uuden maailmantilanteen tuomat haasteet huomioitaisiin entistä paremmin TEN-T-verkossa myöskin siten, että siitä koituisi myöskin Suomen huoltovarmuudelle ja läntisille yhteyksille hyötyä. Tämä työ on määrätietoista, samoin kuin tietysti Connecting Europe Facility-, CEF-rahoituksen haku, johon edustaja Torniainen tässä viittasi.

Me olemme pyrkineet suunnitelmallisella toiminnalla rytmittämään hankkeet silloinkin, kun rahoitusta ei ole ylenpalttisesti saatavilla siten, että se EU:n rahoituksen osuus voitaisiin maksimoida. Sehän kuitenkin edellyttää tiettyä kansallista vastinrahaa, ja silloin on tarkkaa, että saadaan riittävä määrä oikea-aikaisia hankkeita liikkeelle. Tässä ollaan kyllä kohtalaisen hyvin onnistuttukin ja tullaan varmasti tämä Liikenne 12 -suunnitelman myötä onnistumaan vielä paremmin. Vuonna 21 saavutimme ensimmäistä kertaa yli 100 miljoo-

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 291/2022 vp

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä ensi alkuun enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.16 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äskен esitelty hallituksen esitys oli melko lailla puhtaasti hallinnollinen. Tämä hallituksen esitys liittyy kahteen aika erilliseen mutta yhtälailla tärkeään ajoneuvolain osaan.

Tieliikenteen päästöjen vähentäminen on tietysti yhteiskunnassamme keskeinen kysymys. On tärkeää vähentää sekä ilmastolle haitallisia hiilidioksidipäästöjä että ihmisten terveydelle vahingollisia lähipäästöjä. Se on yksi syy, miksi tämä ajoneuvolain muuttamisesitys nyt annetaan.

Uudistunut ajoneuvolaki kieltäisi nykyistä selvemmin ajoneuvojen päästömanipulaatiot, jotka lisäävät ajoneuvojen lähipäästöjä. Tämä ajoneuvojen päästörajoitusjärjestelmien taikka -ohjelmistojen ohittaminen olisi jatkossa nimenomaisesti kielletty. Tästä päästömanipulaatiosta voitaisiin määrätä tuntuva hallinnollinen seuraamus.

Tällä ajoneuvolain muutoksella toisekseen edistettäisiin ajoneuvojen käyttövoimakonversioita. Henkilöautoihin voisi tehdä esimerkiksi etanolikonversion nykyistä joustavammin, kunhan ajoneuvon ympäristökuormitus kokonaisuutenaan pienenesi. Liikenne- ja viestintävirasto antaisi tarkemmat määräykset tästä konversioiden toteuttamisesta kesällä 23.

Ympäristönäkökohtien lisäksi on keskeistä varmistaa, että ajoneuvolaki pysyy mukana, kun teknologia kehittyy ja kun tieliikenteen automaatiokehitys etenee. Tämän vuoksi ajoneuvolain muutoksilla mahdollistettaisiin automaattisilla ajojärjestelmillä tehtävää testaamista ilman ihmiskuljettajaa. Näillä muutoksilla siis luodaan edellytyksiä suomalaisten toimijoiden uusille innovaatioille ja edistämme tieliikenteen automaatiota.

Arvoisa puhemies! Näillä ehdotuksilla tavoitteena on edistää liikenneturvallisuutta ja tieliikenteen päästöjen vähentämistä Suomessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Soinikoski.

17.18 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut puolittamaan liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä. Tällä hetkellä liikenne muodostaa noin neljäsosan kaikista päästöistämme ja peräti 40 prosenttia EU:n taakanjakosektorin päästövähennystavoitteista. Liikenteen päästöjen vähentäminen onkin keskeisessä roolissa siinä, että saavutamme kansallisen hiilineutraaliustavoitteen ja EU:n taakanjakosektorin mukaiset tavoitteet.

Tavoitteiden saavuttaminen vaatii panostuksia kävelyyn ja pyöräilyyn, sujuviin raideyhteyksiin sekä autokannan uudistamiseen. Näistä tavoitteista erityisesti autokannan uudista-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

minen vaatii toteutuakseen lainsäädännöllistä tukea, sillä suomalainen autokanta ei uudistu hetkessä. Se tarvitsee toteutuakseen suunnitelmallisuutta, kannusteita ja oikeanlaista ohjausta.

Nyt käsittelyssä oleva lakiesitys on osa tätä autokannan korjaussarjaa. Esityksellä kiellään ajoneuvojen päästömanipulaatioon käytettävien laitteiden myynti, käyttö ja asentaminen sanktion uhalla. Kiellon tarkoituksena on paitsi vähentää liikenteen päästöjä myös kitkeä yhteisten pelisääntöjen rikkomuksia tehokkaammin. Suomi on pitkien etäisyyksien maa, jossa oma auto on usein välttämätön osa arkea. Autoilu voi olla ympäristölle kestävä, ja nykYTEknologia mahdollistaa eri vaihtoehtot. Julkisen vallan tehtävänä on vauhdittaa tätä muutosta ja samaan aikaan varmistaa, että se tapahtuu reilusti.

Arvoisa puhemies! Yhteiset pelisäännöt ovat keskeisessä asemassa autokannan uudistamisen onnistumisessa. Tämä lakiesitys pyrkii aivan oikein ehkäisemään epäreiluja huijausyrityksiä sekä edistämään tieliikenteen automatisaatiota, joka lisäisi tieliikenteen turvallisuutta ja vähentäisi liikenteen päästöjä. Pelisääntöjen pitää kuitenkin kohdella reilusti kaikkia, ja tässä vaiheessa liikenteen murrosta niiden tulee olla teknologianeutraaleja.

Olen huolissani siitä, miten lakiesitys kohtelee etanolilla ja muilla vaihtoehtoisilla käyttövoimilla kulkevien ajoneuvojen valmistusta ja muuntamista. Vaarana nimittäin on, että jos yksittäisille etanolimuunnoksen tekijöille langetetaan liian tiukkoja vaatimuksia kalalliista päästöttestauksista, koko muuntotoiminta lakkaisi Suomessa. Tämä tuskin on lain tarkoitus, sillä Suomessa on jo verrattain paljon yrityksiä, jotka ovat erikoistuneet vaihtoehtoisilla käyttövoimilla toimiviin ajoneuvoihin ja niiden konversioihin. Se olisi myös vastoin fossiilittoman liikenteen tiekartan tavoitteita, sillä sen ohjelman tarkoitus on nimenomaan vähentää ympäristöystävällisten käyttövoimien turhaa sääntelyä.

Suomen tulisi siirtyä niin sanottuun Ranskan-malliin, joka sallii uusien autojen päivittämisen vaihtoehtoisin käyttövoimin. Mallista on Ranskassa hyviä kokemuksia, ja myös Teknologian tutkimuskeskus VTT on suositellut sitä Traficomille. Toivon, että etanolikonversiot ja muut ympäristöystävälliset vaihtoehtoiset käyttövoimat sekä niiden tuomat päästövähennysmahdollisuudet huomioidaan asianmukaisesti myös jatkotyössä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Mäenpää.

17.22 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys päästöjen vähentämiseksi — tai niin kuin ministeri äsken esitteli ja sanoi, että se kieltäisi nämä päästömanipulaatiot — on varmaan ihan kohtuullinen tavoite, mutta: miten näette, missä tämä asia tarkastetaan ja tuleeko siihen joku siirtymäaika? Jos asiakas ostaa käytetyn auton autoliikkeestä, niin omistaja ei välttämättä edes tiedä, että sitä ohjelmaa on muokattu. Sanotte, että siinä päästöt kasvavat. Itse asiassa voisin olettaa, että ne eivät aina kasva, vaan saattaa olla, että tällaisella manipulaatiolla saatetaan saavuttaa jopa pienempiä päästöjä. En minä ollenkaan sellaista näkisi poikkeuksellisenä. Tiedän, että näitä on tehty sekä henkilö-, paketti- ja kuorma-autoihin erittäin paljon, ja tiedän, että esimerkiksi kuorma-autoissa näitä on tehty, ja silloin ainakin polttoaineen kulutus on saatu huomattavasti pienemmäksi. Sitä en itse oikein osaa kuvitella, ovatko ne päästöt sitten siinä kuinka paljon muuttumassa, mutta haluaisin kysyä, että missä tämä tarkastetaan ja kenelle se vastuu kuuluu. Onko se myyjäliikkeellä, auton omistajalla, auton entisellä omistajalla, vai kenellä se vastuu on tästä?

Sitten tästä etanolikonversiosta. Se mielestäni perustuu osittain vähän samaan tekniikkaan, eliikkä silloin muutetaan sitä auton tietokoneohjelmaa, ja näkisin — niin kuin var-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

maan ministerikin toivoo — että näitä etanolikonversioita saataisiin lisää. Tähän varmaan auttaisi pieni porkkana, eli että jos ne autot ovat silloin vähempipäästöisiä, niin se auto luokiteltaisiin myös siinä käyttövoimaveroluokassa alemmaksi sillä tavalla, että se oikeasti houkuttaisi ihmisiä muuttamaan sitä. Sitä ovat nämä henkilöt, jotka ovat muutoksia tehneet, peräänkuuluttaneet monta kertaa.

Soinikoski haluaisi uudistaa autokantaa, mutta minä en tiedä, onko se autokannan uudistaminen nyt kovin iso asia. Kaikki autot, mitä Suomessa on aktiivisessa tieliikennekäytössä, alkavat olla jo vähäpäästöisiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Torniainen.

17.25 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Harakalle tuosta hallituksen esityksen esittelystä. Hallituksen esityshän kytkeytyy hallitusohjelmakirjaukseen ”Elinvoimainen Suomi”, jonka yhtenä tavoitteena on vähäpäästöinen liikenne sekä automaation ja digitalisaation edistäminen ja myöskin, kuten ministeri totesi, liikenneturvallisuuden parantaminen.

Tällä esityksellä selkeytettäisiin päästömanipulaatiota koskevaa sääntelyä. Esityksessä ehdotetaan, että ajoneuvojen päästömanipulaatioon käytettävien laitteiden myynti, käyttö ja asentaminen olisi kiellettyä. Myöskin tieliikenteen automaation edistämiseksi ehdotetaan sääntelyä, joka mahdollistaisi automaattisilla ajojärjestelmillä tehtävää testaamista yleisillä teillä ilman ihmiskuljettajaa. Tähän jälkimmäiseen osioon tietysti toivon, että siinä se liikenneturvallisuus tulee myöskin nimenomaan testauksessa huomioitua, että testauksen aikana ei onnettomuuksia tapahtuisi. Käytännössähän tämäkin hallituksen esitys on täydentävää lainsäädäntöä ja siten ilman muuta eteenpäin vietävää, ja itse toivon, että liikenne- ja viestintävaliokunnassa, kun tätä asiaa käsitellään, asia menee jouhevasti eteenpäin.

Automaattinen ajojärjestelmä voi hoitaa jatkossa ajoneuvon dynaamisia ajotehtäviä ilman ihmiskuljettajan vaikutusta sille suunnitellun toimintaympäristön sisällä. Itse uskon, että se on tulevaisuutta, mutta me ei vielä nähdä ihan lähiaikoina sitä, että se kovin suuresti yleistyy.

Mitä sitten tulee tässä keskustelussa jo esille nousseeseen etanolikonversioon ja sen toimeenpanoon, niin omasta mielestäni etanoliautoilijat ovat kyllä olleet tyytyväisiä tähän hallituksen esitykseen, että tässä huomioidaan myöskin etanoliautoilut ja etanoliautot ja sitä voidaan viedä eteenpäin. Itse toivon myöskin, että näin on, ja tietysti varmaan valiokuntakäsittelyssä tähän asiaan paneudutaan huolella. Mutta ainakin mitä itse olen saanut viestiä ja terveisiä jo aikaisemmin, niin tässä on nimenomaan otettu nyt huomioon, ja kiitos ministeri Harakalle siitä, että olette ottaneet myöskin etanoliautot ja -autoilun huomioon. Itse tietysti toivon, että se jakeluverkosto olisi meillä myöskin maan kattava. Silloin sellaisillakin autoilla pystyy ajamaan. Samoin tietysti, kun on ollut puhetta biokaasusta, biokaasuautoista, myöskin sen jakeluverkoston tulee olla sellainen, että niillä kaasuautoilla pystyy ajamaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

17.28 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! On aivan erinomaista, että näitä uusia autosysteemejä kehitellään. Autojahan on bensa-autoista muutettu tietenkin kaasulla käy-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

viksi, ja nyt ilokseni huomasin tässä viime viikolla tai viimeisen parin viikon aikana, että Pohjois-Karjalaankin on avattu jo yksi biokaasua myyvä tankkausasema Joensuuun, ja varmaan ihan lähiaikoina Kiteelle siihen kuutostien varteen avautuu toinen, joka myy nimomaan kotimaassa lähialueella tuotettua biokaasua. Se on aivan erinomainen systeemi, jos sitten tähän metanoli-hankkeeseen päästään mukaan, että kotimaista metanolia pystytään tuottamaan edullisesti, niin kuin pystytäänkin. Kyllä meillä tekniikka, taito ja osaaminen siihen on, kaikki löytyy.

Hieman ihmettelen tätä suomalaista yletöntä intomielistä kunnianhimoa, jolla pyritään tähän hiilineutraaliuteen. Tarkoitan sitä, että itselläni on yhdeksän vuotta vanha dieselauto, joka on varmasti huippukunnossa ja todella vähäruokainen auto, ja jos haluan nyt olla äärimmäisen etukeulassa menossa tässä ilmastopäästöjen vähentämisessä, niin voin ostaa vaikka kotimaista MY-dieseliä, joka pudottaa päästöt yhteen kymmenesosaan perinteisestä fossiilidieselistä — elikkä meillä kaikilla on itsellämme kaikki mahdollisuudet tehdä tämä homma oikein. En jaksa oikein ymmärtää sitä, että nyt yhtäkkiä pitäisi kaikilla on sähköauto. Ihan varmaa on, että henkilölle, jolla on vanha Toyota Corolla autotallissa — olkoon vaikka esimerkiksi 12 vuotta vanha, mikä lienee lähellä suomalaisen auton keskiikää tänä päivänä — se on aivan varmasti ympäristöystävällisin vaihtoehto sille ihmiselle kaikissa tapauksissa. Kun sen pitää kunnossa, niin se varmasti on ympäristön kannalta paras vaihtoehto, koska jos uutta autoa ruvetaan tekemään, siihen tarvitaan valtava määrä luonnonvaroja, ja menetetään se hyöty, mikä siinä jo tapahtuneessa investoinnissa on saavutettu silloin aikanaan, kun se auto on tehty. Elikkä toivoisin tässä keskustelussa vähän jaita hattuun.

Toinen asia on sitten se, että kun näistä päästöistä puhutaan innokkaasti, arvoisa ministeri, niin olen siitä hyvin pahoillani, ja olen yrittänyt jo varmaan pari vuotta puhua siitä, että minkä kautta Suomen päästölaskelmia on päässyt uitettua — millä oikeudella meidän viranomaiset ovat uittaneet sen 15 miljoonaa tonnia liikaa päästöjä, jotka tulevat turvepel-loista, soiden hiilinielun poistamisesta, joka on viisi miljoonaa tonnia, kahdeksan miljoonaa tonnia lasketaan suopelloille päästöjä. Tänä päivänä suopellot päästävät nolla grammaa yhtään mitään, kun ne ovat umpijäässä, ja kun ne ovat talven alla, sieltä ei tule mitään. Silti Suomi maksaa tästä lystistä. Sitten kun lasketaan metsien kasvu, niin sinne ei lasketa kaikkia meidän hyödyksemme eikä sitä, mitä maaperä täysimääräisesti sitoo hiiltä. Meitä suomalaisia huiputetaan noin 15 miljoonaa tonnia tällä, ja siinä on se peruste, jolla tällä hetkellä jotkut puolueet vaativat tässä maassa, että meidän pitää ennallistamista viedä eteenpäin, ja sillä me tuhoamme suomalaisen metsäteollisuuden. Tämä on vastuutonta politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tähän puututaan. Tämä asia on hyvä asia, mitä nyt käsitellään, mutta tämä mainitsemani lieveilmiö pitää oikaista, koska yhdelläkään Suomen kansanedustajalla tai ministerillä ei ole oikeutta lähettää veronmaksajille sellaisia kuitteja, joille ei ole mitään oikeusperustaa. [Mari Rantanen: Eihän keskusta ole enää hallituksessa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Juvonen.

17.32 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että suomalaiset voivat ajaa autoilla ja myös vanhemmilla autoilla. On aika kohtuutonta odottaa ja olettaa, että kaikki pystyisivät sähköautoja hankkimaan. Valitettavasti monet niitä haluaisivat, mutta eivät ky-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

kene siihen. Siksi, kun katsoo liikennettä, kyllä siellä aika paljon on vanhoja autoja liikenteessä ja ymmärretään heitä, jotka niitä sitten käyttävät.

Mutta, arvoisa puhemies, jos sallitte, niin kysyisin teiltä, hyvä ministeri. Nyt meillä on käsittelyssä tämä ajoneuvolaki, ja täällä mainitaan, että myös kevyitä automaattisia tavarankuljettimia koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin. Se löytyy esityksestä sivulta 11, missä vielä enemmän asiasta mainitaan. Mutta haluaisin kysyä myös tieliikennelaista, ja pohdin sitä, että voisivatko tämmöiset kevyet automaattiset tavarankuljettimet liittyä esimerkiksi sähköpotkulautoihin? Koska haluaisin kysyä sähköpotkulautoihin liittyvästä lainsäädännöstä ja siitä, voisiko mahdollisesti tässä ajoneuvolaissa — vai onko se sitten tieliikennelaissa — kiinnittää huomiota näihin sähköpotkulautoihin? Nimittäin kaikki me tiedämme, että niitähän on valtavasti tuolla kaduilla, ja turvattomuus ja liikennevahingot ovat lisääntyneet ja erityisesti se, että niitä parkkeerataan minne sattuu, jalkakäytävillä ajetaan.

Teettekö ministeriössä mitään toimenpiteitä sen eteen, että sähköpotkulautilua jollakin tavalla lainsäädännön tasolla vielä enemmän seurattaisiin? On puhuttu muun muassa promillerajasta, on puhuttu muun muassa vauhdista — kuinka paljon näillä sähköpotkulau-doilla voi ajaa — ja ylipäänsäkin esimerkiksi siitä, voiko sakottaa, jos niitä parkkeerataan poikittain tai heitetään, kaadetaan. Se ongelma on täällä Helsingissä, mutta se ongelma on myös esimerkiksi Espoossa, josta itse tulen. Tein muun muassa valtuustokysymyksen aiheesta, mutta kysymyksen vastauksessa vaan sanotaan, että nämä ovat lainsäätäjien asioita ja lainsäädännöllä pitäisi mahdollisesti sähköpotkulautoihin puuttua, jos meinattaisiin saada siitä kulkuvälineestä sellainen, että me kaikki ymmärtäisimme niiden käytön. Toki on tärkeää, että on erilaisia kulkuvälineitä, mutta vaaratilanteet... Muun muassa näkövammaisille, liikuntavammaisille, jotka liikkuvat kaduilla pimeällä säällä, erityisesti poikittain oleva sähköpotkulauta on tappoväline.

Kysyisin nyt, voisiko tässä ajoneuvolain yhteydessä tai sitten tieliikennelain yhteydessä nostaa esille myös sähköpotkulautoihin liittyviä asioita? Mikäli ei, niin toivoisin, arvoisa ministeri, että viette eteenpäin tätä kysymystä ministeriöön ja sillä tavalla huomioisitte tämän huolen — ei ainoastaan omani, vaan hyvin monen muunkin kadunkulkijan. — Kiitos. [Rami Lehto: Siitä on toimenpidealoite!] Minä tein kirjallisen kysymyksenkin siitä

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Huru. — Edustaja Huru.

17.35 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa puhemies! En kuullut, että annoitte puheenvuoron.

Arvoisa ministeri, kun nyt olette täällä, niin kysyn. Tässä ajoneuvolain muutoksessa on siis kysymys ehdotuksesta, että päästömanipulaatioita kitkettäisiin. Itseeni on tästä oltu jo yhteydessä ja kysytty lähinnä sitä, että onko tämä tarkoitus säätää takautuvasti. Eli jos ostat käytetyn auton ja joku aiemmista omistajista on näitä toimia tehnyt, niin... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Huru, nyt lähti mikrofonin pois päältä jos-tain syystä. [Hannu Hoskonen: Vahinko oli minun!] Huru saa aloittaa alusta.

No niin, edustaja Hoskonen, turvemies. — Eli siis kysyn uudestaan. Tästä lakiesitykses-tä on oltu itseeni yhteydessä ja kysytty päästömanipulaatioihin liittyen, että tuleeko tämä takautuvasti. Eli jos ostat käytetyn ajoneuvon ja vaikkapa joku aikaisemmista omistajista

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

on tehnyt näitä toimia autoon, niin onko ajoneuvon nykyinenkin omistaja takautuvasti vastuussa näistä, vaikka hän ei tietäisi asiasta mitään? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Mäenpää.

17.36 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Harmi, että edustaja Soinikoski lähti, nimitäin tuo edustaja Hoskosen käyttämä puheenvuoro kirvoitti vielä muutaman sanan sanomaan. Elikkä Soinikoski puhui siitä, että meidän pitää saada autokantaa uudistettua ja viitasti sillä päästöihin, ja edustaja Hoskonen sanoi tässä, että semmoinen keskimääräinen auto taitaa olla se 12 vuotta vanha Toyota — niin se on kyllä mielestäni ihan maalaisjärjellä pääteltävissä, että jos vaihdat sen 12 vuotta vanhan Toyotasi uuteen vähäpäästöiseen autoon tai sähköautoon, niin sen vanha erkkikin ymmärtää, että siinä ei kyllä päästöjä säästetä. Olin joskus autosähkötekniikan kurssilla, ja siellä kurssin opettaja sanoi, että vaihtamalla vanhan auton uuteen vielä vähempipäästöiseen ei sillä vähempipäästöisellä autolla ajamalla voida säästyneinä ajokilometripäästöinä ikänä peitota auton valmistuksessa syntyneitä päästöjä. Tämä on minun mielestäni semmoinen asia, mikä pitäisi ymmärtää. Kun me kaikki tiedetään, paljonko sähköautoihin ja muihin pitää louhia malmeja, käyttää energiaa siihen, niin ei se ole mahdollista.

Sitten lisäksi vielä, kun nyt rakennetaan näitä sähköverkkoja ja joudutaan tekemään lisämuuntajia, vetämään kaapeleita ja suurentamaan niitä, että ihmiset saavat sähköautollensa latauspistokkeita, niin ensinnäkin siinä tulee valtavat määrät päästöjä, ja lisäksi se, että täällä Helsingissä — tämä nyt on esimerkki — vedetään kaapeleita, niin sähköverkon arvo nousee, ja se tietää kohonneita siirtomaksuja, joita sitten maksaa se mökin mummin sielä Hoskosen kotipaikkakunnalla. Tämä on aika väärin.

Nyt haluaisin kuitenkin semmoisen knoppikysymyksen esittää ministerille: kumpiko teidän tiedoillanne on puhtaampi ajaa: biokaasuauto vai sähköauto? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

17.39 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä päästöasioiden käsittely autojen yhteydessä on todella hyvä asia. Meillä on paljon autoja, joiden päästöt ovat tietenkin ilmakehälle ongelmallisia. Mutta pitää muistaa se, että kun katsoo tällä hetkellä Nord Poolin sähkönhintaa — 460 euroa megawatti — ja sitten kun tiedetään, että ensi talvena meillä tuo sama luku voi olla nelinumeroinen — jopa 1 000 euroa megawattitunnilta — niin se tarkoittaa käytännössä sitä, että sillä sähköautolla, jos joku sen ostaa, vain kaikkein varakkaimmat pystyvät ajamaan. Ja se ei ole millään lailla perusteltu se juttu, että sillä jotakin hyötyä tälle yhteiskunnalle olisi.

Siksi toisekseen, kun olen tässä eduskuntatyötä seuraillut aika tiiviisti viimeisinä vuosina, viime aikoina, sanotaan, että viimeisen 20 vuotta olen aktiivisesti tätä asiaa seurannut, niin voin sanoa, että ihmettelen erittäin suuresti sitä, että meillä on menty semmoiseen ajatteluun, että me olisimme jotenkin huonoja jossakin asiassa. Liikenneasiat osaamme hoitaa hyvin, autot osaamme hoitaa hyvin, metsät osaamme hoitaa hyvin.

Sitten ihmettelen suuresti, kun tällä hetkellä tässä talossa kohistaan, että kaivokset pitäisi panna melkein kiinni — mistä ihmeestä me sitten koboltit otetaan, sinkit, mistä otetaan litiumit sun muut, joilla akkuja tehdään? Tosiasiahan on se, että jos me kaikki tässä Euroopassa halutaan omistaa sähköautot, niin ei meillä riitä raaka-ainevarat. Ei mitenkään ole

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

mahdollista. Elikkä tämä on aivan irrationaalista keskustelua, kun puhutaan näistä uusista autoista.

Siksi, arvoisa puhemies, toivon, että käytäisiin jonain päivänä tässä talossa ihan aito keskustelu näistä päästöistä ja mentäisiin sille rehelliselle tielle, jossa päästöt oikeasti laskeetaan sen mukaan, mitä ne ovat, koska ensi talvi tulee olemaan, arvoisa puhemies, semmoinen valtava pitkä marssi suomalaisille, että me joudumme maksamaan valtavat määriä energiasta, ja ihan sen tautta — osittain sen tautta — kun olemme tästä talosta antaneet mennä läpi näitä vääriä päätöksiä, joiden takia joudumme maksamaan päästökaupan kautta valtavia summia ja olemme osittain tuhonneet kotimaisen energiantuotannon. [Petri Huru: Juuri näin!] Tämä on jotain sellaista, josta en vaikene koskaan, koska minusta suomalaisen veronmaksajan ja suomalaisen ihmisen, suomalaisen perheenäidin, eläkeläisen, vähätuloisen, pienituloisen työntekijän, joka vaikka käy pitkää työmatkaa tehtaassa töissä, etua pitää puolustaa, olkoon auto sitten minkälainen tahansa. [Petri Huru: Juuri näin!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Torniainen.

17.41 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun tämä keskustelu nyt laajeni autoiluun, niin itse kyllä haluaisin sanoa ja haluan todeta sen, että meidän ei pidä syyllistää niitä henkilöitä, jotka ajavat erilaisilla autoilla. Jokainen ajaa sellaisella autolla kuin hän kokee parhaimmaksi ja mihin hänellä on varaa. Me tarvitsemme täällä Suomessa edelleen pitkään myös polttomoottorikäyttöisiä autoja, me tarvitaan bensiinikäyttöisiä, dieselkäyttöisiä, etanolikäyttöisiä autoja, me tarvitaan kaasukäyttöisiä autoja myös pitkälle tulevaisuuteen. Mutta kun puhutaan henkilöautoista ja henkilöautoliikenteestä, niin tosiasia on, että se on viime vuosina sähköistynyt huomattavasti ja sähköautoja ja hybridiautoja on tullut huomattavasti lisää, sekin on totta. Kaikki autot ovat omasta mielestäni tarpeellisia meidän liikenteessä.

Kun puhutaan autojen käyttöistä, niin kyllä oma mielipiteeni on se, että aina on hyvä, jos meidän autojen ikärakennetta saadaan nuorennettua. Silloin myöskin liikenneturvallisuus pystyy paranemaan, autojen ajomukavuus paranee ja myöskin päästöt vähenevät. Se on myöskin tosiasia. Mutta jokainen ajaa sellaisella autolla kuin hän itse kokee tarpeelliseksi ja mahdollisuudet siihen autoiluun ovat. Meillä kaikilla ei ole varaa sähköautoon. Itsekin ajan bensiinikäyttöisellä autolla ja varmaan ajan pitkään tulevaisuudessa myöskin, eli on vain semmoinen tosiasia, jonka itse haluaisin todeta, ettei syyllistetä niitä ihmisiä, jos on erilainen auto. Kaikkia autoja tarvitaan. Tärkeintä on omasta mielestäni se, että meillä on eri polttoaineisiin, eri käyttövoimiin se jakeluverkosto sitten myöskin kunnossa, että joka puolella Suomea pystyy niillä autoilla ajamaan ja liikkumaan riittävän pitkiä matkoja. Se on myöskin tulevaisuudessa tärkeää.

Mutta mitä tulee tähän lakiesitykseen, tähän hallituksen esitykseen, itse toivon, että tämä menee tällaisenaan myöskin valiokuntaan ja siellä saa asianmukaisen käsittelyn aivan varmasti. Näistäkin keskusteluista otetaan siellä huomioon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Lehto.

17.44 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Haluan jatkaa tuota, minkä edustaja Torniainen aloitti, että jokaisella ihmisellä pitäisi olla oikeus ajaa sellaisella autolla kuin haluaa tai on varaa tai mahdollisuutta. Ajatellaan sitä, että itsekin ajelen bensiiniautolla, vähän van-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

hemmalla — en ole nähnyt mitään järkeä sitä alkaa vaihtaa sähköautoon tai hybridiin, kerta siitä tulee taas lisää kulutusta, kun vanha auto toimii hyvin. Jos minä vaihtaisin sen, niin jokuhan sitten kumminkin ostaisi sen bensiiniauton, ei se romuttamolle menisi vielä. Ja sitten kaikilla ei ole mahdollisuutta siirtyä johonkin sähköautoon. Esimerkiksi jos asut vanhassa kerrostalossa, niin ei siellä saada mitenkään sitä päätöstä tehtyä, että sinne tulisi latauspisteitä pihalle. Pitäisi pääkeskus vaihtaa kerrostaloon, pitäisi uudet tolpat laittaa sinne pihalle, kaivaa asfaltit pois. Hirveästi tulisi kulutusta, kun tehtäisiin tätä remonttia.

Toisekseen vaikka oma esimerkki sitten: Asun mökillä, siirtolapuutarhalla, noin 5–6 kuukautta vuodessa. Ei siellä parkkipaikoilla ole minkäänäköistä sähköä. Ei olisi käytännössä ikinä mahdollisuutta ladata omaa autoakaan siellä, ja tätä ei ajatella.

On monta muutakin tapausta. Monilla on kesämökki, mihinkä ei tule sähköä. Pitäisikö sitten, jos haluat viettää aikaa kesämökillä sähköttömänä, vähäpäästöisesti, sinne laittaa latausvehkeet ja kaikki ja taas kuormittaa sitä? Joku ne tulee sinne laittamaan, ja aina tulee lisää kulutusta. Pitäisi huomioida, just niin kuin edustaja Torniainenkin totesi tässä hallituspuolueen jäsenenä, että ei pitäisi liikaa mennä koko aika pakottavaan tyyliin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, arvoisat edustajat, tämä 30 minuuttia, joka tässä vaiheessa keskustelua varten luvattiin, alkaa olla hyvin lähellä täynnä, mutta jos edustajat Mäenpää ja Turtiainen osaavat minuuttiin tiivistää, niin sitten päästetään ministeri vastaamaan.

17.46 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Torniaisen puheenvuoroon, ja sen verran haluan vielä kyllä huomauttaa siitä, että nämä uudet autot ovat turvallisempia: 12 vuotta vanhassa Toyotassa, mikä on se keskimääräinen ikä, on kyllä ABS-jarrut ja airbagit ja turvalaitteet ovat nykyaikaiset.

Mutta sitten, jos sallitte, esitän ministerille kysymyksen. Minä olen pitkään tätä pohtinut, en tiedä siihen itse vastausta, enkä tiedä, tiedätekö tekään, mutta minä toivoisin, että vaikka saisitte siihen vastauksen: Kun Suomessa määritetään tätä keskimääräistä autojen ikä, niin lasketaanko sinne mukaan kaikki amerikanautot ja harrasteautot, joita on rekisterissä mukana? Minulla on itselläni 20-luvun autoja ja on 50-luvun autoja ja 60-luvun [Puhemies koputtaa] autoja rekisterissä. Lasketaanko nämä sinne?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Turtiainen, myös tähän minuuttiin.

17.47 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies! En malta olla tässä tuomatta esille yhtä sähköautoihin liittyvää salaliittoteoriaa, eli että minkä takia sähköautoihin ei kehitetä tämmöistä teholaturia itseensä. Elikkä onko nyt sitten jonkun bisnes tämä teholaturien asentaminen tuonne kylille ja joka paikkaan? Olisi aika helppo autotehtailla asentaa ja kehittää niihin semmoinen teholaturi, että pystyttäisiin ottamaan virtaa ihan mistä töpselistä vain. Tämmöinen mietittäväksi jokaiselle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt ministeri Harakka, olkaa hyvä.

17.48 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä monipuolisesta keskustelusta. Jaan tämän vastauksen tosiaan nyt kahteen osaan, niin kuin tämä hallituksen esitys on, ja ensin näistä päästömanipulaatioista:

Tapasin katsastusmiehen, joka oli hyvin turhautunut siihen, että jopa ne päästömanipulaatiot, jotka hän saattoi siinä havaita, ovat sellaisia, jotka hänen piti päästää läpi, ja tietysti suurinta osaa niistä ei havaita. Nehän ovat jo nyt kiellettyjä. Ne katsotaan kielletyksi muuntamiseksi, mutta tässä nyt selvennetään, että sellaisen toteuttaminen on kiellettyä ja myöskin siihen liittyviä sanktioita.

Tähän liittyen nyt sitten kenelle se vastuu kuuluu: Toki tämä on kuluttajansuoja-asia, eli myyjällä on laaja vastuu siitä, että se ajoneuvo on laillinen, mutta on selvää, että jos sellaisen päästömanipuloidun ajoneuvon hankkii autokaupasta, niin sen autokaupan vastuu on täysin kiistaton.

Kuka valvoo? Poliisi valvoo, ja lisäksi Tulli ja Raja ovat tässä toimivaltaisia viranomaisia.

Sitten edustaja Mäenpää vähän kyseli, onko niin, että nämä päästöt automaattisesti lisääntyvät tämmöisen manipulaation avulla. Tarkoitus oli nimenomaan siis korostaa, että kyse on lähipäästöistä, eli kasvihuonekaasupäästöjen lisäksi tietysti ovat sitten nämä ihmisen terveydelle haitalliset lähipäästöt, jotka tällaisissa tapauksissa automaattisesti lisääntyvät.

Sitten kun mennään näihin etanolimuuntoihin:

Nimenomaan hallituksen linjana on tässä koko ajan ollut, että täytyy olla useita vaihtoehtoja, itse kunkin vapaasti valittavissa olevia vaihtoehtoja, vähentää oman autoilun päästöjä, jos siihen on mahdollisuus. Siksi olemme tässä, jos olette huomanneet, pitäneet erittäin vahvasti biokaasuvaihtoehtoa esillä, sen tuotannon moninkertaistamista ja myöskin esimerkiksi raskaassa liikenteessä kaasurekkojen, ei ainoastaan ostamisen vaan myös liisaamisen, tukea, jotta ei sähköistäminen olisi se ainoa vaihtoehto. Tähän liittyy nimenomaan tämä etanolimuuntamisen helpotus, joka ei ehkä edustaja Soinikoskelle ollut täysin auennut.

Moni autoilija täysin oikein seuraa tätä samaa järjeilyä kuin minkä edustaja Lehto tässä esitti, eli juuri näin, että kokonaisympäristötaseellisesti on edullisempaa ja viisaampaa muuntaa auto puhtaammalle käyttövoimalle, jos mahdollista, sen sijaan että jättää sen jonkun toisen ostettavaksi, kun itse hankkii sähköauton. Tämä on nimenomaan useiden etanoliautoilijoiden lähtökohta, ja siksi sen sijaan että meillä olisi tämmöinen äärimmäisen jäykkä muuntokatsastusjärjestelmä, joka on tähän asti estänyt ja haitannut näitä konversioita, halusimme tulla vastaan.

Edustaja Torniainen on aivan oikeassa: etanoliautoilijat laajasti ottaen ovat pitäneet tätä erinomaisena. Tarkoituksemme on seurata Ranskan ja Ruotsin esimerkkiä siitä, että tällaiset järjestelmät tulisivat mahdollisiksi, ja sillä tavalla laajennettaisiin tätä kokonaisuutta.

Täällä sivuttiin myöskin sinänsä todella aiheellisesti edustaja Hoskosen aloitteesta kysymyksiä raaka-aineiden riittävyydestä ja tästä koko ympäristötaseesta. Tämä on jatkuvasti olennainen kysymys kaikessa ja myöskin hallituksen pohdinnassa siitä, missä määrin kiertotalous olisi vastaus näihin raaka-aineriittävyysoongelmiin. Suomessa varmasti tehdään tältä osin urauurtavaa työtä, ja myöskin tämän akkustrategian osalta, joka työ- ja elinkeinoministeriössä on pantu liikkeelle, varmistaaksemme sen.

Mitä jakeluun tulee, edustaja Torniainen, niin todellakin meillä on juuri nyt työryhmä, joka pyrkii varmistamaan, että se jakelu toimii.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Vielä viimeiseksi kysymys tuista: On ihan selvää, että näitten konversioiden tuki on ollut erittäin tervetullut — ei nyt mikään vallan mullistava, 200 euroa per konversio — ja on tietenkin sääli, että samalla kun nämä kaikki muutkin tuet ovat tässä nyt loppuun varattuja, nyt tätä tukea ei ole enää jaossa. Niihin nyt kuitenkin on pantu muistini mukaan 36 miljoonaa euroa kaiken kaikkiaan. Toisaalta voisin kuvitella, että tämä konversioiden helppous itsessään on kannustin, kun ihmisillä kuitenkin itse kullakin on omien voimavarojensa mukaan aito pyrkimys kantaa tässäkin kortensa kekoon. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle lentoliikenteestä Kambodžan kuningaskunnan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 292/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Edelleen lähetekeskusteluun varataan näin ensi alkuun 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.53 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin suorastaan hämmästynyt, jos tämä 30 minuuttia ei tähän aiheeseen riittä, [Naurua] mutta toisaalta kansanedustajilla on täysi vapaus käyttää puheenvuoroja vapaasti. Älkää ottako tätä suurena haasteena, toivon näin.

Käsiteltävässä esityksessä ehdotetaan todellakin, että eduskunta hyväksyisi Suomen tasavallan hallituksen ja Kambodžan kuningaskunnan hallituksen välisen lentoliikennesopimuksen. Tämä esitys sisältää myöskin lakiehdotuksen sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Tämä Suomen ja Kambodžan välinen lentoliikennesopimus on luonteeltaan kahdenvälinen lentoliikennesopimus. Siinä sovitaan lentoyhtiöiden oikeuksista ja velvollisuuksista, kun ne harjoittavat liikennettä. Siinä on myös määräykset esimerkiksi siitä, miten osapuolet voivat nimetä lentoyhtiöitä käyttämään sopimuksella myönnettyjä liikenneoikeuksia. Sopimus sisältää kansainvälisen käytännön mukaiset vapautukset tietyistä veroista, tulleist ja maksuista kansainvälisen lentoliikenteen osalta.

Tämä sopimus tarjoaa muiden vastaavien sopimusten tavoin vastavuoroisen vapauden lentoliikenteen harjoittamiseen maiden välillä ja niiden kautta sekä niistä kolmanteen maahan. Viikkovuoroista ja jatkokohteista sovitaan sitten tarkemmin ilmailuviranomaisten kesken.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Sopimuksen hyväksyminen ja voimaansaattaminen lisääisi oikeusvarmuutta ja vähentäisi toiminnanharjoittajille aiheutuvia riskejä. Tämä sopimus tulisi voimaan tietyn ajan kuluessa siitä, kun sen edellyttämät toimenpiteet on suoritettu ja niistä ilmoitettu toiselle osapuolelle. Tähän esitykseen sisältyvä lakiehdotus tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

Arvoisa puhemies! Toivon myönteistä kohtelua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitoksia, arvoisa ministeri. — Ja nyt edustaja Ovaska.

17.55 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Kysyisin siitä, että käsittääkseni, kun Kambodžan ja Suomen välillä ei varmaan näitä suoria lentoja liiemmin ole, vaan kaikki menee välilentojen kautta, niin mitä tämä sitten käytännössä muuttaa. Eli mitä tämä sopimus sitten takaa meidän lentoyhtiöille, jotka sitten lentävät esimerkiksi Amsterdamiin, Frankfurtiin — useammin taitaa olla monta välilaskua itse asiassa, kun Kambodžaan mennään. Millä tavalla tämä palvelee?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Torniainen.

17.56 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun äskeisessä asiakohdassa keskusteltiin autoilusta ja autoilun polttoaineista, niin toivottavasti tässä yhteydessä ei ruveta keskustelemaan kovinkaan laajasti, millä polttoaineella eri lentoyhtiöiden koneet lentävät ja kulkevat.

Mutta kaiken kaikkiaan tämä hallituksen esitys on sellainen, että tässähän sopimus edistää kilpailukykyä elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla, ja samalla se avaa uusia mahdollisuuksia lentoliikenteelle Suomen ja Kambodžan välillä. Sopimuksen määräykset tarjoavat molempien maiden liikenteenharjoittajille vastavuoroisen vapauden lentoliikenteen harjoittamiseen maiden välillä ja niiden kautta sekä niistä kolmanteen maahan, kuten edustaja Ovaskakin jo omassa puheenvuorossaan nosti asian esille.

Kaiken kaikkiaanhan tämä on hyvä asia, että sopimuksia tehdään eri maiden välillä, eri maiden kesken, ja saadaan näin säännöt toiminnalle ja kahdenkeskistä lentoliikennettä voidaan harjoittaa. Meillä on ollut tälläkin eduskuntakaudella aika monta tällaista esitystä eri maiden välillä. Joku on tainnut palautua tänne uuteen käsittelyynkin sattuneista syistä, mutta kaiken kaikkiaan itse koen tällaisen asian hyväksi, että ei ole niitä esteitä eri toimijoiden kanssakäymiselle.

Kaiken kaikkiaan hyvä esitys, ja uskon, että tämä menee aika ripeästi myöskin valiokunnassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle luotsauslaiksi ja laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 293/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.58 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys esittää uutta luotsauslakia sekä muutosta sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin. Samalla tämä nykyinen voimassa oleva luotsauslaki kumottaisiin. Kyse on siis luotsauslain kokonaisuudistuksesta, jolla toteutettaisiin hallitusohjelman tavoitetta varmistaa korkeatasoinen osaaminen, riittävä ammattitaito merialueilla. Tämän kokonaisuudistuksen suurimmat muutokset kohdistuvat siten keinoihin, joilla viranomaisen voisi varmistua siitä, että toimijoilla on riittävä osaaminen. Nämä ehdotetut muutokset parantaisivat merenkulun turvallisuutta, kun luotsinkäyttövelvollisuuden ja siitä vapautumisen perusteista säädetään nykyistä täsmällisemmin. Luotseilta ja luotsin käytöstä vapauttavilla henkilupakirjoilla toimivilta varustamoiden henkilöiltä edellytettäisiin nykyistä laadukkaammin todennettua osaamista. Samalla osaamisvaatimuksia täsmennettäisiin, säädettäisiin uudesta tutkintoja vastaanottavan henkilön lupakirjasta.

Tähän esitykseen sisältyy lisäksi luotseille ja luotsausyhtiöille uusia turvallisuusperusteisia oikeuksia ja velvollisuuksia. Laissa säädettäisiin myös luotsausyhtiön velvoitteista, jotka liittyvät luotsauspalvelun tarjoamiseen sekä yhtiön varautumiseen poikkeuksellisiin tilanteisiin. Laki tukee merenkulun jatkuvuutta yhteiskuntaa uhkaavissa häiriötilanteissa nykyistä paremmin. Tällä esityksellä uudistettaisiin myös luotsauslain seuraamusmenettely, jonka myötä Liikenne- ja viestintävirastolla olisi esimerkiksi mahdollisuus määrätä seuraamusmaksu lainvastaisesta toiminnasta.

Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä esitys Suomen merenkulun turvallisuuden varmistamiseksi, ja toivon, että hallituksen esitys seilaa myötätulessa myöskin täällä eduskunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Torniainen, olkaa hyvä.

18.00 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Harakalle tästä lakiesityksen esittelystä. Liikenneturvallisuus myöskin merenkulussa on äärettömän tärkeä asia, ja meille tietysti tuo Itämeri on erittäin tärkeä, kuten myöskin esimerkiksi Saimaan alue, mihin tässä nyt myöskin sitä luotsausta ulotetaan edelleen, vaikka Saimaan kanava ei

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

tällä hetkellä kovin vilkkaassa liikenteessä olekaan — taisi olla, että männä kesänä kaksi alusta siitä kulki läpi. Kuitenkin saattaa olla tulevaisuudessa, että sielläkin on liikennettä, ja on hyvä, että myöskin Saimaan luotsaus on tässä mukana.

Tätä nykyistä luotsauslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että aluksen päällikkö on vastuussa aluksensa ohjailusta myös luotsauksen aikana, ja nykyistä päällikön tiedonantovelvollisuutta ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että se koskisi yksiselitteisesti myös aikaa ennen luotsauksen alkamista, ja päällikkö olisi siten velvollinen sekä ennen luotsauksen alkamista että luotsauksen aikana ilmoittamaan luotsille kaikki ne tiedot, joilla on merkitystä luotsaukselle.

Meillähän tällä hetkellä käytännössä taitaa olla ruotsin tai suomen kielen taito luotsille, ja nytten tässä lakiesityksessä esitetään, että lisäksi tulisi myöskin englannin kielen taito luotsille. Kysyn arvoisalta ministeriltä: Miten te koette tämän nykyisen luotsauslain? Onko tässä ollut ongelmia tai haasteita siitä, että ei ole ollut luotsilla tätä englannin kielen taitoa? Ja sitten: onhan nyt niin, että ne yhtiöt, jotka ovat tälläkin hetkellä pystyneet toimimaan Suomen vesistöillä, pystyvät tämänkin jälkeen toimimaan esimerkiksi tässä rannikon läheisyydessä?

Tietysti on hyvää se, että suomalainen luotsaustoiminta säilyy myöskin tulevaisuudessa, se on myöskin meidän omavaraisuuttamme. Ja itse tietysti toivon, että meillä on ennen kaikkea suomalaisia luotseja täällä, ettei luotsaus mene ulkomaisiin käsiin tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

18.03 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Torniaiselta erittäin hyvä puheenvuoro juuri tästä, että suomalainen luotsaustoiminta on kuitenkin osa omavaraisuutta, ja siitä on pidettävä kiinni.

Jäin pohtimaan tätä samaa kielikysymystä, että nythän meillä tämä suomi tai ruotsi pitää osata hyvin sekä kirjallisesti että suullisesti ja sitten toinen pitää osata vielä tyydyttävästi suullisesti. Eli miten on nyt sitten tämän englannin osalta: minkälaiset kielitaitovaatimukset siinä sitten lopulta on?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Harakka, kaksi minuuttia.

18.03 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitoksia puheenvuoroista. Tässä juuri tämä kielikysymys on ollut yksi tässä valmistelun aikana aika vahvastikin esillä olleista. Tässä voisi ajatella, että nämä luotsin käytöstä vapautettujen henkilöiden kielitaitomuutokset voisivat johtaa siihen, että työvoimamarkkinoiden joustavuus voisi tässä lisääntyä, ja silloin varustamoiden välillä voisi syntyä myöskin vähän kilpailua aiempaa useammin.

Siltä osin, että englantia on tässä se vaadittu pääkieli, noudatetaan kyllä tämän kaikkein kansainvälisimmän liikennemuodon ikään kuin normaalia käytäntöä. Sehän on nytkin pääkieli kaikessa kansainvälisessä liikenteessä. Lisäksi tämän linjaluotsinkirjan on nytkin voinut suorittaa englanniksi, eli ei tämä ole vaikuttanut merenkulun turvallisuuteen erityisemmin.

Todellakin tässä ei nyt varsinaisesti ole pyritty mihinkään merkittäviin muutoksiin tämän kielitaitovaatimuksen osalta, mutta on haluttu hiukan väljentää näitä edellytyksiä juu-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

ri siltä osin, että ne olisivat useamman henkilön käytettävissä, varsinkin silloin kun huolehditaan kaikin tavoin siitä, että merenkulun turvallisuus säilyy. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

18.05 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Oli tuossa äsken jo tarkoitus, mutta painoin vahingossa väärää nappia, että olisi ministeri voinut kerralla vastata.

Merenkulku on lähellä sydäntäni, tietysti erityisesti se, miten merellä seilataan, ja liiketurvallisuus Itämerellä ja Saimaalla, kuten edellisessä puheenvuorossa tuli esille. Pätevillä luotseilla vältetään henkilövahinkoja ja ympäristövahinkoja. Mutta minua alkoi kiinnostaa — ja toivon, että valiokunnassa käydään läpi tämä kielitaitoasia huolellisesti — onko siis niin, että tulee lisäksi vielä nyt joku uusi vaatimus englannin kielen osaamisesta? Haen vain sitä, että onko siellä nyt joitakin sellaisia tosi päteviä luotseja, jotka eivät voisi enää jatkaa tässä ammatissa. Tästä haluaisin kysyä, minkälaisista määristä tässä puhutaan.

Toki on täysin ymmärrettävää, että jos on kansainvälinen toimija ja siellä pitäisi sitten kommunikoida aluksen päällikön kanssa, joka on myös vastuussa, niin ei se oikein savumerkein onnistu, pakko on olla yksi yhteinen kieli. Mutta jos vielä pikkusen enemmän avaisitte tuota kielitaitovaatimusta, tuleeko sitä siis lisää ja mitä se käytännössä tarkoittaisi nykyisille ammattipäteville luotseille. Joskus vain on niin, että se kielitaito ei taivu — miten ne on nyt hoidettu? Jos olet muuten pätevä ihminen etkä vaikka jostain syystä opi jotakin, niin mitä tapahtuu päteville luotseille? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Harakka uudelleen.

18.06 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Merelle tästä kysymyksestä. Siis tälläkin hetkellä meillä on se tilanne, että luotseilla on pohjana merikapteenin pätevyys, ja jonkinlainen englannin kielen taito on siinä ehdottomasti välttämätön. Mutta tässä kyllä käy niin, että jos on luotanut siihen, että vaaditaan erityisen erinomaista suomen tai ruotsin osaamista, niin siinä kohtaa riittävät vaatimukset ovat tässä nyt se asia, jolla pitää pystyä kommunikoimaan näissä tilanteissa turvallisesti. Näin ollen, kuten aikaisemmin sanoin, pätevyysvaatimukset eivät sinänsä muutu, mutta näihin kielitaitovaatimuksiin suhtaudutaan ainakin aiempaa väljemmin.

Myöskin halutaan huolehtia siitä, että meillä on saatavilla riittävästi henkilöstöä näihin tehtäviin. Meillä on merenkulussakin jo työvoimapulaa melko lailla kaikkialla, ja haluamme myöskin vastata näihin haasteisiin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 174/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 25/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 25/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.08 Sanni Grahn-Laasonen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on käsitellyt hallituksen esityksen 174/2022, ja esittelen mietinnön, jossa on kyse uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä. Tämän ehdotuksen taustalla on energiamarkkinoilla vallitseva poikkeuksellinen tilanne. Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota on aiheuttanut voimakasta energian hintojen nousua ja tarpeen vastata tästä seuranneisiin taloudellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin. Myös koronapandemian hiipumisella ja siitä seuranneella kysynnän kasvulla on ollut osaltaan energian hintoja nostava vaikutus.

Ehdotetulla jakeluelvoitelain muutoksella jakeluelvoitteen kulutukseen toimittamista koskevaa velvoitetta nostettaisiin 34 prosenttiin vuonna 2030. Esityksellä pannaan toimeen Marinin hallitusohjelman ilmasto- ja energiastrategian ja keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman tavoitteita, jotka liittyvät taakanjakosektorin päästövähennystavoitteisiin.

Ehdotetulla sääntelyllä pyritään samalla väliaikaisesti alentamaan liikenteen polttoaineiden hintojen alentamalla jakeluelvoitetta 7,5 prosenttiyksiköllä vuonna 2023. Vuoden 2023 jälkeen jakeluelvoitetasoja korotettaisiin kattamaan vuosilta 22 ja 23 toteutumatta jääneet päästövähennykset. Jakeluelvoitteen ylitäytön siirtoa koskevaa sääntelyä lievennettäisiin vuoden 2023 osalta siten, että jakelija voisi siirtää koko vuoden 2023 ylitäytön seuraavan kalenterivuoden jakeluelvoitteeseen. Tätä koskevan 5 b §:n osalta talousvaliokunta kiinnittää huomiota hallituksen esityksen pääasiallinen sisältö -osiossa olevaan virheelliseen viittaukseen 5 §:n 4 momentin voimassaoloon, vaikka tällä on tarkoitettu viitata 5 b §:n 4 momenttiin.

Talousvaliokunnan mietinnön mukaan keskeisimpänä perusteena nyt ehdotetulle sääntelylle samoin kuin kuluvaa vuotta koskevalle jakeluelvoitteen alentamiselle ovat energiamarkkinoiden poikkeukselliset olosuhteet. Samalla nopeasti muuttuva toimintaympäristö tekee myös polttoaineiden hintakehityksen ja ehdotetun sääntelyn vaikutusten ennakoinnista vaikeaa. Myöskään polttoaineen jakelijoilla ei ole ollut mahdollisuutta varautua muuttuneisiin olosuhteisiin ja niiden vaikutuksiin.

Talousvaliokunta pitää vallitsevassa tilanteessa perusteltuna, että polttoaineen pumppuhintojen laskemiseksi käytetään nyt ehdotetun kaltaisia ohjauskeinoja. Talousvaliokunta viittaa tältä osin myös liikenne- ja viestintävaliokunnan lausunnossaan esittämään arvioon liikenneköyhydestä. Talousvaliokunta katsoo, että sääntelyä voidaan pitää perusteltuna

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

myös siltä kannalta, ettei liikennesektori muutoin pystyne reagoimaan äkillisiin polttoaineen hinnanmuutoksiin riittävän nopeasti.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty osin eriäviä arvioita ehdotetun sääntelyn toimivuudesta. Talousvaliokunta kiinnittääkin kriittistä huomiota siihen, että jakeluvetoisuuden lasku vuosina 2022 ja 2023 aiheuttaa merkittävän nostotarpeen velvoitteelle 2024—2030 taakanjakosektorin päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi. Tämä puoltaa poikkeussääntelyn rajoittamista vain välttämättömään. Jakeluvetoisuuden laskun rajaaminen ajallisesti mahdollisimman lyhyeksi aiheuttaa pienimmän häiriön uusiutuvien polttoaineiden tuotannon investointeihin sekä vähentää pumppuhintojen nousupaineita jakeluvetoisuuden taas noustessa päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi.

Talousvaliokunta kiinnittää lisäksi huomiota ehdotetun sääntelyn vaikutusten epävarmuustekijöihin. Myös hallituksen esityksessä on todettu, ettei täyttä varmuutta siitä, miten hintavaikutus lopulta siirtyy polttoaineiden pumppuhintoihin, ole mahdollista taata. Lisäksi hintavaikutukset muuttuvat yhä epävarmummiksi sen myötä, mitä pidemmälle tulevaisuuteen arvioissa edetään. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa esitettyjä hintaennusteita tuleville vuosille on pidetty myöskin osin liian optimistisina sen vuoksi, ettei niissä ole otettu huomioon poikkeuksellisen epävakaa energiamarkkinaa, biopolttoaineiden kestävyyskriteerien kapenemista ja fossiilisten polttonesteiden ennakoitua hintakehitystä.

Lopuksi talousvaliokunta pitää keskeisenä sääntely-ympäristön johdonmukaisuutta. Pitkäaikaisen jakeluvetoisuuden kehityspolun säätämisen voidaan arvioida vaikuttavan myönteisesti tutkimus- ja kehitystoimintaan sekä alan toiminta- ja investointiympäristöön. Talousvaliokunta korostaa, että sääntelyn tulee jatkossakin edistää Suomen edelläkävijäasemaa kestävien biopolttoaineiden markkinoilla. Samalla valiokunta korostaa, että ilmastotavoitteiden saavuttaminen liikennesektorilla edellyttää laajaa keinovalikoimaa. Toimien kustannustehokkuus edellyttää sääntelyltä teknologianeutraaliteetin huomioon ottamista ja erilaisten käyttövoimien kattavaa hyödyntämistä.

Näiden huomioiden jälkeen talousvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 174/2022 sisältyvän lakiehdotuksen.

Tähän mietintöön sisältyy kuitenkin kaksi vastalauseita, kokoomukselta ja perussuomalaisilta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vallin, olkaa hyvä.

18.13 Veikko Vallin ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on lakiesitys, joka uhkaa nostaa liikenteessä käytettävien polttoaineiden hintoja pitkälle tulevaisuuteen. Kyseessä on siis laki, joka velvoittaa sekoittamaan tavalliseen polttoaineeseen kalliimpaa biopolttoainetta. Tätä lakia perustellaan liikenteen päästöjen vähentämisellä. Jos laki astuu voimaan, jakeluvetoisuutta kiristetään ja polttoaineiden hintoja korotetaan entisestään vuosina 2024—2030. Tällä tulisi olemaan merkittäviä vaikutuksia kuluttajiin, kotitalouksiin, kuljetusalan yrityksiin ja koko kansantalouteen. Ne vaikutukset olisivat negatiivisia.

Tässä joitakin perusteluja:

Liikenne- ja viestintävaliokunta kiinnitti huomiota lisääntyvään liikenneköyhyys — siis liikenneköyhyys. Polttoaineiden hintojen korotukset osuvat kipeimmin alimman tuloluokan kotitalouksiin, joissa polttoainekustannukset muodostavat suuren osan kokonaiskulutuksesta. Suomessa liikkuminen vapaasti onnistuu laajoilla alueilla vain henkilöautolla. Tätä ei suuressa kaupungissa asuva ilmastopaniikkiin vajonnut ihminen ymmärrä —

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

eikä näköjään ymmärrä moni kansanedustajakaan. Biopolttoaineen sekoittamista tavallisen polttoaineen sekaan ei pidä pakolla lisätä, jos se nostaa polttoaineen hintaa.

Herra puhemies! Inflaatio riivaa jo nyt Suomea. Hinnat kohoavat, mutta palkat eivät seuraa perässä. Kun kansalaisten käyttövarat hupenevat, alkaa talous sakata. On erittäin huonoa politiikkaa kiihdyttää inflaatiota entisestään lainsäädännön kautta, kuten nyt ollaan tekemässä. Kansanedustajien pitäisi keskittää tekemisensä kansalaisten ostovoiman lisäämiseen eikä hintojen korottamiseen.

Suomen pitää nyt luopua täysin perusteettomasta ilmastokunnianhimesta ja siirtyä muun Euroopan tahtiin ilmastotoimissa. Tähän riittää perusteeksi se fakta, että Suomen itse keksimä kansallinen ja kansalaisia kurittava ilmastokunnianhimo ei vaikuta ilmastoon millään tavalla. Toistan: ei millään tavalla. Liika kunnianhimo ilmastotoimissa, kuten tämä käsittelyssä oleva lakiesitys, köyhdyttää ihmisiä, haittaa yrityksiä ja murentaa hyvinvointivaltion rahoituspohjaa.

Herra puhemies! Siksi me perussuomalaiset teimme tähän vastalauseen, joka sisältää seuraavat kaksi lausumaehdotusta:

”1. Eduskunta edellyttää, että jakeluvelvoitteen tason muutokset eivät aiheuta merkittäviä lisäkustannuksia polttoaineiden hintoihin.

2. Eduskunta edellyttää, että Suomi hakee erityisolosuhteisiin vedoten Euroopan unionilta erillislupaa poiketa jakeluvelvoitteen vähimmäisvaatimuksista.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.17 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Ei voi kuin yhtyä noihin Vallin sanoihin. Tämä polttoaineen hinnan nostaminen keinotekoisesti tällaisella sekoitevelvoitteella aiheuttaa polttoaineen hinnannousua ja sitä kautta tulee vaikuttamaan myös koko kansantalouteen sillä tavalla, että kun polttoaineen hinta nousee, niin hetken päästä palkansaajajärjestöt ovat vaatimassa myös lisää palkkaa, kun polttoaineen hinta on noussut.

Me olemme tässä oravanpyörässä pyörity jo kymmeniä vuosia, ja tämä on ihan älytöntä, mitä tässä nyt aiotaan tehdä. Tämä nostaa kuljetuskustannuksia, tämä nostaa perheiden polttoainekustannuksia. Lapsia ei enää voi kuljettaa harrastuksiin — tällä tulee olemaan myöskin vaikutuksia nuorten ja lasten harrastusmahdollisuuksiin pääsyyn. Tämä on ihan älyvapaata.

Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka johtaa tämän yhteiskunnan nyt ennennäkemättömiin ongelmiin, ja sillä tavalla tästä on ollut pakko tehdä vastalause. Kuten edustaja Vallin äsken sanoi, siellä on perussuomalaisten valiokuntaryhmä tehnyt nuo lausumaehdotukset. Täällä perusteluissa on kirjattu, että talousvaliokunta pitää ilmastonmuutoksen torjuntaa tärkeänä, mutta korostaa, ettei suomalaisten ajaminen liikenneköyhyyteen auta tämän tavoitteen saavuttamisessa.

Tämä on ihan uskomatonta. Meillä on tällä hetkellä kriisejä ympärillä, energiahinta on korkea, sähkön hinta on korkea, on epävarmuustekijöitä, Venäjän käynnistämä sota on luonut vaikutuksia, meillä on korkea inflaatio tällä hetkellä ja meidän rahapolitiikkaammekin tulee kiristymään. Huoltovarmuuden merkitys on tärkeää, ja Suomen erityisolosuhteet pitkien välimatkojen maana ja siihen liittyvät logistiset vaatimukset ovat aivan eri luokkaa kuin muissa maissa. Nyt näyttää siltä, että ministeri Lintilä laajentaa tätä jatkossa myös koskemaan maataloutta, ja tämä on ihan katastrofi suomalaiselle yrittäjälle, kansalaiselle,

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

työntekijälle, eläkeläiselle, lapsiperheille, kaikille. Ihan älyvapaa hallituksen esitys. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

18.20 Sanni Grahn-Laasonen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Hetki sitten esittelin valionkunnan puheenjohtajana tämän mietinnön ja mainitsin siinä, että tähän on tehty vastalauseita, ja nyt käytän puheenvuoron koskien kokoomuksen vastalauseita ja vaihtoehtoa tähän esitykseen. Me ajattelemme, että ilmastomuutoksen pysäyttäminen on erittäin tärkeää, mutta keinot pitää valita tavalla, jotka ovat myös sosiaalisesti kestäviä. Kokoomuksen valiokuntaryhmä kannattaa esityksen mukaista uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitteen alentamista 7,5 prosenttiyksiköllä ensi vuodeksi, eli tältä osin yhdyimme esitykseen, että ensi vuoden osalta lasketaan jakeluvelvoitetta.

Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama liikkumisen hintojen nousu ei saa muodostua ongelmaksi tavallisille suomalaisille ihmisille, jotka nyt painiskelevat arjen kasvavien kustannusten kanssa. Kaikki kallistuu sähköstä polttoaineeseen ja ruuasta asuntolainojen korkoihin ja niin edelleen, ja tämä pitää myöskin hallituksen politiikassaan ymmärtää.

Esitykseen sisältyy myös se, että jakeluvelvoitteen alentamisesta johtuvat vuosilta 22 ja 23 toteutumatta jäävät päästövähennykset katettaisiin korottamalla seuraavien vuosien jakeluvelvoitetta. Tämä on sinällään perusteltua, sillä liikenteen päästöjä on vähennettävä ja jakeluvelvoitteella on ollut ja sillä on merkittävä rooli. Kokoomuksen valiokuntaryhmä ei kuitenkaan pidä realistisena lakiehdotuksen mukaista esitystä, että vuodenvaihteessa 2023—2024 jakeluvelvoitetta korotettaisiin 13,5 prosentista 28 prosenttiin yhden yön aikana. Tämä on aivan liian suuri kertakorotus eikä sitä tule tässä kohtaa hyväksyä. Kokoomuksen valiokuntaryhmä katsoo, että tässä kohtaa on perusteltua pitää nykyisin mukainen jakeluvelvoitetaso vuodelle 2024. Muun muassa liikenne- ja viestintäministeriö on arvioinut, että velvoitetason noustessa 13,5 prosentista 28 prosenttiin hintavaikutus tulee olemaan huomattavasti suurempi kuin hallituksen esityksessä on ilmaistu.

Erittäin voimakkaan ja yhtäkkisen hinnanmuutoksen lisäksi jakeluvelvoitteen nostamisen yhteydessä on vielä huolellisesti arvioitava biopolttoaineiden raaka-aineiden saatavuutta. Liikenteen päästöjen vähentämisessä on käytettävä useita keinoja ja haettava kustannustehokkaimmat ratkaisut. Liikennesähkön sisällyttäminen jakeluvelvoitteeseen on yksi oikea askel, ja hallituksen tulisi aloittaa asian valmistelu. Lisäksi kokoomuksen valiokuntaryhmä ei näe tarkoituksenmukaisena säätää korotetusta jakeluvelvoitetasosta vuodelle 2030 tässä yhteydessä. Venäjän aiheuttama hyökkäyssota tullee vaikuttamaan pitkällä aikavälillä positiivisesti päästöjen vähenemiseen Euroopassa ja Suomessa. Näin tulee siis varmasti käymään, vaikka tietysti emme kukaan olisi toivoneet, että tässä tilanteessa, tässä turvallisuusympäristössä Euroopassa nyt oltaisiin, vaan teemme kaikkemme sen eteen, mitä voimme tehdä Ukrainan tukemiseksi tässä ra'assa Venäjän aiheuttamassa hyökkäyssodassa. Toimintaympäristössä on kuitenkin, kun ilmastopolitiikan kokonaisuutta Suomessa mietitään, merkittäviä epävarmuuksia tuleville vuosille koko Euroopan energiamarkkinoilla. Tässä kohtaa hallituskautta ei tulisi tehdä yksittäisiä päätöksiä, jotka kaventavat liikkumavaraamme rakentaa järkevä ja kustannustehokas liikenne- ja päästöpolitiikan kokonaisuus, jolla saavutetaan päästövähennystavoitteet EU-tasolla ja Suomessa.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Näin ollen, tämän kritiikin siivittämänä, olemme laatineet tämän vastalauseen, jossa on ihan pykälämuutoksia, eli kohtuullistetaan näitä tulevien vuosien prosentteja jakeluvelvoitteissa siten, että tämä on realistista saavuttaa, mikä antaa sitten liikkumatilaa muuttuneessa ympäristössä pohtia ne vaikuttavimmat ja kustannustehokkaimmat keinot ja selvittää myös biopolttoaineiden raaka-aineiden saatavuutta. Toki kokoomuskin lähtee siitä, että meillä tulee olla vakaa investointiympäristö ja meidän tulee panostaa uusiutuviin polttoaineisiin ja uuden teknologian ja uusien ratkaisujen kehittämiseen, ja tältä osin toivomme, että nämä muutokset tässä muuttuneessa ympäristössä eivät kuitenkaan vaikuttaisi heikentävästi meidän investointiympäristöömme. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 252/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 27/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 27/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheen vuoro, edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.24 Mari Rantanen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen tässä hallintovaliokunnan mietinnön.

Ehdotetulla ulkomaalaislain muutoksella lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 110 a §, jonka mukaan tilapäisen suojelun perusteella Ukrainasta paenneille Suomessa myönnettävät oleskeluluvat ovat voimassa koko sen ajan, kun tilapäinen suojelu Euroopan unionissa jatkuu. Ehdotettu lainmuutos koskee sekä ensimmäisten lupien pituutta että jo myönnettyjen oleskelulupien ja niiden osoitukseksi annettujen oleskelulupakorttien voimassaolon jatkumista. Tilapäisen suojelun käyttöönotosta on päätetty oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 4.3.2022. Tilapäinen suojelu on ensimmäisessä vaiheessa voimassa vuoden ajan neuvoston päätöksen voimaantulosta eli 4.3.2023 saakka. Suojelu jatkuu tämän jälkeen automaattisesti vielä vuodella 4.3.2024 asti, ellei neuvosto erikseen päättä sen lakkaamisesta. Neuvosto voi tämänhetkisen täytäntöönpanopäätöksen voimassaolon päättymisen jälkeen vielä päättää pidentää voimassaoloa enintään yhdellä vuodella eli enintään 4.3.2025 asti. Tästä syystä tämän lain ehdotetaan olevan voimassa 4.3.2025 asti.

Ehdotetulla lainmuutoksella vältetään se, että tilapäistä suojelua saavat henkilöt joutuisivat hakemaan jatkolupaa ensimmäisen luvan päättyessä. Ensimmäiset oleskeluluvat umpeutuvat maaliskuussa 2023. Selvityksen mukaan lokakuun puoliväliin mennessä tilapäistä suojelua saavia oli Suomessa noin 40 500, ja maaliskuussa 2023 heitä on arvioitu olevan merkittävästi enemmän. Ottaen huomioon uusittavien oleskelulupien määrän, lupien umpeutumisen samanaikaisuuden sekä tilapäisen suojelun poikkeuksellisen luonteen hallintovaliokunta pitää ehdotettua lainmuutosta tarkoituksenmukaisena sekä viranomaisproses-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

sien sujuvuuden, hallinnon byrokratian ja resurssien käytön näkökulmasta että myös tilapäistä suojelua saavien henkilöiden itsensä kannalta.

Oleskelulupa osoitetaan oleskelulupakortilla. Ehdotuksen mukaan myös jo myönnettyjen oleskelulupakorttien voimassaolo jatkuu suoraan lain nojalla koko sen ajan, kun oleskelulupa on voimassa, vaikka kortissa olisi edelleen merkitty luvan päättymispäiväksi 4.3.2023. Henkilö voi kuitenkin halutessaan hakea uutta oleskelulupakorttia Maahanmuuttovirastolta. Uusi kortti voi olla tarpeen esimerkiksi matkustamista varten.

Valiokunta pitää tärkeänä, että oleskeluluvan jatkumisesta ja mahdollisuudesta hakea uutta korttia tiedotetaan tilapäistä suojelua saaville mahdollisimman tehokkaasti. Poliisilla ja Rajavartiolaitoksella on ulkomaalaislain mukaista ulkomaalaisvalvontaa suorittaessaan mahdollisuus tarkistaa henkilön oleskeluluvan ja oleskelulupakortin voimassaolo suoraan UMA-järjestelmästä. Ulkomaalaisvalvontaa kuitenkin sujuvoittaa, jos oleskelulupakorttiin on merkitty ajantasainen luvan voimassaoloaika.

Osana Euroopan unionin laajuista toimenpidepakettia on julkaistu toukokuussa 2022 tilapäisen suojelun rekisteri, jonka tarkoituksena on tukea jäsenvaltioiden välistä tiedonvaihtoa Ukrainan sotaa pakenevien tehokkaan suojelun mahdollistamiseksi ja jotta jäsenvaltiot voivat tunnistaa mahdollisia päällekkäisiä rekisteröintejä ja vähentää väärinkäytösten riskejä. Lähtökohtana on, että tilapäisen suojelun lupa on myönnetty henkilölle vain yhdessä jäsenvaltiossa. Rekisteriä käyttöön otettaessa keväällä 2022 on 23 jäsenmaata ilmoittanut ottaneensa tai aikovansa ottaa rekisterin käyttöön. Rekisteri mahdollistaa jäsenmaiden hakemustiedon ristiinvertailun, jonka avulla esimerkiksi Suomen on mahdollista saada tietoa hakijoista, jotka ovat hakeneet ja mahdollisesti saaneet tilapäistä suojelua toisessa jäsenmaassa.

Lisäksi Maahanmuuttovirasto on ohjeistanut internet-sivuillaan tilapäisen suojelun hakijoita ja saajia ilmoittamaan virastolle, mikäli he ovat poistumassa pysyvästi Suomesta. Ilmoituksen saaminen on merkityksellistä vastaanottokapasiteetin kannalta, minkä ohessa sen on tarkoitus toimia keinona kontrolloida tilapäisen suojelun hakijoiden ja saajien pysyvää Suomesta poistumista ehkäisten aiheettomien hakemusten käsittelyä ja tarpeettomien oleskelulupien olemassaoloa.

Mietintö ei ole yksimielinen, vaan mietintöön sisältyy yksi vastalause, jossa on pykälämuutosehdotus ja lausumaehdotus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, poissa. Edustaja Talvitie, poissa. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

18.29 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Odotan tuossa mielenkiinnolla myös perussuomalaisten vastalauseen mukaista muutosesitystä, joka varmaan tuossa pian tulee.

Mutta ihmettelen sitä, kun me monesti keskustelemme täällä eduskunnassa, että meidän tulee EU-direktiivien ja EU-asetusten vuoksi tehdä tietynlaista lainsäädäntöä, ja nyt sitten valtioneuvosto on — luen tätä hallintovaliokunnan perussuomalaisen valiokuntaryhmän vastalauseetta, jossa tämä todetaan — on ilman varsinaista velvollisuutta päättänyt laajentaa tätä direktiiviä myös kolmansien maiden kansalaisiin eikä vain ukrainalaisiin, mikä tietysti olisi täysin ymmärrettävää tässä tilanteessa. Tämä mahdollistaa myös järjestelmän laajamittaisen hyväksikäytön, ja tilastojen perusteella täällä ovat isona ryhmänä Venäjän, Nigerian ja Irakin kansalaiset, ja ihmettelen tätä todellakin. Niin kuin perussuomalaisten valiokuntaryhmä on todennut, hallituksen esitys on perusteltu Ukrainan sodan jatkuessa,

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

mutta kuitenkin muiden kolmansien maiden kuin Ukrainan kansalaisille tilapäisen suojelun perusteella myönnettävien oleskelulupien voimassaoloaikaa ei tulisi automaattisesti jatkaa. Tämä nyt on aika erikoista.

Tässä meille tuodaan paljon esityksiä. Kuten sanoin, ensin puhutaan aina siitä, että ”EU-oikeus edellyttää”, mutta nyt mennään sen yli. Ja sitten toiseksi: Venäjän hyökkäyksen vuoksi olemme joutuneet täällä käsittelemään erilaisia asioita, ja ukrainalaisten suojelu on aivan erittäin ja erinomaisen tärkeää, mutta tässä nyt ujutetaan kyllä taas näitä maahanmuuton kanavia auki, kun luemme jatkuvasti mediasta, että täällä on kovia paineita ja kymmeniätuhansia ihmisiä, ehkä enemmänkin, on saapumassa Eurooppaan. Niin nyt en kyllä oikein ymmärrä, mistä tässä on kyse, semminkin, kun monet myös hallituspuolueen edustajat puhuvat siitä, että meidän pitäisi taloutta tasapainottaa, niin tämä ei nyt kyllä ole ihan linjassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

18.32 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Esittelen tässä nyt perussuomalaisten tähän lakiin liittyvää vastalauseetta, joka nimenomaan lähtee siitä, että silloin, kun tämä tilapäisen suojelun direktiivi otettiin EU:ssa käyttöön, Suomi päätyi laajentamaan direktiivin soveltamisalaa nimenomaan kolmansien maiden kansalaisiin, siis muihin kuin ukrainalaisiin. Silloin, kun tästä asiasta eduskunnassa ja valiokunnassa puhuttiin, lähtökohta oli se, että se ei ole siinä kohtaa automaatio vaan että näiden henkilöiden, jotka liittyvät Venäjän hyökkäykseen Ukrainassa, tulisi kuitenkin lähtökohtaisesti palata omaan kotimaahansa. No, Suomi päätyi tosiaan tähän, ja nyt se näkyy tilastoissa sellaisena, että Ukrainan kansalaisten lisäksi suurimpia hakijaryhmiä ovat todella siis Venäjän, Nigerian ja Irakin kansalaiset näissä tilapäisen suojelun saaneissa. Kun kuitenkin tässä kohtaa tulee nyt tällainen pidenys ja laajennus, niin perussuomalaiset esittivät pykälämuutosta siten, että, niin kuin hyvin tiedämme, mekin haluamme ilman muuta suojella sotaa pakenevia ukrainalaisia ja tämä esitys näiden lupien jatkamiseksi on ihan täysin perusteltu, mutta tässä kohtaa olisi nyt hyvä kyllä katsoa nämä muut kolmansien maiden kansalaiset, joiden osalta pitäisi arvioida, onko sille suojelulle tarvetta vai ei. Ja se ensisijainen lähtökohta on, että sinne omaan kotimaahan palataan.

Muilta osin me emme luonnollisestikaan tätä lakiesitystä vastustaneet. Mutta nyt olisi tässä tilanteessa... Tässähän ei puhuta siis valtavan suurista määristä muita kolmansien maiden kansalaisia, jolloin tämä ehdottamamme pykälämuutos ei olisi myöskään millään tavalla Maahanmuuttoviraston resursseja syövää, vaan tällainen välipiste menisi normaalissa työssä ja normaalissa harkinnassa, jossa katsottaisiin, onko tälle tilapäiselle suojelulle Suomessa tarvetta.

No, sitten näissä kuulemisissa ja asiantuntijalausunnoissa on käynyt ilmi, että tiedonvaihto jäsenvaltioiden välillä ei edelleenkään toimi siten kuin pitäisi. Tässä ei ole myöskään kerätty sormenjälkitietoja biometriseen Eurodac-sormenjälkitietokantaan, joka on tällä hetkellä käytössä muiden kansainvälistä suojelua saavien hakemusten käsittelyssä. Tämä tietysti aiheuttaa sen murheen ja probleemin, että jos me emme tiedä, että henkilöitä suojellaan useammassa maassa, niin se ei ole kovin järkevää. Tässä olisi kannattanut tietysti ottaa nämä sormenjälkitiedot käyttöön. Tältä osin näillä perustein esitimme tähän 110 a §:ään, joka nyt lisätään ja jossa tätä suojelua jatketaan vuoteen 2025, jos EU ei tätä ti-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

lapäisen suojelun direktiiviä lopeta olemasta voimassa ennen sitä, että tätä ei sovellettaisi kansalaisuudettomiin henkilöihin ja muihin kolmannen valtion kansalaisiin.

Sen lisäksi me esitimme lausumaa — luen sen tässä — jossa ”eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin jäsenvaltioiden välisen tiedonvaihdon edistämiseksi siihen liittyen, onko henkilö hakenut tai saanut tilapäistä suojelua myös toisessa jäsenvaltiossa”. Se olisi varmasti kaikkien etu ja etu myöskin siinä, että ensinnäkin väärinkäytöksiltä välttyttäisiin ja että sekä meidän että koko Euroopan taloudellinen tilanne mahdollistaisi tämän suojelun asianmukaisen toteuttamisen. Silloin näistä väärinkäytöksistä tai sellaisesta suojeluasemasta, jota ei enää tarvita, tulisi tässä tilanteessa luopua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

18.37 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Mari Rantasen tekemiä esityksiä, mitä hän tuossa puheessaan nosti esille: pykälämuutosta ja vastalausesta.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaista etusijaa aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2026 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023—2028 koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 128/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 13/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Edustaja Turtiainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.38 **Ano Turtiainen vkk:** Arvoisa puhemies! Esitän, että tämä vihreän siirtymän hankkeisiin liittyvä hallituksen esitys hylätään. Perussuomalaiset esittivät jo valiokunnassa tämän esityksen hylkäämistä, joten he ovat olleet tässä oikealla asialla. [Petri Huru: Niin kuin aina!]

Hyvät kollegat! Edessämme on pula-aika, halusitte sitä tai ette, ja on ihan turha ulista, että Venäjä olisi siihen syyllinen. Syyllinen siihen on tämä eduskunta. Jos jotain hyvää tuosta on ihan pakko sanoa, niin seuraapahan tästä ainakin niin kutsuttua kiertotaloutta, ja ihan ruohonjuuritasolle saakka. Kun köyhtyvän kansan katkeruus uhkaa jo vallanpitäjiä, pyritään se kanavoimaan Venäjä-vihaksi. Tässä vaanii jopa ruskean hullutuksen uhka, enkä tarkoita nyt kansalaisille jo suositeltuja kakkapusseja sähkökatkojen varalle vaan aivan todellista ihmisvihaa, jonka alalaji on Venäjä-viha.

Hallituksen esityksen keskeisenä tavoitteena on ”vihreän siirtymän eräiden investointien edistäminen nopeuttamalla niitä koskevien lupahakemusten käsittelyä aluehallintovirastoissa ja niitä koskevien valitusten käsittelyä hallintotuomioistuimissa”. Tällainen ohituskaista vihersiirtymälle aavissa ja hallinto-oikeudessa on yhtä oikeudenmukaista kuin

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

sähköakkutuotanto Kongon litiumkaivoksissa puurtaville lapsityöläisille. Tätä muuten sie-
täisi miettiä siellä vihreiden puolueoimistolla ja eduskuntaryhmässä.

Päivänvaloon tuon senkin, että mediapimennossa ujutetaan nyt läpi WHO:n uutta pan-
demiasopimusta ja EU:n digi-ID:tä, joka ajaa meitä kohti totalitaarista sosiaalista pistey-
tystä. Vihreä siirtymä on myös osa tuota samaa suurta nollausta, jossa et omista mitään ja
olet muka onnellinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie poissa. —
Edustaja Huru, olkaa hyvä.

18.41 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä nyt käsittelyssä olevassa hal-
lituksen esityksessä esitetään vihreän siirtymän hankkeille väliaikaista etusijaa. Tässä on
muutamia ongelmallisia kohtia, eikä vähimpänä tämä vihreiden hankkeiden käsittelemi-
nen kiireellisenä, koska se voi merkitä käytännössä muiden lupahakemusasioiden käsitte-
lyn hidastumista. Lisäksi emme pidä myöskään hyvänä tässä esityksessä tehtyä valintaa
käyttää etusijan kriteerinä do no significant harm -periaatetta. Tämän merkityssisältöä ei
ole vielä tarkennettu EU:ssa tai edes kansallisella tasolla, joten on tosiaankin epäselvää,
mitä tämän periaatteen edellyttäminen nopeutetussa lupaprosessissa tarkoittaisi käytännös-
sä. Tällä hetkellä ei ole edes selvää, mitä tämän do no significant harm -periaatteen mukai-
sella ”merkittävällä haitalla” tarkoitetaan.

Lisäksi vihreän siirtymän hankkeista voi myös olla alueellisesti merkittävää haittaa. Esi-
merkiksi Satakunnassa on useita hankkeita aurinko-tuulivoimaloille, joiden alta kaadetaan
jopa yli tuhat hehtaaria metsää, kun samaan aikaan puhumme metsäkadosta.

Korostamme myös yritysten toimintaympäristön vakauden ja ennustettavuuden merki-
tystä, mikä on perusedellytyksiä suotuisalle investointiympäristölle.

Myöskään tämä, että muut lupahakemusasiat viivästyvät nykyisestä, ei ole kannatetta-
vaa.

Arvoisa puhemies! Teenkin perussuomalaisten ympäristövaliokunnassa tekemän vasta-
lauseen mukaisen esityksen, että nämä lakiehdotukset hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

18.43 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Hurun tekemiä hylkäyses-
ityksiä. Edustaja Huru perusteli hyvin asian, eikä ole tässä muuta lisättävää. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä an- netun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaal- la annetun lain 2 §:n ja rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain 20 §:n muuttami- sesta

Hallituksen esitys HE 112/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 26/2022 vp

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.44 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on laittomasti maassa oleskelevien eli paperittomien terveyspalvelujen laajentaminen kiireettömään hoitoon. Esitän perussuomalaisten vastalauseen mukaisesti, että esitys hylätään.

Jo etukäteen oli selvää, että kiireettömien sote-palveluiden tarjoaminen laittomasti maassa oleville ei ole järkevä idea. Valiokuntakäsittelyn aikana nousi esiin lukuisia syitä, jotka vahvistivat tätä käsitystä entisestään. Kuten tavallista, esityksen tarpeellisuutta perusteltiin epämääräisillä ja yksilöimättömillä viittauksilla kansainvälisiin sopimuksiin. Valtiovarainministeriö kuitenkin esitti jo esityksen perusteluissa, ettei ihmisoikeussopimuksissa linjata, minkä tasoiset tai laajuiset palvelut toteuttaisivat henkilön oikeutta terveyteen.

Monissa muissa maissa laittomasti maassa oleville tarjotaan merkittävästi vähemmän palveluita kuin Suomessa, jos niitä tarjotaan lainkaan. Väite siitä, että nykyinen lainsäädäntö olisi ristiriidassa Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa, ei siis yksiselitteisesti pidä paikkaansa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on kuullut syksyn aikana useaan otteeseen useita eri asiantuntijoita, jotka ovat tuoneet esiin Marinin hallituksen riittämättömän rahoituksen vuodenvaihteessa aloittaville hyvinvointialueille. Rahaa ei puutu pikkusummia, vaan vaje on jopa puolentoista miljardin luokkaa [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] — toistan: puolentoista miljardin luokkaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Eipä kiinnosta hallitusta!]

Tässä tilanteessa, jossa hoitohenkilökunnasta on kova pula eivätkä rahat riitä edes nykyisten palveluiden järjestämiseen laillisesti maassa oleville vaan paine asiakasmaksujen korottamiseen on kova, ei ole varaa jakaa rajallista kakkua sellaisille henkilöille, jotka eivät maksa edes niitä asiakasmaksuja.

Huolestuttavinta esityksessä on kuitenkin se, että hallitus tuntuu elävän haavemaailmassa täysin irrallaan vallitsevasta todellisuudesta. Meillä on naapurina laitonta hyökkäyssotaa käyvä maa, joka ei ole epäroinyt tappa tuhansia siviileitä naapurimaassaan silmää räpäyttämättä, maa, joka jo aikaisemmin on kokeillut laittomien rajanylitysten käyttöä Suomea vastaan maamme pohjoisosassa, maa, jonka liittolainen pyrki aiheuttamaan kaaosta Baltian maissa ja Puolassa lähettämällä pyrkimään rajan yli laittomasti tuhansia kolmansista maista houkuttelemiaan henkilöitä yhteiskuntarauhan järkyttämiseksi.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan kuulemisissa nousi esiin ilmeinen turvallisuusriski, joka esityksen hyväksymisestä seuraisi. Tilanteessa, jossa Eurooppaa kohtaa merkittävin kriisi sitten toisen maailmansodan, antaisimme naapurimaallemme käteen terveydenhuoltojärjestelmäämme osoittavan asean. Esitys mahdollistaisi sen, että Venäjältä lähetettäisiin tuhansia ihmisiä Suomeen osana hybridioperaatiota, joka pyrkisi ylikuormittamaan yhteiskuntamme kantokyvyn. Turvallisuusriskeistä varoitti HUS, niistä varoitti sisäministeriö ja niistä varoitti suojelupoliisi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh! — Sanna Antikainen: Mutta hallitus ei välitä!]

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Hyvä hallitus, miksi te ette kuunnelleet näitä asiantuntijoita? Haluatteko te tehdä Suomesta turvasataman oikeutta pakoileville tahoille, jopa sotarikollisille, ja mahdollistaa heille mahdollisimman helpon ja mukavan elämän sekä tarjota kaikki yhteiskunnan palvelut suomalaisen veronmaksajan kustannuksella?

Esitän, että tämä lakiesitys hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

18.47 **Kaisa Juuso ps:** Arvoisa puhemies! Kun tätä valiokunnassa käsiteltiin, pyysimme tietysti myöskin tietoa siitä, miten muissa EU-maissa kiireetöntä terveydenhuoltoa laittomasti maassa oleville myönnettiin. Saimme siitä liitteen mukaisesti tiedon, että esimerkiksi Tanskassa täysi-ikäisillä paperittomilla on oikeus kiireelliseen hoitoon — ei kiireettömään hoitoon, vain kiireelliseen hoitoon — sekä lisäksi mahdollisuus hiv-testaukseen, mutta ei kuitenkaan hoitoa siihen hi-virukseen, eli tämä on erittäin, erittäin suppea. Ja samaten Saksassa laittomasti maassa oleskelevilla ei ole oikeutta ensiapua laajempaan julkiseen terveysvakuutukseen. Se, että täällä on esitetty väitteitä siitä, että meillä olisi kansainvälisiä velvollisuuksia tarjota kiireetöntä hoitoa paperittomille, ei pidä paikkaansa, kuten edustaja Juvonen tuossa totesi. Kannatan siis edustaja Juvosen hylkäysehdotusta. [Puhemies: Kiitoksia!] — Ja, arvoisa puhemies, en lopettanut vielä.

Toinen asia: Tämä esitys on kokonaisuudessaan erittäin merkittävä. Siinä ei turvallisuushkia mielestäni ole huomioitu tarpeeksi. Suomen talous ei ole siinä kunnossa, että voisimme tällaisia myöntää. Myöskin hallituksen toimintakyky on, kuten tänään on käynyt ilmi, hieman kyseenalainen. Esitänkin, että otamme tässä asiassa tuumaustauon ja miehitimme tätä vielä joulunpyhien ylitse ja pannaan asia pöydälle 10. tammikuuta 23 asti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt sitten keskustellaan vain pöytäyksestä. — Edustaja Rantanen, Mari.

18.49 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Kannatan pöytäystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt keskeytetään täysistunto 15 minuutiksi.

Täysistunto keskeytettiin kello 18.50.

Täysistuntoa jatkettiin kello 19.06.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Eduskunnan täysistunto jatkuu.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Asian käsittelyä jatketaan huomenna pidettävässä täysistunnossa, jolloin äänestetään pöytäysesityksestä.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 148/2022 vp

Lakialoite LA 42/2020 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 14/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Avaan keskustelun. Edustaja Antikainen, olkaa hyvä. [Sanna Antikainen: Otin puheen-
vuoroni pois!] — Selvä. Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.08 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä yhdenvertaisuussuunnittelu ja yhdenvertaisuuden edistäminen laajenisivat koskemaan myös varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palveluntuottajia. Häirinnän määritelmää muutettaisiin niin, että häirintä voi kohdistua myös ihmisryhmään.

Yhdenvertaisuussuunnittelun ja yhdenvertaisuuden edistämisen osalta on kyseenalaista, muuttaako tai parantaako hallituksen esitys nykytilaa. Jo nyt varhaiskasvatustalaki vaatii yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämistä, ja suunnitelmallista tasa-arvotyötä toteutetaan jo varsin laajasti ja kokonaisvaltaisesti alle kouluikäisten lasten kasvatusta ja opetustyössä.

Hallituksen esityksen toteutuessa varhaiskasvatuksen velvoitteet laajenevat, vaikka samaan aikaan varhaiskasvatuksessa kärsitään laajasta resurssipulasta. Kaikki ylimääräinen hallinnollinen työ, jota hallitus nyt tällä esityksellä lisää, vie aikaa ja resursseja varhaiskasvatuksen ydintoiminnasta eli lasten kasvatuksesta ja huolenpidosta.

Esityksen valmistellut TEMin kolmikantainen työryhmä ylitti sille annetun mandaatin yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvelvollisuuden laajentamisen osalta. TEMin työryhmän tehtävänä oli kokonaistoimeksiannon mukaan arvioida viranomaisten tehtävien ja toimivallan riittävyyttä sekä mahdollisia muutostarpeita yhdenvertaisuuslain valvonnassa. Työnantajien velvollisuudet yhdenvertaisuuden edistämiseksi rajautuvat siten selvästi työryhmän mandaatin ulkopuolelle. Näin ollen ehdotusta ei ole valmisteltu asianmukaisesti, eikä sitä tulisi toteuttaa tämänkään takia.

Hallituksen esityksessä esitetään yhdenvertaisuuslakia muutettavaksi niin, että häirintä voi kohdistua yksilön lisäksi myös ihmisryhmään. Käytännössä tämä tarkoittaisi myös sitä, että yhdenvertaisuusvaltuutettu ja yhdenvertaisuutta edistävä yhteisö voisivat viedä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan myös sellaisen puhtaasti heidän arvioonsa perustuvan syrjintäasian, jossa ei voida yksilöidä yksittäistä asianomistajaa. Tällainen hämärtää oikeusvaltion laillisuusperiaatetta, jonka mukaan kansalaisten on voitava selvästi ennakoida, mikä on kiellettyä. Hallituksen esitys lisäisi mahdollisuutta hyvin tulkinnanvaraisiin syrjintätapauksiin, joissa pahimmillaan voi olla kyse mielivallasta ja poliittisista tai henkilökohtaisista erimielisyyksistä. Asian vieminen lautakuntaan ilman yksilöityä asianomistajaa voi aiheuttaa kunnan näkökulmasta vaikeaselkoisia tilanteita.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Tavoite työnantajien sekä tavaroiden ja palveluiden tarjoajien velvollisuudesta tehdä kohtuullisia mukautuksia vammaisille ihmisille on sinänsä kannatettava, mutta tältäkin osin esitystä ei ole kuitenkaan valmisteltu asianmukaisesti. Ehdotus valmisteltiin OM:n työryhmässä, joka ei ollut kolmikantainen. Työelämää koskeva lainsäädäntö on valmisteltava kolmikantaisesti. OM ei kuitenkaan jostain syystä halunnut noudattaa tätä sääntöä.

Ehdotuksen sisällön osalta on todettava, että se lisäisi oikeudellista epävarmuutta. Hallituksen esitykseen sisältyvät perustelut ehdotukselle ovat hyvin niukat. Sekä työnantajien että tavaroiden ja palveluiden tarjoajien olisi kovin vaikea hahmottaa, mitä laki heiltä edellyttää. Vaikka hallituksen esityksellä on hyvä tavoite, se on niin puutteellisesti valmisteltu, ettei sitä ole mahdollista tässä muodossa hyväksyä. Hallituksen on ryhdyttävä tältä osin toimenpiteisiin valmistellakseen eduskunnalle kohtuullisia mukautuksia koskeva uusi esitys, joka on sopusoinnussa vammaisyleissopimuksen lähtökohtien kanssa.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella esitän, että hallituksen esitykseen HE 148/2022 sisältyvät lakiehdotukset hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

19.12 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi kannatan edustaja Lehdon tekemää perussuomalaisten vastalauseeseen sisältyvää hylkäyesitystä.

Valiokunnan kuulemisessa kävi ilmi, että sen lisäksi, että esityksen vaikutukset ja kustannukset on arvioitu alakanttiin, sen valmistellut työryhmä myös ylitti mandaattinsa. Työryhmän toimeksianto oli arvioida viranomaisten tehtävien ja toimivallan riittävyttä sekä mahdollisia muutostarpeita yhdenvertaisuuslain valvonnassa, mutta työryhmä kuitenkin tuotti tämän ehdotuksen, jossa ehdotetaan kaikkea muuta, kuten lisää velvollisuuksia työnantajille. Tämä ei ollut työryhmän tarkoitus, eikä esitystä ole siksi valmisteltu asianmukaisesti. Näin meille lausui Elinkeinoelämän keskusliitto, jonka näkemykseen on helppo yhtyä.

Arvoisa herra puhemies! Esityksen isoin ongelma on, että sen mukaan yhdenvertaisuutta edistävä yhteisö, jota ei ole tarkkaan määritelty, voi viedä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan häirintänä sellaisen syrjintäasian, jossa ei yksilöidä yksittäistä asianomistajaa eikä edes esitetä, että yksilöön olisi kohdistunut syrjintää. Tämä hämärtäisi oikeusvaltion laillisuusperiaatetta, jonka mukaan kansalaisten on voitava selvästi ennakoida, mikä on kiellettyä. Muun muassa Kuntaliitto lausui valiokunnalle, että häirintään voidaan puuttua ja puututaan jo nykyisen lainsäädännön puitteissa. Nyt sen sijaan luodaan mahdollisuus uhrittomiin syrjintätapauksiin, siis kiusantekoon ja silkkaan mielivaltaan.

Arvoisa herra puhemies! Esityksen paras osa on vammaisille henkilöille esitetyt kohtuulliset mukautukset, joita sinänsä kannatan lämpimästi. Tältäkin osin ongelmana kuitenkin on, että esitystä ei ole valmisteltu asianmukaisesti kolmikantassa eikä esitys sisällä asianmukaisia vaikutusarvioita. Kannatan lämpimästi, että hallitus valmistelisi kohtuullisista mukautuksista hyvin valmistellun uuden esityksen, joka sisältää vaikutusarvioinnit.

Tämä esitys kuitenkin sisältää niin paljon ja niin vakavia puutteita, että sellaisenaan sitä ei voi hyväksyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

19.14 **Sanna Antikainen ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tätä asiaa on käsitelty myös sivistysvaliokunnassa, ja perussuomalaiset jättivät tästä aiheesta eriävän mielipiteen. Yhdenvertaisuussuunnittelu laajennettaisiin koskemaan myös varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja tuottajia.

Suurimpana ongelmana tässä on se, että lakiin sisältyy uusi häirintäilmiantokanava, jonka mukaan häirinnän voidaan jatkossa tulkita kohdistuvan myös ihmisryhmään, ilman varsinaista asianomistajaa. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että yhdenvertaisuusvaltuutettu tai yhdenvertaisuutta edistävä yhteisö voisi viedä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan kanteluna sellaisen vain puhtaasti heidän arvioonsa perustuvan syrjintäasian, jossa ei olisi asianomistajaa eikä siis rikokselle minkäänlaista uhria. Tämä voisi pahimmillaan johtaa jopa mielivaltaan. Tällainen toiminta ylittää hämärtää oikeusvaltion laillisuusperiaatetta, jonka mukaan kansalaisten on selvästi voitava ennakoida, mikä on kiellettyä. Tämä hallituksen esitys lisää mahdollisuutta hyvin tulkinnanvaraisiin syrjintätapauksiin, joissa pahimmillaan voi tosiaan kyse olla mielivallasta ja jopa poliittisista tai henkilökohtaisista erimielisyyksistä. Myös Kuntaliitto on huomauttanut lausuntopalautteessaan, että asian vieminen lautakuntaan ilman sitä yksilöityä asianomistajaa, eli siis rikoksen uhria, voi aiheuttaa kunnan näkökulmasta erittäin vaikeaselkoisia tilanteita.

Yhdenvertaisuussuunnittelun ja yhdenvertaisuuden edistämisen osalta on kyseenalaista, muuttaako tämä hallituksen esitys tai parantaako se nykytilaa mitenkään, nimittäin esimerkiksi varhaiskasvatuksessa laki vaatii jo nyt yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämistä. Kuntaliitto on myös palautteessaan huomauttanut, kuinka laajasti tätä suunnitelmallista tasa-arvotyötä toteutetaan jo nyt alle kouluikäisten lasten kasvatus- ja opetustyössä. Varhaiskasvatuksessa jokaiselle lapselle on esimerkiksi laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Voidaan siis arvioida, ettei esityksen mukainen yhdenvertaisuussuunnittelu siellä varhaiskasvatuksessa käytännössä muuta saati paranna tasa-arvoa varhaiskasvatuksen eri yksiköissä vaan sen käytännön seuraamukset ulottuvat lähinnä hallinnollisen työmäärän lisääntymiseen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen toteutuessa varhaiskasvatuksen kohdalla velvoitteet laajenevat, vaikka samaan aikaan varhaiskasvatuksessa kärsitään erittäin laajasta resurssipulasta. Esityksessä arvioidaan lain vaatimien suunnitelmien laadinnan vievän ensimmäisellä kerralla kaksi tuntia, ja tämä kahden tunnin arvio on asiantuntijoidenkin mukaan täysin alakannttiin. Ylipäätään kaikki tällainen ylimääräinen hallinnollinen työ, jota hallitus tällä esityksellään varhaiskasvatuksessa lisää, vie aikaa ja resursseja varhaiskasvatuksen ydintoiminnasta eli lasten kasvatuksesta ja huolenpidosta. Esitys on lasten varhaiskasvatuksen kannalta turha tai pahimmillaan jopa haitallinen, niin kuin sanoin, sen hallinnollisen taakan lisääntymisen vuoksi, ja tämä aiheuttaa resurssipulasta kärsivälle varhaiskasvatuksen henkilöstölle kohtuutonta kuormitusta. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 228/2022 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 17/2022 vp

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.19 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten mielestä hallituksen esitys varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentamisesta on kokonaisuutena sekava, varhaiskasvatuksen ongelmia kasvattava ja julkista taloutta heikentävä. Perussuomalaiset ei ylipääntään ole kannattanut näiden maksujen jatkuvaa alentamista, sillä niitä on jo alennettu kolmeen otteeseen vuosina 2018 ja 21 ja lisäksi tulorajojen indeksikorotukset 1.8.22 alensivat maksuja, eli tämä olisi jo neljäs puuttuminen hyvin lyhyellä aikavälillä.

Tämä esitys on yksi näistä kiireellä tuoduista esityksistä, missä ei ole ollut lausuntokierrosta ennen kuin se on tuotu eduskuntaan, ja sen kyllä huomaa. Esitys on tavoitteeltaan epäjohdonmukainen. Sillä halutaan parantaa erityisesti pieni- ja keskituloisten perheiden asemaa, mutta samalla todetaan, ettei vaikutus kohdistuu pienituloisiin, jotka eivät tälläkään hetkellä maksa varhaiskasvatuksesta. Samalla esityksellä halutaan kompensoida sähkön hinnan nousua, mutta tähän olisi mahdollista puuttua suuremmillakin keinoilla. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentaminen sähkön hinnan nousun vuoksi on perussuomalaisten mielestä kaukaa haettua.

Esityksestä ja asiantuntijalausunnoista käy myös ilmi, että jatkuvat maksuperiaatteiden muutokset ovat kunnille erittäin haastavia eikä kohta ole enää taloudellisesti järkevää periä maksuja, jos niitä jatkuvasti alennetaan. Taloudellisesti järkevää ei ole myöskään se, että kyseinen muutos heikentäisi julkista taloutta työllisyysvaikutuksetkin huomioon ottaen noin 91 miljoonaa euroa vuositasolla — siis tämä olisi jatkuva heikennys, julkisen talouden heikennys. Maksuhelpotusten rahoittaminen velalla ei perussuomalaisten mielestä ole kestävää eikä vastuullista taloudenpitoa, vaan vastaavat säästöt tulisi hakea sellaisista menokohteista, jotka eivät palvele suomalaisten hyvinvointia ja turvallisuutta. Asiantuntijalausunnoissa tuotiin lisäksi esiin se, että lakimuutoksesta aiheutuvat kustannukset kunnille ja valittu kompensaatiotapa yhteisöverolla eivät kohdistu oikeudenmukaisesti. Osalle kunnista maksutuottomenetykset ja kustannusten lisääntyminen merkitsevät kunnan talouden heikentymistä.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksessa on monilla alueilla ongelmia ja pulaa osaavasta työvoimasta. Tämä esitys lisäisi varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrää arviolta 2 900:lla ja kuormittaisi sen nykyisiä työntekijöitä entisestään. Esityksessä ei myöskään oteta riittävästi huomioon yksityisen varhaiskasvatuksen toiminnan edellytysten heikentymistä lakiehdotuksen seurauksena.

Edellä olevan perusteella ehdotan, että lakiehdotus hylätään ja hyväksytään perussuomalaisten vastalauseen mukaiset neljä lausumaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

19.23 **Ari Koponen ps:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Juuso avasi tätä asiaa edellä erittäin hyvin, ja siihen ei ole lisättävää, muuta kuin että kannatan edustaja Juuson esityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

19.23 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Juuso jo tuossa totesi, niin tässä ei ole vaikutusta pienituloisille perheille, kerta ne eivät muutenkaan maksa näistä mitään. Tällä hetkellä monissa perheissä on jo lapset varhaiskasvatuksesta pois, mutta energiamaksut ovat kovia ja sitä kautta tarvittaisiin tukea sinne. Samalla kun puhutaan tätä, että on jaettu nytten ylimääräisiä lapsilisiä ja näitä alennetaan, mutta meillä on paljon yksinasujiakin, jotka tarvitsevat tällä hetkellä tukea, ja hallituksen pitäisi tällä hetkellä kohdistaa sinne kanssa huomiota eikä aina vaan, että kaikille varhaiskasvatusmaksuja alennetaan — ja varhaiskasvatusmaksuja alennetaan taas. Ymmärrän, että niiden pitää olla kohtuuhintaiset, ja se taas, kun on kohtuuhintaista varhaiskasvatusmaksua, saa ihmiset ehkä helpommin lähtemään työmaalle, mutta ei tätä tarvitse joka kerta alentaa, vaan tarvitaan muita tukia perheille ja yksin elävillekin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

19.24 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Kannatan perussuomalaisten vastalauseita.

Tämä on semmoinen asia, että kun itse tutustuin noihin taulukoihin, niin nämä asiakasmaksujen alennukset näyttävät kohdistuvan tällä hetkellä keskituloista parempituloiseen, eli ne eivät enää koske pienituloisia eivätkä edes keskituloisia, vaan tämä alennus kohdistuu enemmän sinne.

Sitten olen siitä huolissani, kun tavallaanhan tämä raha, millä näitä alennetaan, tehdään käytännössä valtion velkarahalla. Minun mielestäni tämä on sillä lailla vähän ristiriitaista, että kannattaako meidän velkarahalla alentaa näitä varhaiskasvatuksen maksuja, koska nämä tulevat käytännössä näiden lasten maksettaviksi sitten jatkossa sen velan kautta ja heidän ansaitsemiensa tulojen kautta. Heitä verotetaan jatkossa rankemmin, eli varhaiskasvatuksen lapset joutuvat käytännössä itse maksamaan nämä tulevaisuudessa. Minun mielestäni näitä ei kannata alentaa, ja yhdyin tuohon edustaja Juuson esitykseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

19.26 **Sanni Grahn-Laasonen kok:** Arvoisa puhemies! Nyt täytyy kyllä ihmetellä perussuomalaisten linjaa, eli vastustatte varhaiskasvatusmaksujen alentamista. [Juha Mäenpää: Velkarahalla!] Näillä varhaiskasvatusmaksujen alentamisilla on iso merkitys lapsiperheille, ja se korostuu erityisesti nyt, kun kaikki arjen kustannukset ovat kasvussa ruoasta sähköön ja asuntolainojen koroista kaikkiin mahdollisiin hankintoihin. Eli uskon, että lapsiperheet kyllä ottavat hämmentyneinä vastaan tämän tiedon, että perussuomalaiset näitä maksujen alentamisia vastustavat.

Kokoomus olisi itse asiassa valmis alentamaan varhaiskasvatusmaksuja jopa enemmän kuin hallituksen esityksessä nyt. Ja tämä noudattaa semmoista johdonmukaista linjaa, joka viime kaudella jo aloitettiin, eli varhaiskasvatusmaksujen alentamistahan tehtiin jo viime hallituksessa, Sipilän hallituksen kaudella, ja sitä linjaa on nyt viety eteenpäin, ja tässä

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

olemme kokoomuksessa olleet mielellään mukana. Se perustuu siihen ajatteluun, että varhaiskasvatus on Suomessa lapsen oikeus, ja varhaiskasvatuksella on monia erittäin positiivisia vaikutuksia esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisyyn ja ongelmien ennaltaehkäisyyn. Ja me tarvitsemme varhaiskasvatukseen mukaan myös ne lapset, jotka tällä hetkellä ovat sielutä ulkopuolella.

Sääli on nimenomaan se, että Suomessa varhaiskasvatuksen ulkopuolella on paljon sellaisia lapsia, jotka eniten hyötyisivät laadukkaasta varhaiskasvatuksesta. Näin voitaisiin tasata kotitaustaeroja, luoda ja perustaa pohjaa myöhemmälle oppimisen polulle, vahvistaa sosiaalisia taitoja, ennaltaehkäistä kiusaamista, ennaltaehkäistä ongelmia, joita on esimerkiksi kielen oppimisessa, kun kyse on vaikkapa vieraskielisistä lapsista — eli pystytään tukemaan sitä kautta onnistunutta kotoutumista, mikä varmaan on myöskin perussuomalaisen mielestä järkevää politiikkaa, että mieluummin ennaltaehkäistään niitä ongelmia aikaisessa vaiheessa.

Tämä varhaiskasvatukseen osallistuminen on myöskin osaltaan yksi mahdollisuus vähentää vaikkapa lastensuojelun kuluja, kun ongelmat eivät pääsisi niin paljon pahemmiksi tai pahenemaan, vaan pystytään puuttumaan niihin perheidenkin ongelmiin ja tukemaan perheitä jo varhaisessa vaiheessa. Meillä Suomessa on hyvää kehitystä nyt siinä, että varhaiskasvatuksen osallistumisastetta on saatu ylös — sitä myönteistä kehityssuuntaa on myös OECD kiittänyt. Ja seuraava askel olisikin se, että maksujen alentamisen rinnalla toteutettaisiin ensi hallituskaudella kaksivuotinen esiopetus, joka koskisi koko ikäluokkaa. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

19.28 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Joo, täytyy yhtyä kyllä edustaja Grahn-Laasosen puheenvuoroon siinä, että tällä on niin merkittävät vaikutukset lapsiperheisiin ja ennen kaikkea sellaisiin perheisiin, joilla on sosiaalisia ongelmia. Ja myös työllisyysvaikutukset ovat merkittävät, eli pystyy ehkä pienemmälläkin palkalla lähtemään töihin, ja tällä tavalla tämä antaa mahdollisuuden lähteä töihin nyt sitten niillä alueilla, missä on työvoimasta puutetta.

Eli kyllä tällä on erittäin suuret merkitykset, ja tietysti toivoisin, että tästä tulisi arviointia jonkun ajan päästä sitten — vuoden, kahden päästä — että mitä kaikkea tämä tarkoittaa. Jo hyvin varhaisessa vaiheessa lapsilla alkaa näkyä erilaisia ongelmia, ja sillä myös, että ollaan sosiaalisessa yhteisössä toisten lasten kanssa leikkimässä ja viemässä varhaiskasvatusasioita eteenpäin, oppimista ja kaikkea siihen liittyvää, on erittäin merkittävät vaikutukset. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

19.30 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Kokoomuslaiset täällä mainostavat jatkuvasti, kuinka he ovat talouspuolue ja tekevät ehdotuksia, millä tavalla tehdään hyvää talouspolitiikkaa. No, kokoomus on vuoden 1990 jälkeen ollut aika monta vuotta hallituksessa, ja kokoomuksen talouspolitiikkaa en voi kyllä kehua mitenkään hyväksi, koska Suomen velka on koko ajan kasvanut — koko ajan kasvanut kokoomuksen ollessa hallituksessa. Missä on kokoomuksen talouspolitiikka? Nytkin, tälläkin esityksellä, julkisen talouden rapautuminen 91 miljoonaa per vuosi, ja tämä on jatkuvaa.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Tätä esitystä perustellaan sähkön korkealla hinnalla. Sähköllä on korkea hinta juuri nyt, mutta me emme tiedä, onko syksyllä tai ensi vuonna tai seuraavana vuonna, ja silti tätä perustellaan sähkön hinnalla. Siis perustelu ontuu. Jos me haluamme varhaiskasvatuksen maksuja poistaa kokonaan tai entisestäänkin laskea, niin kyllä perustelujen pitää olla jokin muuta kuin se, että sähkön hinta nousee. [Mari Rantanen: Miksei sähkön hintaa laske- ta?] Ja vaikka tämä sitten korvataan yhteisöverolla kunnille, niin korvauksesta kunnille ei ole millään tavalla edes tehty vaikutusarviota, että miten tämä eri kuntiin vaikuttaa. Ei tietenkään ole tehty vaikutusarviota, koska tämä koko esitys ei ole ollut lausuntokierroksella ennen kuin se tuli eduskuntaan. Vaikka tässä on simuloitu tämä työllisyyden paraneminen, arviolta 1 900 henkeä vuoteen 2026 mennessä, niin siitäkin huolimatta julkinen talous menee miinukselle 91 miljoonaa euroa vuosittain, varmaankin vielä indeksikorotuksella.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

19.31 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Kokoomuksen edustaja Grahn-Laasonen moitti meitä siitä, että me emme suhtaudu lapsiperheisiin myönteisesti. Me nimenomaan suhtaudumme lapsiperheisiin myönteisesti. Olemme huolissamme julkisen velan kasvusta, ja sen maksajia ovat ne lapset, joita nyt tuossa käsitellään, kun halutaan alentaa asiakasmaksuja. Mutta nämä asiakasmaksut käytännössä laskisivat keskimääräistä parempituloisilla perheillä, [Leena Meri: Ilmankos kokoomus kannattaa!] Kaikkein korkeatuloisimmille ei tulisi maksujen alennusta. Siellä on kaksi tuloluokkaa, johonka sitä ei tulisi. On sosiaalipoliittisesti erityisen perusteltua, että me ollaan vastaan.

Elikkä jos me saadaan tällä lakimuutoksella sinne varhaiskasvatuksen piiriin 2 900 uutta lasta ja on arvioitu, että se lisää työllisyyttä 1 900 henkeä, niin tämä on silti 91 miljoonaa tappiollinen, elikkä käytännössä valtio velkaantuu tällä päätöksellä 91 miljoonaa euroa vuosittain ja ne lapset maksavat tämän velan. Ei täällä ole ilmaista rahaa, niin kuin edustaja Arhinmäki aikoinaan täällä sanoi.

Ihmettelen, että kokoomus ja SDP ovat löytäneet tällaisen yhteisen linjan tästä. SDP:lle on ihan selvä ideologinen valinta, että halutaan kaikki sinne, jossa heitä saadaan kasvattaa yhteiskunnan kuuliaisiksi kansalaisiksi, mutta ihmettelen sitä, että kokoomus talouspuoleena ei osaa laskea eikä ole huolissansa siitä lapselle tulevasta julkisesta velasta, jonka tämä aiheuttaa, nimenomaan näille lapsille. Meidän pitää huolehtia tulevien sukupolvien velan määrästä ja yrittää kaikilla tavoin pienentää sitä velkaa, mitä me jätämme lapsille, etteivät lapset joudu maksamaan näitä. Tämä on ihan käsittämätön juttu, että en ymmärrä, edustaja Grahn-Laasonen, että pystytte mitenkään tätä asiaa perustelemaan. Me olemme huolissamme lasten tulevasta velasta. Totta kai puolustamme lapsiperheitä, mutta jos tämä kohdistuu erityisesti korkeampituloisiin, siis keskimääräistä suurempituloisiin perheisiin, niin kyllä heillä on varaa se maksaa. Jos tämä kohdistuisi pienempituloisiin enemmän, niin silloin tämän lain hyväksyminen olisi ehkä hyväksyttävämpää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

19.34 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Jos tätä lainsäädäntöä, näitä maksualennuksia, nyt perustellaan sähkön hinnalla, niin voisi jotenkin kuvitella, että jos sähkön hintaa haluttaisiin alentaa, niin silloin pyrittäisiin puuttumaan jonkun sortin sähkötukiin tai sähkön hintaan yleensä. Nyt näin ei tehdä vaan mennään täältä varhaiskasvatuksen kautta.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

On suorastaan kyllä irvokasta aika-ajoin kuunnella kokoomuksen kaksilla rattaila ajamista. Viime viikolla te esititte ensin leikkauksia toimeentuloon, ja hetken päästä te äänestitte täällä toimeentulotukea laittomasti maassa oleville. Nyt te esitätte täällä, että täytyy varhaiskasvatusmaksuja alentaa, jotta vieraskieliset lapset pääsevät päivähoidon. No, ensinnäkin ne ongelmallisimmat maahanmuuttajaryhmät, joista edustaja Grahn-Laasonen tässä puhuu, eivät edes kuulu päivähoidomaksujen piiriin noin ylipäättänsä, koska perin usein siellä on myöskin kielitaidottomuutta vanhemmilla, ja näin ollen he harvemmin ovat töissä, ja siltä osin tämäkään esitys ei sinne osu. On toki tavattoman herttaista, että kokoomus joka asiassa tällä hetkellä puhuu— vähän niin kuin vihreät — että kaikessa aina menevät ensin maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat, heidän toimeentulonsa ja heidän tarpeensa.

Nyt täytyy kyllä sanoa, että mikäli edustaja Grahn-Laasonen on millään tavalla perehtynyt esimerkiksi pääkaupunkiseudun varhaiskasvatukseen tilanteeseen, niin tiedätte, että meillä on valtava massa lapsia mutta ei hoitajia ja siellä on turvattomia päiviä joka päivä ja vanhemmat joutuvat olemaan viemättä lastaan päivähoidon sen vuoksi, että siellä ei ole hoitajia ja ei pystytäkään takaamaan turvallista päivää. Nyt te haluatte kuitenkin tällä esityksellä lisätä vielä lapsia päivähoidossa.

Uskoisin nyt, että ehkä tämän vyyhdin selvittäminen ei ole tästä esityksestä kiinni. Jos te haluatte tukea niitä henkilöitä, joiden sähkölaskut ovat korkealla, hallitukselta sopii odottaa esityksiä, joissa puhutaan sitten nimenomaan siitä sähköstä. Se nimittäin osuu myös niihin henkilöihin, joilla ei ole lapsia. Jos te sitten haluatte jotakin muuta, esimerkiksi vielä lisää lapsia varhaiskasvatukseen, josta ei nytkään selvitä, niin tuokaa sellaisia esityksiä. Sen sijaan kaipaisin kyllä kovasti, että ymmärrettäisiin myös sen arvo, että jotkut vanhemmat kykenisivät hoitamaan lasta kotona, mutta näistä kotihoidon tuista ja erilaisista lisistä, joita kaupungit kotihoitoon antavat, pruukataan luopua. Siinäkin on muuten syynä nimenomaan maahanmuuttajataustaisten naisten huono työllisyys. [Puhemies koputtaa] Kyllä me suomalaiset saamme tässä joka kohdassa korvillemme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

19.38 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä suomalaisissa lapsiperheissä painitaan sen ongelman kanssa, että arki kallistuu, niin kuin totesin, kauttaaltaan. Se koskee lapsiperheitä laajasti. Jos nyt pöydällä on esitys, jossa helpotetaan lapsiperheiden arkea — ei kaikkien, koska esitys kohdistuu näihin tuloluokkiin, jotka meillä on olemassa varhaiskasvatusmaksuissa — niin se tulee varmuudella tarpeeseen näissä perheissä, joita tämä koskee. Kaikkein pienituloisimmathan on jo vapautettu näistä maksuista kokonaan, ja se on hyvä asia. Se on sosiaalipoliittisesti perusteltu ja myös koulutuspoliittisesti perusteltu hyvä linja. Nyt tähän nollamaksuluokkaan tulee lisää perheitä, elikkä he vapautuvat maksuista, ja sitten perheiden maksuja kohtuullistetaan tällä esityksellä.

Jos te tapaatte ihmisiä, lapsiperheitä, jotka elävät ruuhkaista, hektistä arkea ja yrittävät selvittää kasvavista kustannuksista, kun on paljon hankintoja — on asuntolainat, pitää vaihtaa autoa, pitää yrittää ruokakauppalaskuista ja nousevista sähkölaskuista selvittää, kaikista hankinnoista ja kustannuksista — niin mielestäni ei ole mitenkään kaukaa haettua, että tässä tilanteessa helpotetaan perheiden tilannetta myöskin sähkölaskujen osalta. Se on ihan

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

hyvä peruste. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei tässä sähkölaskuja kompensoida!] — Tämä esitys auttaa yleisesti lapsiperheiden taloutta, niin kuin tiedätte.

Tällä on myös muita perusteluja, ja syy, miksi kokoomus tätä voimakkaasti kannattaa, liittyy siihen, että me ajattelemme, että lapsilla on oikeus osallistua laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Varhaiskasvatus on tänä päivänä koulutusjärjestelmän ensimmäinen ja itse asiassa tutkitun tiedon mukaan vaikuttavin osa. Siellä pystytään syrjäytymistä ennalta ehkäisemään ja tasaamaan lähtökohtaeroja, ja se on erittäin hyvää, vahvaa, sosiaalisesti oikeudenmukaista politiikkaa, joka tukee myös myöhempiä oppimista ja elämässä pärjäämistä. Tästä on paljon tutkimustietoa, johon olen laajasti tutustunut myöskin viime kaudella, kun opetusministerinä sain toimia, ja myös kansainvälisissä yhteyksissä nousee yhä vahvemmin tutkimustiedosta varhaiskasvatuksen vaikuttavuus koulutuspoliittisestikin, että sillä pystytään tukemaan parempia oppimistuloksia ja ennen kaikkea mahdollisuuksien tasa-arvoa lasten välillä.

Kun nyt kysytte kokoomuksen talouslinjasta: Siihen on nyt harvinaisen helppo tutustua, kun se on tänään julkaistu meidän vaihtoehtobudjetissa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kerro se nyt tässä!] Me otamme yli miljardilla eurolla vähemmän velkaa kuin hallitus ja rakennamme vastuullisen kahden vaalikauden suunnitelman, jossa menoja sopeutetaan miljardilla eurolla, ja sen lisäksi teemme työllisyysreformia, teemme menojen priorisointia, jossa tämäkin on mukana, eli haluamme panostaa tähän, mutta leikkaamme sitten vastaavasti muualta, [Leena Meri: Sosiaaliuista!] ja niin edelleen. Eli mikäli olette huolissanne kokoomuksen talouslinjasta, niin tähän voi tutustua. Se on hallituksen linjaa merkittävästi vastuullisempi vaihtoehto, joka toteuttaa tulevien sukupolvienkin näkökulmasta vastuullista ylisukupolvista linjaa, eli pysäytämme velkaantumisen kahdessa vaalikaudessa ja saamme talouden tasapainoon. Teemme sen sopeuttamalla miljardin vuodessa, ja konkreettisin ehdotuksin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

19.41 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Entäs ne mökinmummot, jotka takuueläkkeellä niitä sähkölaskuja maksavat? Tukea tulee vasta yli 400 euron jälkeen, mutta niistähän kokoomus ei välitä tietenkään pätkeäkään, koska heidän mökinmummoilla on tarpeeksi rahaa. [Sanni Grahn-Laasonen: Tässä puhutaan varhaiskasvatusmaksuista!] — Tässä puhutaan sähkötuesta. Tätä perustellaan sillä, että kun sähkön hinta nousee, niin meidän pitää alentaa varhaiskasvatuksen maksuja. Hyvänen aika, perustelu ontuu, kai te ymmärrätte sen?

Kokoomushan on valmis leikkaamaan asumistuesta mutta kuitenkin laittamaan lapset mielellään ilmaiseen päivähoitoon. Jos puhutaan ihan suoraan, mistä tässä on kyse, tässä on kysymys siitä, että vaalit lähestyvät ja hallitus on alkanut heittelemään vappusatasia. Keskusta sai ylimääräisen lapsilisän, joka maksetaan jouluaattona kaikille lapsiperheille, ja vastineeksi vasemmistopuolueet saivat sitten alennuksen näihin varhaiskasvatusmaksuihin, jälleen kerran, koska heidän tavoitteenahan on maksuton varhaiskasvatus. On sääli, että kokoomus, joka kehuu olevansa niin hyvä talouspuolue, vaikka Suomi nyt on velkaantunut tässä kymmenien vuosien aikana kokoomuksen ollessa hallituksessa, kuitenkin menee mukaan tähän vappusatasten heittelyyn. Mikä on se vastuullinen talouspuolue kokoomus? Missä on se kokoomuksen vastuullisuus? Te leikkaatte pienituloisten asumistuesta, näinhän teidän Petteri Orpo on sanonut, ja sen sijaan alennatte päiväkotimaksuja. Tämä on

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

vähän tämmöistä, että otetaan sieltä ja täältä, ja mikä on sitten lopputulos? En näe tässä mitään logiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

19.42 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Grahm-Laasonen peräänkuuluttaa tässä laadukasta varhaiskasvatusta, ja sitäpä sopiikin peräänkuuluttaa, mutta sitä ei kyllä tällä hetkellä monastikaan ole, ja se ei suinkaan toki ole työntekijöiden vika, vaan se on sen vika, että ensinnäkin meillä on niin valtavat määrät lapsia siellä, siis kerta kaikkiaan valtavat määrät, ja siellä ei ole työntekijöitä, ainakaan pääkaupunkiseudulla. No, sitä sopii tietysti kysyä, että mistä ihmeestä nämä valtavat määrät lapsia ovat tulleet erityisesti tänne Helsinkiin. Voitteko kuvitella vastausta, edustaja Grahm-Laasonen — se on epäonnistunut maahanmuuttopolitiikka. Meillä on niin valtava määrä täällä lapsia, että heistä ei pystytty asiallisesti huolehtimaan.

Sitten on sanottava kyllä se, että ennen aikaan, kun ei ollut subjektiivista oikeutta päivähoitoon — minä kutsun sitä edelleenkin sanalla ”päivähoito”, sillä varhaiskasvatus viittaa siihen, että valtio omistaa lapsetkin ja huolehtii kasvatusvelvollisuudesta, joka itse asiassa on kotien, vanhempien, tehtävä ensisijaisesti, ja tämä päivähoito tukee siinä — ne lapset, jotka tarvitsivat tätä tasausta eli tarvitsivat kotiolojensa tai muiden asioiden vuoksi päivähoitoa, sitä saivat. Se oli silloin merkattuna sinne, että jos lapsi tarvitsee oman kehityksensä tueksi päivähoitoa, sitä oli saatavilla, mutta tuolloin meillä eivät olleet nämä päiväkotipaikat niin täynnä ja niin kertakaikkisen levottomia ja ilman hoitajia kuin tällä hetkellä. Ehkä tältä osin olisi syytä kyllä pohtia myöskin tätä koko järjestelmää uudestaan, sillä itse olen siinä ymmärryksessä, että siihen aikaan, kun jokainen lapsi ei sinne subjektiivisesti kuulunut, vaikka vanhempi oli kotona tai ei ollut välttämätöntä tarvetta lapsen hoitopaikalle, niin nämä lapset, jotka sitä hoitoa tarvitsivat, olivat siellä. Olivat siellä sitten sen, mitä tarvitsivat, joku kokopäiväisesti ja joku puolipäiväisesti.

Siltä osin kyllä tämä mielestäni vaatisi hiukan muuta tarkastelua kuin sen, että kun tarvitaan tukea sähkölaskuihin, niin alennetaan päivähoitomaksuja. Uskon siihen, mitä tässä edustaja Juuso äsken totesi, mikä tämä perimmäinen syy on: kun vaalit lähestyvät, niin silloin vaikka velkarahalla roiskitaan sinne tänne mieluisiin ja toki tärkeisiin asioihin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

19.45 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Minulla on tässä taulukko, jossa kerrotaan tulokymmenyksittäin tuloluokat, ja tämän taulukon mukaan tämä alennus koskee keskimääristä paremmin tienaavia. Eli minä en ihan oikeasti nyt ymmärrä sitä, että otetaan näille lapsille velkaa maksettavaksi, että näistä lapsista keskimääristä suurituloisimpien vanhempien päivähoitomaksut laskevat hiukan. Tämä on mielestäni juuri niin kuin edustaja Juuso sanoi. Tämä ei ole edes populismia, tämä on pöyhöpopulismia. Tällä haetaan nyt jonkinlaista äänestäjäkuntaa, ja minun mielestä on vastuullista tehdä myöskin tämmöisiä ikäviä päätöksiä.

Mutta haluan korostaa nyt kaikille, jos tätä nyt joku lapsiperhe seuraa tuolla ja katsoo, että tämä koskee vain sitä keskituloista parempaa osaa. Ei tätä vaan voi tukea. Joskus täällä on tehtävä tämmöisiä ikäviä päätöksiä, ja mielestäni tämä on kuitenkin meidän valiokun-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

taryhmän harkittu näkemys. On tultu siihen tulokseen, että tämä on oikeudenmukainen menettelytapa, että näitä ei lähdetä alentamaan.

Toinen huoli nousee siitä sitten, että jos tämän arvion mukaan 2 900 lasta menee lisää varhaiskasvatukseen, alalle, jossa on jo tällä hetkellä valtava pula hoitohenkilökunnasta, niin ei tämä nyt ainakaan helpota sitä tilannetta siellä. Elikkä tämä tulee olemaan erittäin haasteellinen, ja ihan mielestäni tästä tulee kunnille raskas taakka, kun sinne ilmestyy uusia varhaiskasvatettavia lapsia alalle, jossa on työvoimapula.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ilmastolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 239/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 15/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 239/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 106/2022 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 24. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 18/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Meri, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.49 **Leena Meri ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Esityksessä tarkoitettussa sääntelyssä on kyse kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden rikosrekisteritietojen vaihdon edistämisestä EU:ssa. Esityksen tarkoituksena on tehdä niiden EU:n jäsenvaltioiden, joilla on kolmansien maiden kansalaisten tuomioita koskevia tietoja, tunnistamista koskeva keskitetty järjestelmä, niin sanottu ECRIS-TCN, ja tästä johtuvat EU-asetuksessa edellytetyt muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Lisäksi on tarkoituksena antaa asetusta täydentävän direktiivin täytäntöönpanolainsäädäntö.

Tämän uuden tietojärjestelmän tarkoituksena on luoda keskitetty EU-tasoinen tietojärjestelmä, johon tehtyjen hakujen avulla jäsenvaltiot voivat tunnistaa muita jäsenvaltioita, joilla on kolmansien maiden kansalaisten rikostuomioita koskevia rikosrekisteritietoja. Uusi järjestelmä sisältää jäsenvaltiossa tuomittujen kolmannen maan kansalaisten henkilöllisyyden määrittämistä koskevia tietoja, ennen kaikkea sormenjälkitietoja. Asetuksen

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

mukaan sormenjälkitietojen käyttö on tarpeen, koska se on kaikkein luotettavin menetelmä tunnistaa jäsenvaltioiden alueella olevia kolmansien maiden kansalaisia, joilla ei useinkaan ole asiakirjoja eikä muita tunnistautumisvälineitä, ja ne antavat siis luotettavimpia hakutuloksia.

Varsinaisia rikosrekisteritietoja säilytetään jatkossakin jäsenvaltioiden kansallisissa rikosrekistereissä. Uusi järjestelmä täydentää eurooppalaista rikosrekisteritietojärjestelmää ja mahdollistaa kolmansien maiden kansalaisia koskevien yksittäisten rikosrekisteritietojä koskevien pyyntöjen kohdentamisen jäsenvaltioihin, joissa tuomiotietoja on. Järjestelmän operatiivisesta hallinnasta vastaa eu-LISA eli laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vapauden ja turvallisuuden ja oikeuden alalla vastaava Euroopan unionin virasto. Eikö ollutkin muuten aika nimihirviö? Elikkä lyhyesti eu-LISA — halusin nyt sanoa, mitä se on auki avattuna.

Aikaisempi yhteistyö on tähän asti koskenut erityisesti jäsenvaltioiden kansalaisia. Jäsenvaltioiden kansalaisten rikosrekisteritiedot keskitetään kansalaisuusvaltioon, jonne yksittäiset tietopyynnot lähetetään. Voimassa olevassa yhteistyössä kattava kolmannen maan kansalaisten rikostaustan selvittäminen on tarkoittanut, että kyseistä henkilöä koskeva tietopyyntö on jouduttu lähettämään kaikkiin jäsenvaltioihin. Jatkossa tämä järjestelmään tehty haku ilmoittaa, missä jäsenvaltioissa on kolmannen maan kansalaisia koskevia rikosrekisteritietoja. Tämä mahdollistaa yksittäisten rikosrekisteritietojä koskevien pyyntöjen kohdentamisen juuri näihin jäsenvaltioihin, ei siis kaikkiin.

Voimassa olevassa yhteistyössä rikosrekisteritietoja vaihdetaan sähköisesti standardoidussa muodossa jäsenvaltioiden keskusvirastojen välillä. Suomessa keskusviranomaisena toimii Oikeusrekisterikeskus, joka myös esittää toiselle jäsenvaltiolle rikosrekisteritietojen luovuttamista koskevan pyynnön ja vastaa muiden jäsenvaltioiden tänne lähetettyihin tietopyyntöihin. Esityksen mukaan jatkossa myös uutta järjestelmää käyttää Suomessa Oikeusrekisterikeskus. Tässä ECRIS-yhteistyössä tehtävä rikosrekisteritietojen vaihto koskee erityisesti rikosasian käsittelyä. Myös tietyistä muista käyttötarkoituksista on säädetty. Näistä keskeisin on rikostaustan tarkistaminen lasten kanssa työskentelyä ja vapaaehtoisena toimimista varten. Esityksen mukaan järjestelmää käytetään samoihin käyttötarkoituksiin kuin nykyistä EU-kansalaisten tietojenvaihtoa.

Esityksessä ehdotetulla lainsäädännöllä on tarkoitus tehdä EU-asetuksesta johtuvat välttämättömät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Lisäksi tarkoituksena on antaa ECRIS-direktiivin täytäntöönpanolainsäädäntö. Esityksessä ehdotetaan asetuksen velvoitteiden täyttämiseksi muun muassa pakkokeinolain 9 lukuun uutta 3 a §:ää, joka sisältää säännökset kolmannen maan kansalaisen sormenjälkien ottamisesta lainvoimaisen tuomion jälkeen, jos hänet on tuomittu vähintään 6 kuukauden vankeusrangaistukseen eikä sormenjälkiä olisi otettu jo aiemmin esitutkinnassa.

Mietinnössään lakivaliokunta toteaa lausuneensa nyt käsiteltävän esityksen taustalla olevista direktiivi- ja asetusehdotuksista jo niiden neuvotteluvaiheessa ja jo tuolloin pitäneensä ehdotuksen tavoitteita myönteisenä. Mietinnössään lakivaliokunta on arvioinut hallituksen esitystä erityisesti uuden järjestelmän käytön soveltamisalan, kolmannen maan kansalaisten sormenjälkien ottamisen sekä kasvokuvien mahdolliseen hyödyntämiseen liittyvien kysymysten osalta. Näiden arvioinnin kohteena olleiden kysymysten osalta asetus on jättänyt kansallista liikkumavaraa esimerkiksi siten, että toisin kuin hallituksen esityksessä on esitetty, tietojärjestelmään voidaan sisällyttää myös tuomion saaneiden kolmannen maan kasvokuvia. Tämän kysymyksen osalta mietinnössä muun ohella todetaan,

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

että johtuen kasvokuvien arkaluontoisuudesta ja siitä, että ehdotuksessa on pyritty noudattamaan henkilötietojen käsittelyn minimointiperiaatetta ja perusoikeuksiin liittyvää oikeasuhtaisuuden vaatimusta, kasvokuvia ei ehdoteta tallennettavaksi tietojärjestelmään.

Lakivaliokunta pitää nyt hallituksen esityksessä omaksuttuja sääntelyratkaisuja lähtökohtaisesti perusteltuina. Valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä eräin lakivaliokunnan mietinnöstä esitetyin muutosehdotuksin.

Lakivaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 106/22 vp sisältyvät 2.—4. lakiehdotuksen ja että eduskunta hyväksyy muutettuna kyseiseen esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen, joka ilmenee mietinnöstä.

Lakivaliokunnan mietintö ei ollut yksimielinen, vaan mietintöön sisältyy perussuomalaisten vastalause, jossa ehdotetaan neljää lausumaehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

19.56 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Esittelen tässä perussuomalaisten vastalausesta.

Ensin on tietysti todettava se, että EU-yhteistyössä tämä ECRIS-TCN-järjestelmä, jonne siis kolmansien maiden kansalaisten rikostietoja tallennetaan, on kannatettava. Mutta kuten esittelyssäkin kävi ilmi, nyt tänne tallennetaan sormenjäljet. Siis kolmannen maan kansalaiselta olisi otettava sormenjäljet, jos hänet on lainvoimaisesti tuomittu vähintään kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen ja sormenjälkiä ei olisi otettu rikoksen esituttu kinnassa. Nyt lakivaliokunta sai hallintovaliokunnan lausunnossa tehtäväkseen vielä arvioida, kun on kaksi vaihtoehtoa tässä EU-asetuksessa, ECRIS-TCN-asetuksessa, joka olisi mahdollistanut sormenjälkien ottamisen myös hallituksen esitystä ehdotettua laajemmin. Tämä on jäsenvaltion omassa harkinnassa, kuinka päättää. Nämä olisi nimittäin voitu ottaa myös rikoksesta, josta voidaan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti määrätä enimmillään vähintään 12 kuukauden vankeusrangaistus.

Viimeksi mainittu vaihtoehto olisi johtanut toki suurempaan määrään sormenjälkitietoja, sillä tallentamisvelvollisuus olisi silloin myös tilanteissa, jolloin tuomioistuimien on tuominnut sakkorangaistukseen tai lyhemmän kuin kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen. Tämä olisi ollut mielestämme perusteltua, jolloin olisi saatu sinne rekisteriin enemmän kolmansien maiden kansalaisten rikoshistoriaa. Ainakin Tšekissä, Romaniassa, Latviassa ja Puolassa on tarkoitus tallentaa useammin kuin nyt täällä meillä Suomessa.

Sitten tästä siis todella puuttuvat kasvokuvat, mikä olisi mielestämme myöskin ollut perusteltua, että siinä olisi ollut sekä sormenjäljet että kasvokuvat. Meillä on ehkä ollut vähän sellainen tulkinta — ainakin huomaa viimeisen neljän vuoden ajalta — että biometriset tiedot tuntuvat olevan Suomessa vähän myrkyä, vaikka EU näyttäisi nyt menevän näiden osalta toiseen suuntaan eli että niitä tallennetaan enemmän, jotta pystytään paremmin ehkäisemään laitonta maassaoloa, terrorismia, vakavia rikoksia ja niin edespäin. Kasvokuvien käyttö on sallittu esimerkiksi Ruotsissa, Latviassa ja Kroatiassa, joissa nämä tallennetaan, ja kyllähän mitä suurempi määrä saadaan tietoa tallennettua ja myöskin tarvittaessa vaihdettua, se on tietysti kaikkien etu.

Samainen ECRIS-TCN-asetus mahdollistaisi näiden tietojen käytön esimerkiksi viisumimenettelyissä, menettelyissä kansalaisuuden saamiseksi sekä maahanmuuttomenette-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

lyissä mukaan lukien turvapaikkamenettelyt. Hallituksen esityksessä ei tätä kuitenkaan ollut, vaikka Maahanmuuttovirastolla on lupaprosesseissaan merkittäviä sisäisen turvallisuuden varmistamiseen liittyviä tiedontarpeita, ja tältä osin perussuomalaiset toivoisivat, että tämä asia otettaisiin käyttöön. On nimittäin niin, että tällä hetkellä muista EU-maista maahanmuuttoprosesseissa Migri saa näistä tiedon vain, jos henkilö itse ilmoittaa hänellä olevan rikostuomioita, ja tällaisia tilanteita luonnollisesti on hyvin harvoin. Maahanmuuttovirasto silloin, kun tämä laki on ollut lausunnolla, nimenomaan toi esiin näitä omia tietotarpeitansa, joita EU-lainsäädäntö mahdollistaisi, mutta me emme ole ottaneet niitä käyttöön, mikä on sinänsä hyvin harmillista. Näiltä osin me esitämme lausumia.

Arvoisa puhemies! Jos sallitte, niin on pakko tässä kohtaa ottaa esiin, niin kuin totesin, että Suomi on menossa vähän eri suuntaan. Aika usein käydään keskustelua tässäkin salissa siitä, mikä perusoikeus on tärkeä. Hyvin usein meille perustellaan esimerkiksi näitten biometrinen tietojen osalta, että niitä ei kerätä ja niitä ei luovuteta ja pyritään... Niin kuin totesin, EU menee vähän toiseen suuntaan, Suomessa pitäydytään tiukasti ja viitataan hyvin usein perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön.

Mutta tänään tutkiskelin vielä uudelleen hallituksen esitystä 241 terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta. Siinä esityksessä itse asiassa, lainaan siitä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä: ”Perustuslakivaliokunta on myös painottanut, että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tulee suhteuttaa toisiinsa perus- ja ihmisoikeuksiin sekä muihin painaviin yhteiskunnallisiin intresseihin, kuten yleiseen turvallisuuteen liittyviin intresseihin, jotka voivat ääritapauksessa palautua henkilökohtaisen turvallisuuden perusoikeuteen.” — Tämä on perustuslakivaliokunnan lausunnosta 5/1999. — ”Lainsäätäjän tulee turvata yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Valiokunta on katsonut, että yksityiselämän ja henkilötietojen suojalla ei ole etusijaa muihin perusoikeuksiin nähden. Arvioinnissa on kyse kahden tai useamman perusoikeussäännöksen yhteensovittamisesta ja punninnasta (ks. esim. PeVL 14/2018, 26/2018).”

Nyt täytyy sanoa, että juuri toisissa esityksissä sanotaan, että me emme voi, kun perustuslakivaliokunta ei anna mahdollisuutta tietojen jakamiseen ja niiden tallentamiseen erityisesti biometrinen osalta, ja nyt juuri tässä HE 241:ssä on muun muassa tällainen, kun siellä täytyy luovuttaa tietoa. Totean vain, että [Puhemies koputtaa] olisi kyllä varsin hyvä käydä tätäkin keskustelua. On nimittäin niin kuin tässä toteamassani päätöksessä, PeV:n lausuntokäytännössä, nimenomaan todetaan, että pitää punnita intressejä. Niitä olisi ehkä pitänyt tässä ECRIS-TCN:ssäkin punnita enemmän yleisen turvallisuuden ja henkilötietojen tallentamisen ja tiedon luovuttamisen osalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Meri, olkaa hyvä.

20.04 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kun tuossa äsken käytin puheenvuoron esitellyssäni valiokunnan mietintöä, niin nyt keskityn tässä puheenvuorossa siihen vastalauseeseen, jossa olen ollut mukana perussuomalaisten valiokuntaryhmässä. Edustaja Rantanen toi tuossa keskeisiä asioita, mutta haluan kuitenkin vielä muutamaa seikkaa nostaa ja korostaa.

En tiedä, miksi tuo kasvokuvien tallentaminen on jäänyt tästä kokonaan pois, koska tämä EU-oikeus sen sallisi. On totta, että joskus pelkästään sormenjälkitietojen tallentaminen ei ole riittävää, koska sormenjälkitiedot voivat muuttua joko niin, että tulee onnetto-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

muus — sormenjälki voi palaa, syöpyä tai jopa kulua. Tietysti jos ajatellaan, että tässä on kysymys rikoksiin syyllistyneistä ja tätä kautta siitä, että henkilöt eivät esimerkiksi mene sellaisiin töihin jäsenvaltioissa, joissa ollaan lasten kanssa tai muuten terveytensä vuoksi puolustuskyvyttömänä olevien asiakkaiden kanssa. Tai ylipäätensä jos valtiolla on sellainen linja, että eivät halua rikokseen syyllistyneitä maahan, ja jos rikokseen on syyllistynyt, niin haluaisivat katsoa, että minkäs tyyppinen rikos se on — no, olkoon nyt sitten vaikka kävely punaisia päin, mistä nyt varmastikaan ei tule edes päiväsakkoja, mutta ajatellaan näin, ja joku valtio voi ajatella, että se ei haittaa. Mutta esimerkiksi kaikki seksuaalirikokset tai henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset pitäisivät olla sellaisia, mistä pitäisi voida tulla tieto. Meilläkin selviää sakkorangaistuksilla, ja on tietysti haasteellista, että näitä ei käytetä täysimääräisesti, koska rikolliset liikkuvat kansainvälisesti ja hakeutuvat erilaisiin paikkoihin töihin, ja siitähän tässä kuitenkin on kysymys, että suojeltaisiin kansalaisiamme. Tosiaan sitä ei täällä tänään ratkaista eikä varmaan muulloinkaan tässä salissa pystytä ihan lopullisesti ratkaisemaan. Tuo perustuslakivaliokunnan käytäntö on joskus kyllä melko tiukkaa — juuri se, että pitäisi punnita sitä turvallisuutta. Monesti tulee mieleen, että kumpi on tärkeämpää sitten: kansalaisten suojaaminen vai se, että arkaluontoisia tietoja ja rikosrekisteritietoja ei ole jossakin saatavilla, kun kuitenkin summa summarum rikoksia ei ole pakko tehdä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 106/2022 vp sisältyvien 1.-4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esitutkintalain 3 luvun 11 §:n ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 8 a §:n ja 5 luvun 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 144/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 94/2022 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 17/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 25. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 17/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.07 Leena Meri ps (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Esittelen tässä lakivaliokunnan yksimielisen mietinnön, joka koskee lainsäädäntömuutoksia esitutkintalakiin ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettuun lakiin. Esityksen tavoitteena on lapsiin kohdistuvien rikosten käsittelyn nopeuttaminen.

Esityksen mukaan esitutkinta on toimitettava kiireellisesti, jos epäillä, että alle 18-vuotiaaseen kohdistunutta seksuaalirikosta tai alle 18-vuotiaan henkeen, terveyteen, vapauteen, yksityisyyteen, rauhaan tai kunniaan kohdistunutta rikosta. Myös syyttäjän tulee näissä ta-

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

pauksissa ratkaista kiireellisesti, nostaako hän syytteen. Niin ikään syytteen nostamisen tulee tapahtua ilman viivytystä. Vastaavasti tuomioistuimessa pääkäsittely on asianomistajan ollessa alle 18-vuotias ja rikoksen kohdistuessa edellä mainittuihin oikeushyviin aloitettava viimeistään 30 päivän kuluessa asian vireilletulosta.

Rikosprosessilainsäädännössä on jo nykyisin erityisiä vaatimuksia rikoksen käsittelyn joutuisuudesta niissä tilanteissa, kun rikoksesta epäilty tai syytetty on alle 18-vuotias. Laisa ei kuitenkaan ole säännöksiä rikosasian kiireellisestä käsittelystä, kun kyse on alle 18-vuotiaasta asianomistajasta, elikkä henkilöstä, joka on uhrina. Esityksessä on omaksuttu ratkaisu, jossa alle 18-vuotiaasta asianomistajaa koskeva sääntely vastaa rakenteeltaan pitkälti alle 18-vuotiaasta epäiltyä tai syytettyä koskevaa sääntelyä, jolloin sääntely muodostuu näin lähtökohtaisesti yhteneväksi kaikkien alle 18-vuotiaiden asianosaisten osalta.

Esityksessä tavoitteena on siten nopeuttaa lapsiin kohdistuvien rikosten käsittelyä ja tällä tavalla parantaa lapsiuhrien asemaa rikosprosessissa. Mietinnössään lakivaliokunta pitää esityksen tavoitteita lapsiin kohdistuneiden rikosten käsittelyn nopeuttamisesta yleisesti ottaen kannatettavina ja perusteltuina sekä puoltaa esityksessä ehdotettujen lakiehdotusten hyväksymistä vähäisin muutosehdotuksin. Valiokunnan muutosehdotus liittyy esitutinnan toimittamisaikaa koskevan säännöksen sanamuodon täsmentämiseen, jotta sanamuoto vastaisi paremmin hallituksen esityksestä ilmenevää tarkoitusta.

Kerron lyhyesti valiokunnan mietinnössä tehdyistä muista huomioista:

Mietinnössä todetaan, että lainmuutokset eivät yksin ole riittäviä, ellei niiden toimeenpanemiseen varmisteta riittäviä resursseja. Resurssien riittävyys on edellytys sille, että lainsäädännön tavoitteet kiireellisestä käsittelystä saavutetaan eikä lapsiin kohdistuvien rikosten kiireellinen käsittely myöskään viivästyä muiden rikosasioiden käsittelyä tai muiden rikosten tutkintaa jouduta entisestään rajoittamaan.

Asiantuntijakuulemisessa tuotiin laajasti esiin, että pitkät käsittelyajat ovat ylipäänsä ongelma suomalaisessa oikeusjärjestelmässä ja Suomi on saanut useita langettavia tuomioita Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelta. Sen vuoksi rikosasioiden käsittelyaikoja on tarpeen pyrkiä lyhentämään kaikkien asiaryhmien ja asianosaisten osalta. Tältä osin merkittävässä asemassa on perusrahoituksen riittävyys, johon nyt käsiteltävän uudistuksen toteuttamiseksi esitetyllä lisämäärärahalta ei ole vaikutusta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on kuitenkin esitetty rikosasioita käsittelevien toimijoiden taholta vahvoja epäilyksiä myös nyt käsiteltävän uudistuksen toteuttamiseksi esitettyjen resurssilisäysten riittävydestä.

Valiokunta ehdottaakin mietinnössään eduskunnan hyväksyttäväksi lausumaa, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa aktiivisesti lapsiin kohdistuvien rikosten kiireelliseen käsittelyyn osoitettujen resurssien riittävyyttä ja ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin resurssien lisäämiseksi, mikäli resurssit osoittautuvat käytännössä riittämättömiksi erityisesti siten, että muiden rikosasioiden käsittely viivästy.

Mietinnössään valiokunta yhtyy asiantuntijakuulemisessa esille tulleeseen huoleen nykyisiin tehtäviin varattujen resurssien riittämättömyydestä ja toteaa kiinnittäneensä jo useiden vuosien ajan toistuvasti vakavaa huomiota oikeudenhoidon perusrahoituksen riittämättömyyteen ja sen aiheuttamiin merkittäviin ongelmiin toimijoille ja kansalaisille. Eduskunta onkin lakivaliokunnan viimevuotisen mietinnön pohjalta edellyttänyt, että oikeudenhoidon toimintaedellytyksistä laaditaan valtioneuvoston selonteko. Selonteko on annettu eduskunnalle 17.11.2022. Lakivaliokunta lausuu oikeudenhoidon perusrahoituksesta tarkemmin tuon selonteon käsittelyn yhteydessä.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Esityksen käsittelyyn on yhdistetty myös toimenpidealoite, jossa on ehdotettu, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin nopeuttaakseen alaikäisiin kohdistuvien seksuaalirikosten käsittelyaikoja. Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä on lainsäädäntömuutoksia, joiden tarkoitus on varmistaa rikosasian kiireellinen käsittely muun muassa lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa. Tavoitteena on lyhentää näiden rikosten käsittelyaikoja. Siten hallituksen esitys vastaa osaltaan toimenpidealoitteesta ehdotettuun, ja lakivaliokunta ehdottaakin, että toimenpidealoite hylätään.

Lakivaliokunnan yksimielinen päätösehdotus siis on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 144/2022 sisältyvän toisen lakiehdotuksen, eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen 144/2022 sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen, eduskunta hylkää toimenpidealoitteen 94/2022 ja eduskunta hyväksyy lausuman, jonka luin tuossa aiemmin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

20.13 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Kuten tästä kävi ilmi, kyseinen mietintö on lakivaliokunnassa yksimielinen, mutta en malta olla tässä kohtaa nostamatta esiin sitä asiaa, että alaikäisten rikosten selvittäminen on ollut aiemminkin toki oikeuden hoidossa ja poliisissa prioriteettilistalla numero 1. Mutta siellä on valitettavasti niin ruuhkautunut tilanne tällä hetkellä aika monin paikoin, ja nämä ajat, että tämä prosessi saadaan alusta loppuun, ovat olleet kyllä tavattoman pitkiä.

Nyt lainsäädännöllä tehdään vielä tilanne, jossa harkintaa ei voi käyttää, siis laittaa yhtään intressejä — jos meillä on vaikkapa tapon yritys ja kunnianloukkaus, niin nyt jatkossa ei voi miettiä, kumpi tulee ensin, vaan kaikki täytyy tutkia kiireellisinä. Tämä koskee niin poliisia mutta myös esimerkiksi syyttäjiä. Ja nyt, kun tiedetään varsin hyvin ja tässäkin salissa on puhuttu aika pitkään sekä poliisin tutkintaresurssien että oikeudenhoidon puutteista ja resurssipuutteista, isoista juttumääristä, niin sellaista tilannetta ei saa käydä, että siellä tästä johtuen esimerkiksi tulisi virkavastuukysymykset eteen. Ja sen vuoksi tämä lausuma, jonka lakivaliokunta on tehnyt, että näihin resursseihin täytyy sitten panostaa, on kyllä hyvin, hyvin kannatettava.

Vaikka lain tavoitteet ovat hyvät ja kukaan ei niitä vastusta, se huoli koskee nimenomaan sitä, pystytäänkö tästä käytännössä sitten selviämään. Toivotaan niin, että rikokset ryhtyisivät lasku-uralle ja tästä kyetään käytännössä selviämään, mutta tärkeitä on huolehtia näiden kaikkien toimijoiden resursseista.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 144/2022 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle henkilöstön aseman turvaamista yhtiöiden rajat ylittävässä sulautumisessa, jakautumisessa tai kotipaikan siirrossa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 213/2022 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2022 vp

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 213/2022 vp sisältyvien 1.-6. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työriitojen sovittelusta annetun lain ja oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain 32 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 214/2022 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 16/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 214/2022 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 147/2022 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 17/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 147/2022 vp sisältyvien 1.-11. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain 3 luvun väliaikaisesta muuttamisesta ja sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 302/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 31/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 302/2022 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi osakeyhtiölain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 146/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 30. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 26/2022 vp.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.17 Sanni Grahn-Laasonen kok (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on saanut valmiiksi tämän osakeyhtiölain muuttamista koskevan hallituksen esityksen 146/2022 mietinnön, ja lyhyt esittely sille, vaikka kovin suurta keskustelua tästä en odotakaan:

Tämän ehdotuksen tavoitteena on panna täytäntöön rajat ylittäviä yhtiömuodon muutoksia, sulautumisia ja jakautumisia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin muuttamisesta annetun direktiivin säännöksiä.

Esityksen merkittävimmät muutosehdotukset liittyvät rajat ylittäviin yritysjärjestelyihin, joissa yhtiö on sulautumassa, jakautumassa tai siirtämässä kotipaikkansa Suomesta toiseen Eta-maahan tai toisesta Eta-maasta Suomeen. Ennen tällaisen rajat ylittävän järjestelyn toimeenpanoa rekisteriviranomaisena toimivan Patentti- ja rekisterihallituksen on järjestettävä ennakkollinen valvonta, jossa se varmistaa, että kaikki menettelyt ja muodollisuudet Suomessa on saatettu päätökseen ja ettei rajat ylittävää järjestelyä toteuteta väärinkäyttö- tai petostarkoituksessa. Ehdotus sisältää säännökset rekisteriviranomaisen valvontamenettelyistä ja määräajoista.

Ehdotuksen ja sen taustalla olevan direktiivin tavoitteena on edistää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 49 artiklan mukaisen sijoittautumisvapauden toteutumista EU:n tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaisesti. EU:n tuomioistuin on linjannut, että jonkin EU:n jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustetulla yhtiöllä on oikeus muuttua toisen jäsenvaltion oikeuden soveltamisalaan kuuluvaksi yhtiöksi. Lisäksi ehdotukseen sisältyy säännöksiä kotipaikan siirtoon liittyvien velkojien, vähemmistöosakaiden ja työntekijöiden suojelusta.

Ehdotetut muutokset sisällytettäisiin osakeyhtiöiden osalta osakeyhtiölakiin. Osakeyhtiölain muutosehdotusten kanssa johdonmukaisella tavalla ehdotetaan sisällöltään vastaavia muutoksia vakuutus- ja rahoitusalan lainsäädäntöön ottaen kuitenkin huomioon toimialaan ja erityisesti toimiluvan myöntämiseen liittyvät erityispiirteet.

Osakeyhtiölakia koskevien muutosehdotusten lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vakuutusyhtiölakia, työeläkevakuutusyhtiöistä annettua lakia, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia, sijoituspalvelulakia, sijoitusrahastolakia, vaihtoehtorahastojen hoitajista annettua lakia, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettua lakia, arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annettua lakia, joukkorahoituspalvelun tarjoamisesta annettua lakia, maksulaitoslakia, liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annettua lakia, osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annettua lakia ja luottolaitostoiminnasta annettua lakia.

Tämä mietintömme on pitkä ja yksityiskohtainen, eikä aika riitä sen syvälliseen esittelyyn, mutta totean, että talousvaliokunta oli asiassa yksimielinen ja päätösehdotuksemme on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 146/22 sisältyvät 2., 3. ja 5.—14. lakiehdotuksen ja että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen 146 sisältyvät 1. ja 4. lakiehdotuksen. Tämä riittänee varmasti tästä, ja sitten tarkemmin mietinnössä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 146/2022 vp sisältyvien 1.-14. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Business Finland Venture Capital Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 266/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 27/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 31. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 27/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.21 Sanni Grahn-Laasonen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on käsitellyt valmiiksi myöskin Business Finland Venture Capital Oy -nimistä valtion kokonaan omistamaa osakeyhtiötä koskevan hallituksen esityksen 266/2022, ja lyhyesti esittelen tämän mietinnön.

Lainmuutoksella lisättäisiin Business Finland Venture Capital Oy:n tehtäviin mahdollisuus valtion tukea sisältäviin, oman pääoman ehtoihin sijoituksiin. Tämä tapahtuisi työ- ja elinkeinoministeriön elinkeinopoliittisten toimeksiantojen pohjalta valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoleltua asiaan. Ehdotus vastaisi osaltaan myös hallitusohjelman tavoitetta yritysten rahoitusaseman ja oman pääoman vahvistamisesta. Ehdotus laajentaisi Business Finland Venture Capital Oy:n tehtävää tältä osin myös muihin kuin alkuvaiheen yrityksiin.

Ehdotus liittyy vuoden 2023 talousarvioon. Talousarvioesityksen täydentävään esitykseen sisältyy tähän tarkoitukseen 90 miljoonan euron määrärahaehdotus momentille 23.40.89.

Lakiehdotus laajentaisi Business Finland Venture Capitalin lakisääteistä tehtävää muttei muuttaisi sen ensisijaista tarkoitusta. Yhtiön tarkoituksena on pääomasijoitusmarkkinan kehittäminen korjaamalla ensisijaisesti yritysten alkuvaiheen rahoituksen tarjonnassa esiintyviä puutteita.

Näiden ehdotettujen toimenpiteiden kautta voitaisiin vahvistaa tietyn strategisesti tärkeän yhtiön ja laajemmin tietyn elinkeino- tai teollisuuspoliittisesti tärkeän toimialan tai klusterin elinvoimaisuutta. Sääntelyn tarve liittyisi erityisesti poikkeuksellisten olosuhteiden kuten koronapandemian tai Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan kaltaisten tapahtumien vaikutusten lieventämiseen. Sääntely parantaisi myös Suomen edellytyksiä vastata kilpailijamaissa toteutettaviin vastaaviin toimenpiteisiin.

Talousvaliokunta kiinnittää mietinnössä huomiota siihen, että hallituksen esityksessä uusi tukitehtävä ehdotetaan sijoitettavaksi Business Finland Venture Capital Oy -nimiseen valtion kokonaan omistamaan osakeyhtiöön huolimatta siitä, että sen taseessa olevat varat

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

eivät riitä ainakaan kovin suuriin tukioperaatioihin ilman valtion talousarviosta tulevaa lisärahoitusta. Lainmuutoksen taloudellisia vaikutuksia on mahdollista arvioida vasta hyvin alustavasti.

Talousvaliokunta katsoo, että hallituksen esityksessä olisi ollut syytä nyt esitettyä kattavammin perustella sitä, miksi tukimuoto halutaan sijoittaa nyt ehdotettuun yhtiöön eikä esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriöön. Hallituksen esityksen perusteluissa on tarkasteltu asiaa lähinnä sen osoittamiseksi, että oikeudelliset edellytykset viranomaistehtävän antamiselle muulle taholle kuin viranomaiselle täyttyvät, eikä niinkään siltä kannalta, miksi tehtävän hoitaminen yhtiössä on valtion kannalta parempi vaihtoehto kuin sen hoitaminen viranomaisen taholta.

Keskeisenä perusteena nyt ehdotetulle sääntelyratkaisulle voidaan pitää sitä, että kyseessä ovat oman pääoman ehtoiset suorat sijoitukset, jotka kuitenkin sisältävät valtion tukea. Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella oman pääoman ehtoinen rahoitusinstrumentti on yksi teollisuuspolitiikan työvälineistä ja vahvistaa osaltaan valtion keinovalikoimaa vallitsevassa epävarmassa tilanteessa. Vastaavan kaltaisia järjestelyjä on käytössä myös kilpailijamaissa.

Talousvaliokunta yhtyy arvioon siitä, ettei tehtävän antaminen esimerkiksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle eli Tesille olisi perusteltua sen vuoksi, että Tesin tulee tehdä sijoituksia markkinaehtoisesti, eikä olisi perusteltua tältä osin muuttaa sen vakiintunutta asemaa pääomasijoitusmarkkinoilla. Business Finland Venture Capital on puolestaan julkinen pääomasijoittaja, jonka keinovalikoimaan on jo yhtiön perustamisvuodesta 2014 lähtien sisällynyt myös tukea sisältäviä rahastosijoituksia. Ratkaisun voidaan siten arvioida turvaavan nykyisen hyväksi havaitun työnjaon julkisten pääomasijoittajien välillä. Tesi toimii siis jatkossakin markkinaehtoisena julkisena pääomasijoittajana, ja Business Finland Venture Capital Oy:n kautta voidaan hyödyntää EU:n valtiontukioikeuden mukaisia instrumentteja tarkoin harkituissa poikkeustilanteissa.

Ehdotetulle sääntelylle ei talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella ole perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuun tarpeellisuus- tai tarkoituksenmukaisuusedellytykseen liittyvää estettä. Yhtiölle annettavaksi ehdotettuihin toimeksiantotehtäviin ei ole myöskään katsottu liittyvän merkittävää julkisen vallan käyttöä. Tällaisia ovat esimerkiksi takaisinperintään liittyvät tehtävät, jotka ehdotuksen mukaan kuuluisivat viranomaiselle, työ- ja elinkeinoministeriölle.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että nyt ehdotetun sääntelyn mahdollistamat sijoituspäätökset olisivat tosiasiassa työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiantamia ja talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoltamia. Tällöin yrityksen hallituksen ja toimitusjohtajan vastuun arvioinnissa samoin kuin kysymyksessä yhtiökokouksessa myönnettävästä vastuuvapaudesta tulee ottaa tämä tavanomaisesta poikkeava asetelma huomioon.

Talousvaliokunta korostaa, että valtiontukea sisältäviä pääomasijoituksia tulee käyttää vain tilanteissa, joissa pääomasijoitusten tarve liittyy yritysten toimintaedellytysten turvaamiseen poikkeuksellisissa tilanteissa. Valtion vastuita ja riskejä nostaville toimille tulee olla korkea kynnys.

Keskeistä on myös, että pääomasijoitusten tekeminen liittyy tilanteisiin, joissa olisi kyse yksittäistä yritystä laajemmin yritysryhmän tai toimialan elinvoimaisuudesta tai vaikutukseltaan erityisen merkittävistä hankkeista. Valtiontukiin liittyy aina riski kilpailun vääristymisestä.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

Ja nyt aika loppuu, joten loput voi tietysti käydä lukemassa siitä meidän mietinnöstämme. Yksimielinen päätösehdotus valiokunnassa on, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 266/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

32. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 127/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 29/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 127/2022 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

33. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 141/2022 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 14/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 141/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

34. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsätalouden määräaikaista kannustejärjestelmästä ja kestävän metsätalouden määräaikaisten rahoituslain 29 a ja 48 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 167/2022 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 18/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 167/2022 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

35. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 93/2020 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 19/2022 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 35. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ai-noassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 163/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

36. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtionavustuslain ja valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 88/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 29/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 88/2022 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

37. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 230/2022 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 18/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 230/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 131/2022 vp

38. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kilpailulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 172/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 24/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 172/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

39. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valmiuslain muuttamisesta annetun lain 88 ja 126 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 219/2022 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 4/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 219/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

40. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 223/2022 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 5/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 223/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

41. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 30.11.2022 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen